

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ.

Μεθερμηνευθείς εἰς τὴν καθομιλουμένην
πρὸς χρῆσιν τοῦ λαοῦ
μετὰ τῶν ἀναγκαίων σημειώσεων.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ

ὑπο

Δ. ΝΙΚΟΔΑΪΔΟΥ ΚΑΙ Χ. ΓΡΗΓΟΡΑ.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ «ΕΠΤΑΛΟΦΟΥ».

(Ὅδος Περμπτοπαζόρου, Ἀριθ. 25).

1868.

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΟΦΟΚΛΕΙΟΥΣ

ΟΙΤΙΠΟΥΣ ΤΥΠΑΝΟΣ

ἡ ἀρχαία Ἑλλάς, ἥτις ἐφάνη πρωταγωνιστοῦσα εἰς τὴν
ποίησιν, εἰς τὴν φιλοσοφίαν, εἰς τὴν ἱστοριογραφίαν, εἰς τὴν
ἀστρονομίαν, εἰς τὴν γεωγραφίαν, εἰς τὴν ῥητορικὴν ἥτις εἰς
τοὺς κόλπους τῆς εἶδε γεννηθέντας τοὺς ἐξοχωτέρους ἄνδρας
τῆς ὑψηλοῦ ἀπάσης, ἥτις ἔθεσε τὰς πρώτας ἀρχὰς καὶ τὰ
πρῶτα σπέρματα τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ, ἥτις διδάσκα-
λος τῆς ἀνθρωπότητος ὑπῆρξεν ἡ Ἑλλάς λοιπόν, ἡ παγκό-
σμιος αὕτη γῆ τῶν φώτων πρὸς πάσαις ταῖς ἄλλαις προόδους,
ὡς ἐποίησεν εἰς πάντα κλάδον τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιστήμης, γι-
γαντιαίοις ἐχώρησε βήμασι πρὸς τὴν δημιουργίαν καὶ πρόοδον
τῆς τραγωδίας, ἥτις εἶναι εἰς ἕκ τῶν κυριωτέρων τῆς ποιή-
σεως κλάδων. Διὰ τὴν οὐρανίαν ποίησιν, εἰς ἣν προωρίσθη ὑπὸ
τῆς θείας Προνοίας ὁ ἄνθρωπος, διὰ τὴν ποίησιν, ἥς ἄνευ ἀδυ-
νατοῦμεν νὰ ζήσωμεν ἐν τῇ γῇ ταύτῃ τοῦ κλαυθμῶνος καὶ ἥ-
τις εἶναι ὡς ὅσας χλοερὰ καὶ κατάφυτος ἐν μέσῳ ξηρᾶς
καὶ ἀγχομῶδους ἐρήμου, οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἐπλάσθη—εἰς τὴν
ἀρχαιότητα—εἰμὴ μόνον τὸ Ἑλληνικόν. Πάντα τὰ βάρβαρα
ἔθνη ἐν αὐτῇ εἰσέτι τῇ κοιτίδι αὐτῶν ἐπράφησαν ὑπὸ τῶν
γλυκυθύμων καρπῶν τῆς ἡδυμύλου ποιήσεως οὐδὲν ὅμως ἐ-

ΕΚΔΟΣΗ

1888

ΕΚΔΟΣΤΗΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΥΣ

ΕΝ ΚΟΦΟΚΛΕΙΟΥΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΟΦΟΡΕΙΑΣ

ΚΟΦΟΚΛΕΙΟΥΣ, Ἰουλίου 1888

1888

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

Α΄.

ΠΕΡΙ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ.

Ἡ ἀρχαία Ἑλλάς, ἥτις ἐφάνη πρωταγωνιστοῦσα εἰς τὴν
ποίησιν, εἰς τὴν φιλοσοφίαν, εἰς τὴν ἱστοριογραφίαν, εἰς τὴν
ἀστρονομίαν, εἰς τὴν γεωγραφίαν, εἰς τὴν ῥητορικὴν ἥτις εἰς
τοὺς κόλπους τῆς εἶδε γεννηθέντας τοὺς ἐξοχωτέρους ἄνδρας
τῆς ὑψηλοῦ ἀπάσης, ἥτις ἔθεσε τὰς πρώτας ἀρχὰς καὶ τὰ
πρῶτα σπέρματα τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ, ἥτις διδάσκα-
λος τῆς ἀνθρωπότητος ὑπῆρξεν ἡ Ἑλλάς λοιπόν, ἡ παγκό-
σμιος αὕτη γῆ τῶν φώτων πρὸς πάσαις ταῖς ἄλλαις προόδους,
ὡς ἐποίησεν εἰς πάντα κλάδον τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιστήμης, γι-
γαντιαίοις ἐχώρησε βήμασι πρὸς τὴν δημιουργίαν καὶ πρόοδον
τῆς τραγωδίας, ἥτις εἶναι εἰς ἕκ τῶν κυριωτέρων τῆς ποιή-
σεως κλάδων. Διὰ τὴν οὐρανίαν ποίησιν, εἰς ἣν προωρίσθη ὑπὸ
τῆς θείας Προνοίας ὁ ἄνθρωπος, διὰ τὴν ποίησιν, ἥς ἄνευ ἀδυ-
νατοῦμεν νὰ ζήσωμεν ἐν τῇ γῇ ταύτῃ τοῦ κλαυθμῶνος καὶ ἥ-
τις εἶναι ὡς ὅσας χλοερὰ καὶ κατάφυτος ἐν μέσῳ ξηρᾶς
καὶ ἀγχομῶδους ἐρήμου, οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἐπλάσθη—εἰς τὴν
ἀρχαιότητα—εἰμὴ μόνον τὸ Ἑλληνικόν. Πάντα τὰ βάρβαρα
ἔθνη ἐν αὐτῇ εἰσέτι τῇ κοιτίδι αὐτῶν ἐπράφησαν ὑπὸ τῶν
γλυκυθύμων καρπῶν τῆς ἡδυμύλου ποιήσεως οὐδὲν ὅμως ἐ-

ΟΙΤΙΠΟΥΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

θνος ἠδυνήθη νὰ κατανοήσῃ τὸσον τὸν σκοπὸν τῆς ποιήσεως, ὅσον καὶ τὰ μέσα, δι' ὧν ἐπιτυχέστερον δύναται νὰ καλλιεργηθῇ, εἰμὴ μόνον τὸ Ἑλληνικόν. Μόνος ὁ Ἑλλην ἀνέπτυξεν εἰς τὸν ἀνώτερον βαθμὸν καὶ τὴν ἐπικὴν ποίησιν καὶ τὴν διδακτικὴν καὶ τὴν λυρικὴν καὶ τὴν δραματικὴν. Ἡ καλλιτεχνος μόνον Ἑλλάς Ὀμήρου ἐγέννησε καὶ Ἡσιόδου, Πινδάρου καὶ Ἀνακρέοντα, Αἰσχύλου καὶ Εὐριπίδου. Τῶν ὑπᾶτων ποιητῶν τῆς τὰ ὀνόματα ἐνέπνευσαν ἀγάπην εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας, ἐνέπνευσαν σεβασμὸν εἰς τοὺς νεωτέρους λαοὺς καὶ τὰς νεωτέρας κοινωνίας. Ἐὰν δ' ὁ πανδαμάτωρ χρόνος δὲν διέσωσεν ἡμῖν τὰ ἀναριθμητὰ ποιήματα, ὅσα τὸ φῶς εἶδον εἰς τὴν ποιητικὴν τῆς Ἑλλάδος γῆν, ἐφύλαξε τοῦλάχιστον εἰς ἡμᾶς τὰ ἀριστουργήματα ἐκ πάντων τῆς ποιήσεως τῶν κλάδων. Οὐδεὶς ἔσποινός ἀνώτερος τοῦ Ὀμήρου ἀνεφάνη ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι· οὐδεὶς διδακτικὸς ποιητὴς ἀνώτερος τοῦ Ἡσιόδου· οὐδεὶς τὸν Πίνδαρον ὑπερτέρησεν· οὐδεὶς τοῦ Σοφοκλέους ἐφάνη ἐφάμιλλος. Εἰς τοῦτο πρέπει νὰ ὦμεν εὐγνώμονες καὶ ὀλίγον διακριτικώτεροι, ὅταν τὸν χρόνον πανδαμάτορα ὀνομάζομεν.

Ἄλλ' ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ αὐτῶν· πρόκειται νὰ εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ ἐπὶ τῆς ἀκμασάσης ἐν Ἀθῆναις τραγωδίας, πρόκειται νὰ διαφωτίσωμεν ἐπὶ μικρὸν σύγχρονον ἑλληνικὸν λαὸν ὅπως, πεπρoικισμένος μ' ὀλίγας προκαταρτικὰς γνώσεις, μὲ περισσότερον ἐνδιαφέρον προβαίη εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐξόχων ἀριστουργημάτων τῶν τριῶν τραγικῶν ποιητῶν, τῶν ὁποίων μετάφρασιν προτιθέμεθα νὰ δώσωμεν εἰς αὐτόν.

Ἡ τραγωδία προτίθεται, λαμβάνουσα ὡς βᾶσιν ἐν τεμάχιον τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς μυθολογίας, τεμάχιον ὅμως περιέχον μίαν ἰδέαν ὑψηλὴν καὶ ἐν μᾶθημα κοινωνικόν, προτίθεται, λέγομεν, νὰ διαπλάσῃ αὐτὸ μὲ τὸν καλλιτεχνικώτερον τρόπον, ἀπὸ τοῦ σκοτεινοῦ παρελθόντος νὰ τὸ μεταφέρῃ εἰς τὸ παρὸν, νὰ τῷ δώσῃ σάρκα καὶ ζῶην, καὶ οὕτως, ἐν ᾧ φαίνεται ὅτι κυρίως σκοπεῖ νὰ θέλξῃ τοὺς θεατὰς, νὰ διδάξῃ αὐτοὺς διὰ

τοῦ γοητευτικώτερου τρόπου καὶ οὕτω νὰ τοὺς δωροφορήσῃ διὰ τῶν κοινωνικωτέρων καὶ ἠθικωτέρων μαθημάτων. Ἐν ᾧ δὲ δύο τάξεις θεαμάτων ὑπάρχουσι, τῶν ὁποίων ἡ μὲν πρώτη διατίθεται τὴν ψυχὴν εἰς μίαν κατάστασιν σοβαρὰν, σπουδαίαν, μελαγχολικὴν, εἰς δὲ τὴν δευτέραν αἰσθανόμεθα πάθησιν τινα ἀφελῆ καὶ χαρίεσσαν, καὶ φαιδρότητα τινα ἀναγεννημένην ἐν τῷ ἡμῶν βλέπομεν, ἡ τραγωδία, ἀπανθίζουσα καὶ συλλέγουσα ὅ,τι ὑψηλότερον, τραγικώτερον ὑπάρχει ἐν τῇ πρώτῃ τῶν θεαμάτων τάξει, ζητεῖ διὰ τῆς ἐνσαρκώσεως καὶ προσωποποιήσεως αὐτοῦ νὰ μᾶς κινήσῃ εἰς τὸν ἔλεον καὶ τὸν φόβον.

Τοιουτοτρόπως ἡ τραγωδία, λαμβάνει πρῶτον ὡς βᾶσιν ἐν αἶον δῆποτε συμβεβηκός, τὸ διασκευάζει ἀκολούθως ἐπὶ τὸ τραγικώτερον, τὸ περιβάλλει μὲ τὰς ὑψηλοτέρας ἰδέας, μὲ τὰ τρυφερώτερα καὶ παθητικώτερα αἰσθήματα, μὲ τὰς τεχνικωτέρας περιπετείας μὲ τὰς ζωηροτέρας παραλλαγὰς καὶ σχέσεις, μὲ τὴν ἐντονωτέραν δέσιν καὶ τὴν εὐστοχωτέραν λύσιν καὶ αὕτη δημιουργεῖ καλλιτέχνημά τι ἐξοχον, τὸ ὅποιον ἐφέλκεται τὸν θαυμασμὸν ἀπάντων καὶ γεννᾷ τὴν συγκίνησιν καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἀπαθεστέας καρδίας. Νομίζομεν ὅτι εἰς τὴν παράστασιν τῶν τραγωδιῶν τῶν ἀθανάτων ἡμῶν ποιητῶν καὶ αὐτοὶ οἱ λίθοι θά αἰσθάνονται κατὰ τι ἐξαιρετικόν, πόσο μᾶλλον ὁ ἄνθρωπος τοῦ ὁποίου ἡ φύσις εἶναι τοιαύτη ὥστε νὰ διατίθεται ἐσωτερικῶς καὶ εἰς αὐτὴν τὴν μικροτέραν ἐντύπωσιν καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ἀφελέστερον θέαμα.

Ἐν ᾧ εἰς τε τὴν ἰσοποιίαν, τὴν διδακτικὴν καὶ λυρικὴν ποίησιν ὁ ἴδιος ποιητὴς ὁμιλεῖ καὶ διδάσκει ἡμῖν τὴν ὑπόθεσίν του, ὁ τραγικὸς ἀπ' ἐναντίας πλάττει διὰ τῆς φαντασίας του διάφορα πρόσωπα, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων ἰδιαιτέρον δίδουσι χαρακτῆρα, διαφόρους ἰδέας καὶ διάφορα αἰσθήματα, δημιουργεῖ διαφόρους σχέσεις μεταξύ τῶν διαφόρων προσώπων καὶ ἐκ τῶν σχέσεων τούτων διαφόρους παράγει περιπετείας, αἵτινες γεννῶσι τὸ ποιητικὸν λεγόμενον ἐνδιαφέρον καὶ οὕτως ἐφέλκεται τὴν μεγάλην τοῦ θεατοῦ προσοχὴν. Οὕτως καθι-

σταται τὸ ποίημα δ ρ ω ν, δηλ. λαμβάνει ζωὴν καὶ ἐνεργητικότητά καὶ περιβάλλεται μὲ τὰ θελκτικώτερα καὶ μαγευτικώτερα ἐμβλήματα. Καθὼς εἰς τὴν ἐξωτερικὴν φύσιν ζωὴν ἀπαντῶμεν καὶ κινήσιν καὶ ἐνέργειαν καὶ ὡς ἐκ τούτου εἰς τὰς ὑψηλοτέρας μεταρσιούμεθα ιδέας καὶ εἰς τὸν ἀνώτερον βαθμὸν ἐνθουσιῶμεν, οὕτω καὶ εἰς τὴν τραγῳδίαν βλέποντες ὁμοίους ἡμῖν ἀνθρώπους ἐνεργοῦντας διαφοροτρόπως, διαφόρους σχέσεις μεταξὺ αὐτῶν ὑφισταμένας βλέποντες, διαπιθόμεθα εἰς οἴανδ' ἥποτέ τινα ψυχικὴν κατάστασιν, λαμβάνομεν πρὸς τοὺς μὲν τὴν τρυφερώτεραν συμπάθειαν, πρὸς τοὺς δὲ τὸ ζωηρότερον μῖσος καὶ οὕτω ὅλα τὰ πάθη καὶ τὰ αἰσθήματα ἡμῶν εἰς ζωηρὰν εὐρίσκονται κινήσιν, πᾶσαι αἱ ἴνες τῆς καρδίας ἡμῶν ἐπαναστατοῦσι, διεγείρεται ἡ φαντασία ἡμῶν, ἐνδιαφερόμεθα καὶ εἰς τὸ παραμικρότερον κίνημα ἐνὸς ἐκ τῶν δρώντων προσώπων καὶ περιμένομενον μετ' ἀγωνίας τὴν καταστροφὴν καὶ τὴν λύσιν τοῦ δράματος. Καὶ ὅταν καρδιοπάλλοντες παραστῶμεν ἐνώπιον αὐτῆς, τότε ἀρ' οὐ γενικὴ τις ἐπανάστασις εἰς τὰ ἐνδόμυχα ἡμῶν διαδραματισθῆ, κοπάζει ἀκολούθως ὁ σάλος καὶ ἡ τρικυμία, ἡ καρδία γαληνεῖ, τῆς φαντασίας ὁ κλύδων κατευνάζεται, καὶ τότε ἐργάζεται ὁ νοῦς ἡμῶν καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐξάξῃ τὸ ὠφελιμώτερον καὶ ἠθικώτερον μᾶθημα ἐκ τοῦ παρασταθέντος δράματος.

Κυρίως ὁ τραγικὸς ποιητὴς εἰς ἐν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρόσωπον ἐπιστᾷ τὴν προσοχὴν του καὶ μεγάλας προσπάθειας καταβάλλει ὅπως καταστήσῃ αὐτὸ ὄντως ἥρωα τοῦ δράματος του, ὅπως ἐπ' αὐτοῦ ἐφελέκωσῃ πᾶσαν τοῦ θεατοῦ τὴν προσοχὴν. Τῷ δίδει λοιπὸν πολλὰς σπουδαίας ἀρετάς, βάπτει τὰς παρειάς του μὲ τὰ ζωηρότερα τοῦ ἥρωϊσμοῦ καὶ τῆς γενναιοφροσύνης χρώματα, ἐμβάλλει εἰς τὰ στήθη του τὰ τρυφερώτερα αἰσθήματα καὶ πρὸ πάντων τὰ ἰσχυρότερα πάθη τὰ ὅποια πολλάκις ἀφηνιῶσιν, ἀναμειγνύει τέλος μὲ τὰς τόσας ἐξόχους ἀρετάς του, μὲ τὰ τόσα θελκτικὰ προτερήματα καὶ ἔχῃν τινὰ κακίας ὅπως ἀναδεικνύηται ἡ ἀνθρωπίνη

φύσις, κατὰ τὸν Βοαλῶ ἢ ὅπως γίνῃ χρηστὸς, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ νομοθέτου ἑλληνικοῦ Παρνασσοῦ Ἀριστοτέλους. Ὡστε ἐκάστου δράματος ὁ ἥρωϊς ὁμοιάζει ἀδάμαντα φωσφορολαμπῆ ἐν μέσῳ ἄλλων ἀμαυροτέρων καὶ ἥττον αἰγλιπέντων ἀδαμάντων, Σείριον ὠχροτρέμοντα ὁμοιάζει ἐν μέσῳ τῶν φωσφορίζουσῶν τοῦ Γαλαξίου μυρμηκιῶν. Εἰς τὴν τελείαν δὲ καὶ ἀρμόζουσαν τοῦ χαρακτήρος τοῦ ἥρωϊς παράστασιν καὶ ζωγραφίαν διαπρέπουσι τὰ μάλα οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι. Ἐκ τῆς πρώτης σκηνῆς ἐκάστου δράματος ἐννοοῦμεν τὸν πρωταγωνιστοῦντα ἥρωϊά του καὶ ἡ συμπάθεια ἡμῶν ἀρχεταὶ ἀπὸ τοῦ πρώτου βλέμματος τὸ ὅποῖον ῥίπτομεν εἰς τὸν ἐξέχοντα ἥρωϊα. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην δι' αἰσθητῶν συμβόλων θελομεν τὴν βλέπει εἰς ἕκαστον μεταφραζόμενον δράμα.

Τὸ μόνον μέρος εἰς ὃ φαίνεται οἰνεὶ ὁμίλων ὁ ἴδιος ποιητῆς, εἶναι τὸ τοῦ χοροῦ. Ὁ χορὸς εἰς μερικὰ ἄσματα ἀντιπροσωπεύει αὐτὸν τὸν ἴδιον ποιητὴν. Εἰς τὰς ἀρχαίας τραγωδίας ὁ χορὸς ἦν ἐν ἐκ τῶν σημαντικωτέρων προσώπων.

Ἀντιπροσωπεύει τὸν ποιητὴν ὅστις, ἐν ὀνόματι ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος, τὰς ὑψηλοτέρας διδάσκει ιδέας καὶ, κατὰ τὴν εὐφυῖα τοῦ Σχλεγγέλου ἔκφρασιν, εἶναι ὁ ἰδανικὸς θεατῆς. Ὑπερασπίζεται πάντοτε τὴν εὐσέβειαν, ζητεῖ νὰ χαλιναγωγῆσῃ τὰ ἀφηνιῶντα πάθη τῶν ἀνθρώπων, ἀναρρίπτει τὸ τοῦ θεοῦ ἔρωτος πῦρ, πάντοτε προσπαθεῖ νὰ συνδιαλάτῃ τὰ ἐρίζοντα πρόσωπα καὶ ὅταν ἡ τύχη τοῦ πρωτεύοντος ἥρωϊος τελειῶνῃ τὴν τροχίαν τῆς καὶ παρουσιάσῃ τὸν δυστυχεῖ τοῦ δράματος ἥρωϊα εἰς τὸ χεῖλος χαινούσης ἀβύσσου, ὡ τότε μόνος ὁ χορὸς βάλαμον χεῖρι γλυκῇ καὶ παρήγορον εἰς τοῦ πάσχοντος ἥρωϊος τὰς πληγὰς, μόνος αὐτὸς προσπαθεῖ νὰ μετριάσῃ κατὰ τι τὰς ὀδυνηρὰς ἀλγηδῶνας του. Ἐν τοιαύτῃ περιστάσει ὁ χορὸς λαμβάνει μέγα ἐνδιαφέρον καὶ αὐτὸς δ' ἀκόμη ὁ θεατῆς τοῦ ὀποίου ἡ καρδία οἰκτρῶς ἐραγίσθη ἀπέναντι τοῦ δυστυχίσαντος ἥρωϊος του καὶ αὐτὸς λέγομεν παρὰ τοῦ χοροῦ τὸ βάλαμον ζητεῖ καὶ τὴν παρηγορίαν του παρ'

αὐτοῦ τὴν περιμένει. Καὶ τῶντι ὁ χορὸς εἰς τὸ τέλος ἐκάστου δράματος, καὶ μετὰ τὴν τελείαν τοῦ ἥρωος καταστροφὴν, παγκόσμιον περιβάλλεται χαρακτῆρα καὶ, διερμηνεύων ὀλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα, φιλοσοφεῖ ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου καὶ τὸ τελευταῖον ἐξάγει συμπέρασμα ἐκ τῆς διαδραματισθείσης τραγωδίας.

Δύο δὲ κυρίως ἰδέαι, δύο ἰδέαι μεγάλαι καὶ ὕψους πλήρεις πρωταγωνιστοῦσιν ἐν ἐκάστη τραγωδίᾳ καὶ εἶναι οἰοῦνται οἱ δύο ἀντίθετοι πόλοι τοῦ αἰθερίου τούτου καὶ ἰδανικοῦ κόσμου. Ἡ μὲν μία εἶναι ἡ τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας, ἡ ἄλλη ἡ τοῦ πεπρωμένου. Ἡ ἠθικὴ ἐλευθερία ἐφ' ἑνός, τὸ σκληρὸν πεπρωμένον ἀφ' ἑτέρου καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν μία πάλῃ γενναία καὶ ἐπιμόνος, ἰδοὺ ἡ οὐσία τοῦ δράματος, ἰδοὺ αἱ δύο ὑψηλαὶ κορυφαὶ ἐφ' ὧν ἅπαν τὸ τῆς τραγωδίας οἰκοδόμημα θεμελιούται. Τὸ κράτος τοῦ πεπρωμένου δὲν εἶχεν ἐντελῶς χαλαρωθῆ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν τριῶν μεγάλων τῆς Ἑλλάδος τραγικῶν ἢ πρὸς αὐτὸ πίστις βαθείας εἰσέτι εἶχε τὰς ρίζας τῆς ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἀνθρώπων παρίστων λοιπὸν οἱ ἀθάνατοι ποιηταὶ μᾶς τὸν ἀνθρώπον παλαιόντα κατὰ τοῦ πεπρωμένου καὶ ζητοῦντα νὰ ἐξέλθῃ τοῦ ἀγῶνος νικήτρια ἡ ἠθικὴ ἐλευθερία του. Ἐκ δὲ τῆς πάλῃ ταύτης προέκυπτεν ἰδίως τὸ τραγικὸν τοῦ δράματος, ὅπερ ὁ κύριος τῆς τραγωδίας εἶναι σκοπός. Διότι πολλάκις τὸ πεπρωμένον ἐνίκα καὶ ὁ ἥρωος ἠναγκάζετο νὰ κλινῇ τὸν ἀγέρωχον ἀγχένα του ὑπὸ τὸν βαρὺν αὐτοῦ ζυγόν.

Ὁ στενὸς τῶν προλεγομένων χώρος δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἐκταθῶμεν ἔτι περισσότερον ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς τραγωδίας πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τῶν ὅσα εἶπομεν ἄς προσθέσωμεν ὀλίγα τινὰ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καὶ προόδου αὐτῆς.

Ἡ τραγωδία ἐγεννήθη ἐκ τῶν διθυράμβων, ἧτοι ἐκ τῶν ὠδῶν τὰς ὁποίας ἔψαλλον πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου. Πρῶτος ὁ Θεσπὶς λέγεται ὡς ἐφευρετὴς τῆς τραγωδίας· αὐτὸς περιήρχετο ἐφ' ἀμάξης καὶ ἔψαλλε τοὺς διθυράμβους· μετὰ τὸν Θεσπιν ἤμασαν καὶ ἄλλοι τραγικοὶ ποιηταί, οἳοι Πρετίνας, Φρύ-

νιχος καὶ λοιποὶ, τῶν ὁποίων κατὰ δυστυχίαν τὰ ὀνόματα μόνον ἔφθασαν μέχρις ἡμῶν. Πατὴρ ὅμως καὶ μορφωτὴς τῆς τραγωδίας ὑπῆρξεν ὁ Μαραθωνομάχος Δισχύλος. Αὐτὸς ἐμόρφωσε τὸν διάλογον, ὥρισε τὴν κατάλληλον εἰς τὸν χορὸν θέσιν καὶ ἐδημιούργησε δράματα ὅσον τὸ δυνατόν τέλεια· τὴν τελειότητα ὅμως τῆς τραγικῆς τέχνης εἰς μόνην τὴν Ἀττικὴν ἀπόδονα εὐρίσκομεν, εἰς μόνον τὸν καλλιθέλαδον καὶ γλυκύφθογγον Σοφοκλῆν. Αὐτὸς ἀνεβίβασεν τὴν τέχνην εἰς τὸ ἄκρον ἰδανικόν καὶ τὴν κατέστησεν ὄντως ἀπαράμιλλον καὶ ἀμίμητον παρά τε τοῖς ἀρχαίοις ποιηταῖς καὶ τοῖς νεωτέροις. Παρὰ τῷ Εὐριπίδῃ ἡ τραγωδία κατέστη καθητικωτέρα καὶ πλέον αἰσθηματικὴ· μετὰ τὸν Εὐριπίδην καὶ ἄλλοι ἤμασαν ποιηταὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐξέχει ὁ Ἀγάθων, τῶν ὁποίων ὅμως οὐδὲν ποίημα διεσώθη μέχρις ἡμῶν.

Περατοῦμεν ἐνταῦθα τὰ περὶ ἑλληνικῆς τραγωδίας· τοῦτο μόνον λέγομεν ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς θέλει εἶναι εἰς θέσιν μετ' ὀλίγον καιρὸν νὰ ἐνοῆ τὰ ἀριστουργήματα τῶν τριῶν τραγικῶν ποιητῶν τῆς καλλιτέκνου Ἑλλάδος· θέλει μυηθῆ εἰς τὰ μυστήρια τῆς ἀρχαίας τραγικῆς τέχνης καὶ ἀντὶ ὀθνείων μυθιστορημάτων θὰ διέρχηται τὸν πολῦτιμον χρόνον τοῦ ἀναγινώσκων τὰ ἐξοχώτερα καλλιτεχνήματα τῆς Ἑλληνίδος τραγικῆς Μούσης. Ναι, φίλοι συμπολίται, θὰ λάβητε ἀνὰ χεῖράς σας βιβλία ἐκ τῶν ὁποίων ἐκτὸς τοῦ ὅτι θὰ ἀρύσθε θελκτρα μαγευτικὰ καὶ γοητευτικώτατα, θὰ διδάσκησθε πρὸς τούτοις μαθήματα ἀδόλου καὶ ἀγνῆς ἠθικῆς μετὰ τὸν ὁποῖον οὐδ' εἰς αὐτὰ τὰ φιλοσοφικὰ καὶ ἠθικολογικὰ βιβλία δὲν θέλετε δυνηθῆ νὰ εὐρητε. Ἡμεῖς θέλομεν μοθηθεῖ, ἀτρύτους θὰ καταβάλωμεν κόπους ὅπως καταστήσωμεν τὰς μεταφράσεις τῶν πρωτοτύπων ὅσον τὸ δυνατόν θελκτικωτέρας καὶ συμφώνους πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ· παρ' ἡμῶν δὲ, φίλοι ὁμογενεῖς, ἐν καὶ μόνον ζητοῦμεν· εὐμενῆ συγκατάθεσιν ὅπως μὴ γίνητε αὐστηροὶ καὶ δριμεῖς κριταὶ τῶν μεταφράσεών μας, ἀλλὰ μᾶλλον ν' ἀποβλέψητε πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν μας, ἧτις ἐν

καὶ μόνον ἀντικείμενον θέλει ἔχει πῶς νὰ σᾶς εὐχαριστήσῃ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον καὶ πῶς μὲ κρείττονας προόδους εἰς τὸ ἔργον τῆς νὰ προβαίη.

Β'.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ

ΘΕΑΤΡΟΥ.

Ὅπως τις κάλλιον ἐννοήσῃ τὰς ἀρχαίας τραγωδίας, ὅπως βαθύτερον εἰς τὰς τραγωδίας τῶν εἰσόδῃ ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ κάτι τι καὶ περὶ τῆς κατασκευῆς καὶ τῆς διακοσμῆσεως τῶν θεάτρων, ἐν οἷς παριστάνοντο ἀπέναντι μυριάδων λαοῦ τὰ ἀθάνατα ἐκεῖνα τῆς τραγωδίας ἀριστουργήματα. Κατ' ἀρχὰς τὰ θέατρα δὲν ἦσαν ἄλλο παρὰ ξύλινα καλύβαι ἐκ δένδρων καὶ κλάδων περικαλυπτόμεναι, Ἡ αὐξουσα ὁμως τοῦ Ἀθηναϊκοῦ λαοῦ περιέργεια, ἡ ζωηρὰ αὐτοῦ καλλαισθησια δὲν ἐπέτρεψεν ὅπως ἡ γεραρὰ τῶν τραγωδοποιῶν του φωνῆ ἀντηχῇ εἰς ξυλίνας καὶ ποταπὰς καλύβας, Οὐδεὶς εἶναι ὁ μὴ γνωρίζων ὅτι ὅπως θαυμασθῆ πράγμα τι ἀναλόγως τῆς ἀξίας του ὀφείλει νὰ ἔχῃ καὶ τὸν ἐνῶ κεῖται χώρον κατάλληλον πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὸν χαρακτῆρά του. Ρόδον εὐθαλὲς πρασιὰν χλοερὰν ἀπαιτεῖ καὶ ὄχι ἰλὺν βορβορώδη. Σεμνὴ δὲ καὶ αἰδήμων παρθένος λευκοκύανον πρέπει στολὴν νὰ φέρῃ, ὅπως θαυμασθῶσι τὰ κάλλη τῆς, καὶ ὄχι βράκη καὶ κέντρωνας. Ὡσαύτως λοιπὸν καὶ πᾶσα τραγωδία, ὅπως προξενήσῃ τὸ ἀρμόζον ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἀπαιτουμένην κίνησιν, εἰς πεντελήσιον καὶ παρθενικὸν μάρμαρον πρέπει ν' ἀντηχῇ τῶν ἡρώων ἡ βροντώδης καὶ ἤχηρὰ φωνή. Τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι καλῶς συνηθάνθησαν καὶ διὰ τοῦτο ὅταν παρῆλθεν ἡ πρώτη νηπιακὴ τῆς τραγωδίας ἐποχὴ καὶ τῆς σκηνῆς τὸ κράτος ὁ γεραρὸς Λίσχυλος κατέκτησε, κατεσκεύασεν θέατρον μεγαλοπρεπὲς ἐνθα τὸ δρᾶμα ζωηροτάτας ἐνεποίει ἐντυπώσεις καὶ συγκινήσεις περιπαθεστάτας. Διότι ἵνα ἡ ψυχὴ κινηθῇ καὶ ἰσχυρὰς ὑποστῇ παθήσεις, ὅπως ἡ φαντασία ἀνεγερθῇ, πρέπει καὶ ὁ ὀφθαλμὸς, ὁ μόνος τῆς ψυχῆς προδότης νὰ εὐρίσκη καὶ θεάματα ἀξία ὅπως ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν των. Διηγοῦντο δὲ ὅτι εἰς παράστασίν τινα τοῦ Πρα-

τίνα τοσοῦτον συνέρρυσσε πλῆθος ὥστε τὸ ξύλινον θέατρον κατεκρημνίσθη καὶ ὀλίγου δεῖν ὀλόκληρος λαὸς ὑπὸ τὰ ἐρείπια αὐτοῦ νὰ ταφῆ. Ἴσως τὸ περιστατικὸν τοῦτο ἠνάγκασε περισσότερο τοὺς Ἀθηναίους, ὅπως λιθόκτιστον ἀναγεῖρωσι θέατρον.

Τὸ ἑλληνικὸν θέατρον ἦτον ὅλως διόλου ἄνευ σιένης καὶ αἱ παραστάσεις ἐγίνοντο ἐν ὑπαίθρῳ. Τὸ πνεῦμα τοῦ Ἑλλήνος τὸ ὁποῖον εἰς ἐκάστην περίστασιν ποτὲ δὲν ἀνέχεται περιορισμὸν, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς θεατρικὰς παραστάσεις κατέδειξε τὸν χαρακτῆρά του ἐναργῶς, καὶ ἐζήτησε πλήρη ἐλευθερίαν. Τὰ ἀριστουργήματα τῶν συγχρόνων του μεγαλοφυῶν ποιητῶν ἠθέλησε νὰ τὰ διδαχθῆ ἐνώπιον τῆς ἐξωτερικῆς φύσεως, ἐνώπιον τοῦ σαφειρώδους τῶν Ἀθηνῶν οὐρανοῦ, ἐνώπιον τοῦ πυρολαμποῦς ἡλίου. Ἡ πολυτέλεια καὶ ἡ μελθακότης μακρὰν, πολὺ μακρὰν ἀπὸ τοῦ Ἑλλήνος ἦσαν ἐπρότιμα ἐνίοτε νὰ παρενοχλῆται εἴτε ὑπὸ ψύχους εἴτε ὑπὸ βροχῆς παρὰ νὰ στερῆται τῶν μαγευτικῶν τῆς φύσεως καλλονῶν, παρὰ νὰ βλέπῃ τὴν φωνὴν τῶν ὑποκριτῶν ἀπὸ τοίχου εἰς τοίχον ν' ἀντανακλᾶται. Αἱ προσφιλῆσεις αὗται ἦσαν κληροδότημα τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες ἐζήτησαν μᾶλλον νὰ τέρψωσι τὸν ὀφθαλμὸν των παρὰ νὰ συγκινήσωσι τὴν καρδίαν των καὶ ἀγνῆς ἠθικῆς μαθήματα νὰ διδαχθῶσιν. Οἱ νεώτεροι ἴσως θ' ἀπορήσωσι διὰ τὴν τὴν τὴν ἀδιαφορίαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὡς πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς ἐπηρείαις. Ἄς μάθωσιν ὅμως ὅτι τὸ ἐξοχώτερον τοῦ ἀρχαίου Ἑλλήνος προτέρημα ἢ ἀρέσκεια ἦτον. Ἐνταῦθα ἐνθυμούμεθα κριτικὸν τινα, τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα μᾶς διαφεύγει τὴν μνήμην, ὅστις κηλῖδα εὔρεν εἰς τὴν Ἰλιάδα, διότι ὁ Ὀμηρος παρέστησε τὸν Ἀχιλλεὺς μόνον προπαρσκευάζοντα τὸ δεῖπνόν του. Ἐζήτησε ὁ δυστυχὴς μαγεύρους καὶ ὑπομαγεύρους νὰ εὔρη καὶ σαῆνος ὑπηρετῶν, τὴν παμφάγον γαστέρα θεραπευόντων!!!

Ἄλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον. Ἡ ἔκτασις καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἀρχαίων θεάτρων ἦν ὑπερβολικόν· διότι ἄφειλε τὴν νὰ ἔχη χωρητικότητα ὥστε οὐ μόνον ὅλοι οἱ πολῖται νὰ χωρῶσιν ἐν

τὸς αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ οἱ ξένοι ἀκόμη, οἵτινες τυχὸν ἤθελον ἔλθει ἐν καιρῷ τῆς παραστάσεως. Αἱ ἔδραι τῶν θεατῶν συνίσταντο εἰς βαθμίδας, αἵτινες ὅσο ἀπεμακρύνοντο ἐκ τοῦ ἡμικυκλίου τῆς ὀρχήστρας τόσο ἐγένοντο ὑψηλότεραι· ἡ δὲ τελευταία βαθμὶς ἦν πλέον τῆς σκηνῆς καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μετ' αὐτῆς ἐπιπέδου. Μεγάλως δ' ἠρέσκοντο οἱ ἀρχαῖοι εἰς τὰς ὀπτικὰς ἀπάτας καὶ πρὸς τοῦτο μετεχειρίζοντο διάφορα μέσα, οἷα ἦσαν αἱ προσωπίδες καὶ οἱ κόθοροι, δι' ὧν ὑπεράνθρωπον καὶ Τιτάγιον τὸ ἀνάστημα τῶν ὑποκριτῶν καθίστατο. Ἡ σκηνὴ συνίστατο κατὰ πρῶτον ἀπὸ πτερύγιόν τι, ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ θεάτρου καὶ τοῦ ὁποῖου τὸ βῆλος ἦτο πολὺ μικρότερον τοῦ πλάτους αὐτοῦ. Ὀνομάζετο δὲ Λογεῖον (pulpitum). Οἱ ὑποκριταὶ κατεῖχον τὸ μέσον αὐτοῦ· ὅπισθεν δὲ τῆς θέσεως ὅπου ἕσταντο, ἡ σκηνὴ παρίστα μυχόν τινα, σχήματος τετραπλεύρου, περισσότερον πλάτους παρὰ βῆλους ἔχοντα, καὶ ὅστις ὀνομάζετο προσκήνιον.

Αἱ σκηνογραφίαι οὕτω πως ἦσαν διατεθειμέναι, ὥστε τὸ ἀντικείμενον εἰς τὸ ὁποῖον ἐμελλε νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ ὁ θεατῆς νὰ κατέχη τὸ μέσον. Καὶ ἀριστερόθεν μὲν παρίστατο ἡ πόλις εἰς τὴν ἀνῆκε τὸ παλάτιον, ὁ ναὸς ἢ οἷα δήποτε ἄλλη οἰκοδομὴ πρὸς δεξιὰν δὲ ἐφάνιντο ἡ ἐξοχὴ, τὰ δένδρα, τὰ ὄρη, αἱ ἀκταὶ τῆς θαλάσσης. Αἱ δὲ πλάγαι σκηνογραφίαι διευθύνοντο ἐπὶ τριμετώπων παραπηγμάτων, αἵτινα, στρεφόμενα διὰ στρόφιγγος, ἐξετέλουν τὰς διαφορὰς τῆς σκηνῆς μεταβολὰς.

Ἡ σκηνὴ παρουσίαζε διαφορὰς μορφὰς κατὰ τὰς διαφορὰς περιστάσεις· ἄλλοτε βωμοὺς καὶ ἀνάκτορα ὡς ἐν τῷ Οἰδίποδι Τυράνῳ· ἄλλοτε ὀλόκληρον νῆσον μετὰ τῶν σπηλαίων αὐτῆς ὡς ἐν τῷ Φιλοκλήτῳ, ἄλλοτε ὑψικόρυφον ὄρος, ὡς ἐν τῷ Προμηθεῖ δεσμώτῳ.

ὑπὸ τὰς βαθμίδας τοῦ ἀμφιθεάτρου ὑπῆρχεν ἡ κλίμαξ τοῦ Χάρωνος, ἣτις ἐχρησίμευεν εἰς τὴν ἀνάβασιν νεκρικῶν σκιῶν, καθὼς τοῦτο βλέπομεν εἰς τοῦ Αἰσχύλου τὰς Εὐμέ-

νίδας. Ὡσαύτως ὄπισθεν τῶν τειχῶν τῆς σκηνῆς ἐκρύπτοντο καὶ μηχαναὶ τινες, αἵτινες ἐχρησίμευον ἄλλοτε νὰ αἰωρῶσιν ἐπὶ τῆς σκηνῆς θεοὺς, ἄλλοτε νὰ παριστάνωσι τὴν βροντὴν ἢ τὴν ἀστραπὴν, ἄλλοτε νὰ μεταβάλλωσι τοὺς ἥρωας εἰς θεοὺς καὶ ἄλλοτε δι' ἄλλον πάλιν σκοπὸν. Ἀδύνατον εἶναι νὰ περιγράψῃ τις τὸ θεατρικὸν ἀποτέλεσμα καὶ τὰς διαφόρους ἐντυπώσεις, ὅσας οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι ἠσθάνοντο, ἀπ' οὗ τόσης μεγαλοπρεπείας εὐμοίρουν τὰ θεάτρα αὐτῶν!

Ὁ χορὸς ὅταν δὲν ἐψαλλεν ἴστατο ἐπὶ τῆς θυμέλης, εὐρισκομένης ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ· ἡ θυμέλη ἦτον ὕψωμά τι ἐν εἴδει βωμοῦ, ἐκ διαφόρων βαθμίδων συνιστάμενον καὶ ἐπὶ τῆς ἀνωτέρας τῶν ὁποίων ἴστατο ὁ κορυφαῖος.

Ὁ χορὸς ποτὲ δὲν ἐγκατελίμπανε τὴν σκηνήν. Τοῦτό τινες τὸ ἐθεώρησαν ὡς ἔλλειψιν, σπουδαίαν μάλιστα, μὴ δυνάμενοι νὰ ἐνοήσωσι πῶς ἦτο δυνατόν ὁ χορὸς νὰ παρευρίσκηται εἰς τὴν ἔκφρασιν καὶ αὐτῶν τῶν κρυπιωτέρων μυστηρίων. Τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς προτέρημα μάλιστα, ὅταν συλλογισθῶμεν τὸ δημοκρατικὸν πνεῦμα, ὅπερ ἐκυρίευσεν τῶν Ἑλλήνων ἀπάντων καὶ οὔτινες τὰ πάντα ἤθελον δημοσίως νὰ γίνωνται.

Τὰ ἀρχαῖα θεάτρα ἦσαν ἀφιερωμένα εἰς τὸν Διόνυσον καὶ διὰ τοῦτο τὰ ἐν αὐτοῖς παριστανόμενα δράματα Διονυσιακὰ ὠνομάζοντο, οἱ δὲ κτίσται αὐτῶν Διονυσιακοὶ τεχνῖται.

Τὰ μεγαλοπρεπέστερα θεάτρα ἦσαν τὰ τῶν Ἀθηναίων. Οὐδεμία ἄλλη πόλις ἠδυνήθη νὰ γίνῃ ἐφάμιλλος τῶν Ἀθηνῶν, ἦτις, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐγέννησε τοὺς δεινότερους φιλοσόφους καὶ ἐκαλλιέργησε μὲ τὰς μεγαλειτέρας προόδους τὴν ἀνάσσαν τῶν ἐπιστημῶν φιλοσοφίαν, ἀνέπτυξε προσέτι εἰς τὸν ἀνώτερον τῆς τελειοποιησιμότητος βαθμὸν τὰς πλείστας ἐκ τῶν ὥραιων τεχνῶν, πρὸς ἃς μεγάλως συνῆδε τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα.

Ἡ ἀκμὴ τῶν ὥραιων τεχνῶν μεγάλως συνετέλεσεν εἰς τὴν ὄσον τὸ δυνατόν πολυτελεστέραν μεγαλοπρέπειαν τῶν ἀρχαίων

θεάτρων καὶ μεγάλως ἐκέντα τὴν περιέργειαν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.— Ταῦτα ἀρκοῦσι καὶ περὶ θεάτρου.

ΒΙΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ.

Ὁ τὴν τραγικὴν τέχνην εἰς τὸ ἀνώτατον ἀνυψώσας σημεῖον Σοφοκλῆς ἦν υἱὸς τοῦ Σοφίλου καὶ ἐγεννήθη τὸ 495ον ἔτος π. χ. ἐν Κολωνῷ, ὅστις κεῖται πρὸς δυσμὰς ἔξω τῶν Ἀθηνῶν. Ἦν δὲ νεώτερος μὲν τοῦ Ἀσχύλου κατὰ 20 περίπου ἔτη, ὑπερέβαινε δὲ τὸν Εὐριπίδην κατὰ 15 ἔτη. Ὡστε—πράγμα ὄχι ἀνάξιον περιεργείας—καὶ οἱ τρεῖς τραγικοὶ τῆς Ἑλλάδος ποιηταὶ εἶδον τὴν μεγάλην ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, εἰς ἣν τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἰσχυρὸν κατέρρεε κτύπον κατὰ τῆς ἀσιατικῆς δυναστείας, καὶ ἐκ τῆς ὁποίας ἐξηρτάτο ὁ πολιτισμὸς ἢ μὴ τῆς ἀνθρωπότητος ὀλοκλήρου. Καὶ ὁ μὲν Αἰσχύλος ἐπολέμησεν ἐν τῇ μάχῃ καὶ οὐκ ὀλίγην ἔδειξεν ἀνδρίαν· ὁ δὲ Σοφοκλῆς, ἐφηβὸς ἔτι ὢν, ἐξελέχθη ὡς κορυφαῖος τῶν νέων, οἵτινες ἔμελλον νὰ ψάλωσι τὸν διὰ τὴν νίκην παιᾶνα· καὶ οὕτω μὲ ἔλαιον ἀνηλειμμένος καὶ ἠδύφωνον λύραν ἀνά χειρας κρατῶν, ὠδήγησεν, ἕνεκα τῆς ὑπερβολικῆς ὠραιότητός του, ὀλόκληρον ἐφήβων χορὸν· ὁ δ' Εὐριπίδης εἶδε τὸ φῶς τοῦ ἡλίου τὴν ἰδίαν ἡμέραν, καθ' ἣν οἱ ἥρωες τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐδίωκον μακρὰν τῆς πεπολιτισμένης γῆς τοὺς βαρβάρους· καὶ οἱ τρεῖς λοιπὸν ζωηρὰς εἶχον ἀναμνήσεις τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας καὶ ἐμφοροῦμενοι ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἐκείνου τῆς ἐλευθερίας ἐπλεξαν ἐπινίκιον στέφανον, ἐν ταῖς ἀθανάτοις τραγωδίαις των, εἰς τὴν θεῖαν καὶ οὐρανοδόμονα ἐλευθερίαν.

Ὁ Σοφοκλῆς ἀνετράφη δι' ἀγωγῆς ἐλευθερίου καὶ φύσει ὢν πεπρωκισμένος οὐ μόνον ὑπὸ τοῦ θεοῦ πυρὸς τῆς ποιήσεως, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πλείστων ὄσων ἀρετῶν, ἠδυνήθη ν' ἀναπτυχθῆ εἰς τὸν τελειότερον τῆς πνευματικῆς προόδου βαθμὸν καὶ κατώρθωσε ν' ἀποβῆ ὁ ἐξαχώτερος διδάσκαλος τῆς τραγικῆς τέχνης. Ἐδιδάχθη δὲ τὴν μουσικὴν, εἰς ἣν κατὰ μέγα

μέρος ὀφείλεται ἡ ἠθικὴ μόρφωσις ἐκάστου ἀνθρώπου, παρὰ τοῦ ποιητοῦ Λάμπρου. Ἀνέβη δ' ἐπὶ τῆς σκηνῆς κατὰ πρῶτον τὸ 4ον ἔτος τῆς οἴ'. Ὀλυμπιάδος, ἄγων τὸ 28 ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἐν ᾧ κυρίως ἦν ἀπηγορευμένον νὰ διδάσκωσιν ἐπὶ τῆς σκηνῆς πρὶν τοῦ τριακοστοῦ τῆς ἡλικίας των ἔτους. Τοιουτοτρόπως δὲ ὁ Σοφοκλῆς, πεπρωκισμένος ὑπὸ τῶν εὐτυχιστέρων ἀπαρχῶν τῆς νεότητος, ὑπὸ τῶν ὑψηλοτέρων τῆς μεγαλοφυΐας δωρεῶν, ὑπὸ τῆς θυμηδεστέρας ψυχικῆς γαλήνης, ἀγαπώμενος ὑπ' ὄλων γενικῶς τῶν συμπολιτῶν του καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ξένων σεβόμενος, εὐνοοῦμενος δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ, ἐνίκησεν ἐν τῷ θεάτρῳ τὸν γηραιὸν Αἰσχύλον, ὅστις, ὑπὸ λύπης ἀγρίας περιφερόμενος, μετέβη περὶ δυσμὰς βίου εἰς Συρακούσας, ἔνθα καὶ ἀπέθανε. Παραλαβὼν λοιπὸν τὴν τέχνην παρὰ τοῦ διδασκάλου τοῦ Αἰσχύλου ἀκατέργαστον σχεδὸν καὶ ἀμόρφωτον, τὴν ἐτελειοποίησεν ὀλοτελῶς, μὲ γιγαντιαία πρὸς τὴν προόδον τῆς ἐχώρησε βήματα, προσέθηκε τρία μὲν εἰς τὸν χορὸν μέλη, ἐν δὲ εἰς τὰ διαλεγόμενα πρόσωπα, ἐμελέτησεν ὡς ἄλλος φιλόσοφος τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ ἀνθρώπου φύσιν, ἀνέλυσε τὰ διάφορα τοῦ ἀνθρώπου αἰσθήματα καὶ πάθη καὶ οὕτω, ἐξαντλήσας πάντα τὰ ἀπαιτούμενα στοιχεῖα πρὸς τελείαν μόρφωσιν τῆς τραγικῆς τέχνης, κατέστησεν αὐτὴν ἀπαράμιλλον, ἀμίμητον, τελειοτάτην.

Συναγωνιζόμενος ὁ Σοφοκλῆς μετὰ διαφόρων ποιητῶν, εἰκοσάκις μὲν ἔλαβε τὸ πρῶτον βραβεῖον, πάντοτε δὲ τὸ δεῦτερον καὶ αὐδέποτε τὸ τρίτον.

Τόσον δὲ γήννησαν αὐτὸν οἱ Ἀθηναῖοι, τόσον ἡ καλλικῆλαδος Μοῦσά του ἐγοήτευσε αὐτοὺς, ὥστε, χωρὶς νὰ ἔχωσι προηγούμενα ἐχέγγυα τῆς στρατηγικῆς πείρας καὶ ἰκανότητός του, δις τὸν διώρισαν στρατηγόν· πρῶτον μὲν εἰς τὸν κατὰ τῆς Σάμου πόλεμον τὸν διώρισαν συστράτηγον τοῦ Περικλέους, ἑπτὰ ἔτη πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, καὶ δεῦτερον ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου συστράτηγον τοῦ Νικίου.

Τόσην δὲ εἶχε φιλοπατρίαν ὁ Σοφοκλῆς, ὥστε, δεῦτερος Σω-

κράτης γενόμενος, ποτὲ δὲν ἐγκατέλιπε τὸ πάτριον ἔδαφος, ἐν ᾧ πολλάκις προσεκλήθη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ βασιλέως τῶν Συρακουσῶν Ἰέρωνος.

Μίαν καὶ μόνην ὁ Σοφοκλῆς εἶχεν ἔλλειψιν· ἡ φωνὴ του δὲν ἦν βροντώδης καὶ ἤχηρά καὶ, κατὰ συνέπειαν, τὸ ἀρχαῖον ἔθιμον ὅπως αὐτὸς ὁ ἴδιος ποιητῆς λαμβάνη μέρος εἰς τὴν παράστασιν, κατηργήθη ὑπ' αὐτοῦ.

Τὰ δράματα, τὰ ὅποια ἡ ἀνεξάντλητος Κασταλλία τοῦ Σοφοκλέους παρήγαγε, κατ' ἄλλους μὲν ἦσαν 123, καὶ κατ' ἄλλους εἰς τὰ 130 ἀνέβαινον· ἐκ τῆς ἀπειρίας αὐτῆς τῶν τραγωδιῶν ἐπὶ τὸ μόνον διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν, μεταξύ τῶν ὁποίων, κατὰ τὴν κοινὴν ὁμολογίαν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων, ὑπάρχουν τινὰ ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων ἀριστουργημάτων του.

Περὶ δεσμᾶς βίου ὁ Σοφοκλῆς ἐβασανίσθη οὐκ ὀλίγον ἐν τῷ οἰκιακῷ βίῳ του. Ὁ πρωτότοκος υἱὸς του Ἰοφῶν τὸν ἐνήγαγεν εἰς τὸ δικαστήριον, ὅτι παλίμπταις δῆθεν κατέστη καὶ ἄλλας λοιδορίας προσῆπτεν αὐτῷ. Ὁ μεγαλοφυῆς καὶ σεβάσμιος ἤδη γέρον ἀντὶ πάσης ἀπολογίας ἐποίησε, περὶ τὸ ἐννενηκοστὴν ἤδη ἔτος, τὸν Οἰδίποδα ἐπὶ Κολωνῶν, ἐν ἐκ τῶν ἐμμελεστέρων τῆς Σοφοκλείου Μούσης ἀπαυγασμάτων, καὶ τοῦ ὁποίου μέρη τινὰ ἀνέγνω ἐνώπιον τῶν δικαστῶν, οἵτινες ἀθώωσαν αὐτὸν, τὸν ἐστεφάνωσαν καὶ μετὰ μεγάλων τιμῶν μέχρι τῆς οἰκίας του τὸν συνώδευσαν.

Ἀπέθανε δὲ, ἐπὶ ἀρχοντος Καλλίου, τῷ 406 π. χ., ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς χαρᾶς, ἣν ἠσθάνθη ἐν τῇ βραβεύσει τοῦ ἀριστουργήματος τῶν τραγωδιῶν του, τῆς Ἀντιγόνης.

ΑΝΑΛΥΣΙΣ

ΤΟΥ ΟΙΔΙΠΟΔΟΣ ΤΥΡΑΝΝΟΥ.

Ὁ τῶν Θηβῶν βασιλεὺς Λαῖος εἶχε λάβει ποτε χρησμὸν ὅτι μέλλει νὰ γεννήτῃ υἱὸν, ὅστις ἐπέπρωτο νὰ φονεύσῃ μὲν αὐτὸν, νὰ νυμφεῖθῃ δὲ τὴν ἰδίαν μητέρα του. Ὁ προαγγελθεὶς ὑπὸ τοῦ μαντείου υἱὸς ἐγεννήθη· ὁ δὲ Λαῖος, ἀνακαλῶν εἰς τὴν μνήμην του τοὺς φρικῶδεις τοῦ μαντείου χρησμούς, ἐτρέψισε τοῦ παιδὸς του τοὺς πόδας καὶ τὸν ἔδωκεν εἰς ἕνα ἐκ τῶν ποιμένων του, ὅπως τὸν ἐκθέσῃ εἰς τὰ ὄρη καὶ παρανάλωμα τῶν θηρίων καταστήσῃ αὐτόν. Ὁ ποιμὴν, ὅστις ἔβασκε τὰ ποιμνία του εἰς τὸ ὄρος τοῦ Κιθαιρῶνος, ἐλυπήθη τὸν παῖδα καὶ δὲν ἐτόλμησε νὰ τὸν προσφέρῃ λείαν εἰς τὰ ὄρεϊνά θηρία. Ἐκτὸς τοῦ ποιμένου τοῦ Λαίου ἤρχετο εἰς τὸν Κιθαιρῶνα καὶ ἕτερος βουκόλος τοῦ ἀτέκνου βασιλέως τῆς Κορίνθου Πολύβου. Εἰς τὸν βουκόλον αὐτὸν ἐδίδθη ὁ παῖς, ὁ ὁποῖος τὸν προσέφερεν ὡς δῶρον εἰς τὸν ἀτέκνον Πόλυβον. Μετὰ μεγάλης χαρᾶς τὸν ἐδέχθη ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν υἰοθέτησε παρευθὺς, ὀνομάσας αὐτὸν Οἰδίποδα, ἕνεκα τοῦ τῶν ποδῶν του οἰδήματος. Ἐκεῖ λοιπὸν ἀντρέφετο ὁ Οἰδίπους ὡς θετὸς τοῦ βασιλέως υἱός. Μιᾶ τῶν ἡμερῶν, ἐν καιρῷ τοῦ δείπνου, μέθυσός τις λέγει εἰς τὸν Οἰδίποδα ὅτι νόθος υἱὸς τοῦ βασιλέως ἦτο. Δυσαρεστηθεὶς ἐξ αὐτοῦ ὁ Οἰδίπους, ὑπῆγεν εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον καὶ ἠρώτησε τίς ἦν ἡ γενεὰ του. Τὸ μαντεῖον ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως τῷ εἶπεν ὅτι ἔμελλε νὰ φονεύσῃ τὸν πατέρα του καὶ νὰ νυμφεῖθῃ τὴν μητέρα του. Ταῦτα ὁ Οἰδίπους ἀκούσας μετὰ φρίκης, τὴν Κόρινθον ἐγκατέλιπε, νομίζων, ὁ δυστυχὴς! ὅτι ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ σύζυγός του ἦσαν οἱ ἀληθεῖς γονεῖς του. Καθ' ὁδὸν ἀπαντᾷ πρεσβύτην τινα ἐφ' ἁ-

μάξης καθήμενον και υπό πέντε ακόλουθων συνοδευόμενον. Ὁ τε κῆρυξ και ὁ πρεσβύτερος διέταξαν τὴν Οἰδίποδα νὰ παραμερίσῃ και ν' ἀφίσῃ ἐλευθέραν τὴν δίοδον εἰς τὴν ἄμαξαν. Ὁργισθεὶς ὡς ἐξ αὐτοῦ κτυπᾷ μὲν τὸν κῆρυκα, και, κτυπηθεὶς ὑπὸ τοῦ πρεσβύτου, τὸν φονεύει αὐθωρεῖ. Ὁ φονευθεὶς πρεσβύτερος ἦν ὁ Λαῖος. — Ὁ εἰς ἐκ τῶν χρησμῶν ἐξεπληρώθη. — Ὁ Οἰδίπους τέλος ἔφθασεν εἰς τὰς Θήβας τότε κατεμάστιζε δεινὸν θηρίον, ἡ ποικιλωδὸς Σφίγγξ, ζαλεῖσα ὑπὸ τῆς ὀργισθείσης κατὰ τῶν Θεῶν Ἥρας. Τὸ φοβερὸν αὐτὸ τέρας ἵστατο εἰς τῶν Θεῶν τὰς πύλας και ἐπρότεινεν εἰς τε τοὺς εἰσερχομένους και τοὺς ἐξερχομένους τὸ γνωστὸν περὶ ἀνθρώπου αἶνιγμα ἡρώτα δηλ. ποῖον ἦν τὸ ζῶον ἐκεῖνο, ὅπερ τὴν μὲν προῖαν περιπατεῖ μὲ τέσσαρας πόδας, τὴν ἡμέραν ὅλην μὲ δύο και πρὸς τὸ ἑσπέρας μὲ τρεῖς; Οὐδεὶς τῶν Θεβαίων ἠδυνήθη νὰ λύσῃ τὸ αἶνιγμα και ἡ καταστροφὴ γιγαντιαίως βήμασιν ἔβαινε πρὸς τὰ πρόσω. Ὁ δὲ Κρέων ὅστις, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λαίου, ἔξιμεινε βασιλεὺς τῆς πόλεως, ἐξέδωκε διάγγελμα, κηρύττων ὅτι ὅστις ἤθελε λύσει τὸ αἶνιγμα ἤθελε κηρυχθῆ μὲν τῶν Θεῶν βασιλεὺς, ἤθελε δὲ λάβει και ὡς σύζυγον τὴν βασίλισσαν Ἰοκάστην. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἦλθε και ὁ ὑπὸ τοῦ πεπρωμένου ὠθούμενος Οἰδίπους, ὅστις λύσας τὸ αἶνιγμα ἐφόνευσε τὴν Σφίγγα, ἀπήλλαξε τὰς Θήβας ἀπὸ τῆς καταλυμαινούσης αὐτὰς γενικῆς καταστροφῆς, ἐκηρύχθη βασιλεὺς και ἔλαβεν ὡς σύζυγον τὴν Ἰοκάστην. — Ἐξεπληρώθη και ὁ δεύτερος χρησμός. — Ὁ δὲ Οἰδίπους ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ φονεύσας τὸν πατέρα τοῦ Λαίου ἐξηκολούθει νὰ μιαινῇ τὴν μητρικὴν του κλίνην. Οἱ θεοὶ ἀναμφιβόλως δὲν ὑπέφερον αὐτὴν τὴν στυγεράν ἀσέβειαν και κατὰ συνέπειαν ἔστειλαν φοβερὸν εἰς τὰς Θήβας λοιμὸν. Ὁ θάνατος και ἡ καταστροφὴ ἐνεφώλευον μεταξὺ τῶν Θεβαίων. Ὁ Οἰδίπους ἐρωτᾷ τὸ μαντεῖον, ὅπερ ἀποκρίνεται ὅτι πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ κακοῦ ὀφείλουσιν οἱ Θεβαῖοι νὰ ἐξορίσων ἐκ τῆς πατρίδος τὸν φονεὰ τοῦ Λαίου. Μετὰ πρῶτας περιπέτειας ἀνακαλύπτονται ὑπὸ τοῦ παντεπό-

που χρόνου τὰ στυγερά τοῦ Οἰδίποδος *κακουργήματα*. Ἀπαγχονίζεται ἡ Ἰοκάστη τυφλοῦται ὁ Οἰδίπους και ἐξορίζεται τῶν Θεῶν.

Ἴδου ὁ μύθος, ὅστις ἐχορηγίμωσεν ὡς βᾶσις τῆς Θαυμαστῆς τοῦ Σοφοκλέους τραγωδίας: Ο ἰ δ ἰ π ο υ ς Τ ὺ ρ α ν ν ο ς Μύθον εὐφύστερον τούτου, και ἂν ὄλκην τὴν ἑλληνικὴν μυθολογίαν ἀναδιψήσωμεν, πάλιν δὲν θέλομεν δυνηθῆ νὰ εὐρωμεν. Πάλαισι ἐνταῦθα ἡ ἠθικὴ ἐλευθερία κατὰ τοῦ οἰκτροῦ πεπρωμένου. Τὸ πεπρωμένον ὠθεῖ ἰσχυρῶς τὸν Οἰδίποδα ἄλλ' ἢ ἀτομικὴ ἐλευθερία του θέλει νὰ ἐνεργήσῃ. Λίαν ὁ Οἰδίπους τὸ αἶνιγμα, τὸ ἀφορῶν ὀλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα, και δὲν δύναται ὁ δυστυχὴς νὰ λύσῃ τὸ ἴδιον ἀτομικὸν αἶνιγμα του, ἔπερ ἄλλῃ σκιερὰν εἰς τὴν ὑπαρξίν του ἐπιπέσει.

Τὸν εὐφυῆ και θαυμάσιον αὐτὸν μύθον τὸν ἔλαβεν ἡ καλλιτέχνος τοῦ Σοφοκλέους φαντασίᾳ ὅπως τὸν διασκευάσῃ και πλαστουργήσῃ ἐξ αὐτοῦ ἐξαισίον τι ἀριστοτέχνημα. Ἐδουλορηγήθη τὸ καλλιτέχνημα και τὸ θέατρον τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων εἶδε τὰς φοικῶδεις περιπετείας τοῦ μύθου τούτου, ἀντήχησεν ἀπὸ τὰς γοεράς φωνὰς τοῦ Οἰδίποδος, και ἡ σκηνὴ του ἐβάφη ἀπὸ τὸ μαῦρον αἷμα, τὸ καταρρέουσιν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Οἰδίποδος.

Τραγωδία μὲ πολυποικιωτέρως περιπετείας, μὲ συγκινητικώτερον και τρομερώτερον ἐνδιαφέρον, μὲ ἰσχυροτέρων δέσιν, μὲ λύσιν εὐτυχιοτέραν και τεχνικωτέραν, μὲ χαρακτῆρας ἠθικωτέρους, μὲ ἰδέας ὑψηλοτέρας, μὲ διδασκαλίαν κοινωνικωτέρας, τραγωδία μᾶλλον συνάδουσα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ θεάτρου, μᾶλλον συγκυκλώσα τὴν φαντασίαν τοῦ θεατοῦ, μᾶλλον τὴν περιέργειάν του κινουσα, τραγωδία συμφωνουσα πολὺ περισσότερον παντός ἄλλου ἀρχαίου δράματος πρὸς τὸ νεώτερον δράμα και κατὰ πάντα δυναμένη νὰ παρασταθῇ μὲ ἀπαράγραπτον ἐπιτυχίαν εἰς τὸ νεώτερον θέατρον, δὲν εἶναι ἄλλη ἢ ὁ Ο ἰ δ ἰ π ο υ ς Τ ὺ ρ α ν ν ο ς.

Τὸ ἀριστοῦργημα τῆς ἀρχαίας τραγικῆς Μούσης, τὸ ἐκλαμ-

πρότερον ἀπαύγασμα—ὅσον ἀφορᾷ τὴν δραματικὴν τέχνην—
τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς φαντασίας, τὸ μόνον δρᾶμα, παρ' οὗ ὁ
δαιμόνιος Ἀριστοτέλης ἐνεπνεύσθη τοὺς κανόνες τῆς Παιητι-
κῆς του, τὸ μόνον δραματικὸν ἀριστοτέλλημα, τὸ ὅποιον ἐ-
μόρφωσε τοὺς νεωτέρους μουσουργοὺς, εἶναι ὁ Οἰδίπ ο υ ς
Τύραννος.

Ἀδύνατον εἶναι νὰ παραστήσωμεν τὴν τέχνην, δι' ἧς εἶναι
ἐκονομημένον τὸ ἔξοχον αὐτὸ δρᾶμα, τὴν ἐντεχνοὶ τῶν πε-
ριπετειῶν διασκευὴν, ἐξ ἧς τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ θεατοῦ εἰς τὸν
ἀνώτερον ὑψοῦται βαθμὸν καὶ τὰς ποικίλας ψυχικὰς παρα-
στάσεις, εἰς ἃς ὁ θεατὴς διατίθεται ὅταν ἐνώπιον αὐτοῦ πα-
ρίσταται ὁ Οἰδίπ ο υ ς Τύραννος.

Ὁ Ἀριστοτέλης νομίζει ὅτι ἐκεῖνο τὸ δρᾶμα εἶναι τεχνι-
κώτερον, δραματικώτερον, περιπαθέστερον, τοῦ ὁποῦο ἡ λύ-
σις κατορθοῦται ἐξ ἀναγνωρίσεως καὶ ἐκ περιπετείας. Ὁ ἀρι-
στοτεχνικὸς αὐτὸς κανὼν ἐφαρμόζεται τὰ μέγιστα ἐνταῦθα.
Ὁ Οἰδίπ ο υ ς ἔλυσε τὸ ἀφορῶν τὴν ἀνθρωπότητα ὄλην ἀνιγ-
μα, παμψφρεὶ βασιλεὺς ἐκνήρυχθη, ἔχαιρε τὴν εὐνοίαν ὅλων
γενικῶς τῶν Θεβαίων, οἵτινες ἀπηλλάγησαν ἀπὸ δεινοῦ ὀλέ-
θρου, ἡ ταχύτερος Φήμη εἰς ὄλην τὴν Ἑλλάδα εἶχε δια-
δώσει τὸ ὄνομά του καὶ μετέπειτα: εἰς λοιμοὺς ἐνσκήψας εἰς
Θήβας, εἰς χρησμὸς ἐκ τοῦ χιονοβλήτου ἐξακοντισθεὶς Παρ-
κασσοῦ, μία στροφή τοῦ παγκοσμίου τῆς τύχης τροχοῦ
καθίστασι τὸν Οἰδίποδα τὸν δυστυχέστερον, μιαιώτερον καὶ
ὀλεθριώτερον ἐκ πάντων τῶν ἀνθρώπων καὶ τυφλόν, πτω-
χόν, ἐλεεινόν, οἰκτρὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἰδεῖν, μισούμενον
παρὰ πάντων, ὑβριζόμενον, καταφρονούμενον, τὸν μεταβιβά-
ζει ἀπὸ τῆς γενεθλίου πατρίδος του εἰς ξένην γῆν, εἰς ἐρή-
μους πεδιάδας, ἐνθα ἐπαιτεῖ τὸν ἐπιούσιον αὐτὸν ἄρτον. Καὶ
μὲ πόσῃ τέχνην κατώρθωσεν ὁ Σοφοκλῆς ὥστε εἰς μὲν τὴν
ἀρχὴν τοῦ δρᾶματος νὰ τὸν παρουσιάσῃ βασιλέα ἰσχυρὸν, ἀ-
γέρωχον, φιλόλαον, φροντίζοντα περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ λαοῦ
του, εἰς δὲ τὸ τέλος τυφλόν, δυστυχῆ, μισαρὸν, ὑβριζόμενον

ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ποιμένου του! Ἰδοὺ ἡ λύσις ἡ ἐκ περιπετείας—
Ἄλλὰ καὶ ἡ ἐξ ἀναγνωρίσεως πόσον ἐντεχνος καὶ θαυμασιὰ
εἶναι; Τὸ μαντεῖον ἐρωτηθὲν ἀποκρίνεται ὅτι πρέπει νὰ διω-
χθῆ ὁ φονεὺς τοῦ Λαίου. Πόσον ζῆλον ὁ Οἰδίπ ο υ ς καταβάλ-
λει ὅπως εὑρεθῆ ὁ ἀχρεῖς αὐτός δολοφόνος! Ὅποιος τρομερὰς
κατάρως ἐξακοντίζει κατὰ τοῦ μιάστορος τῆς πόλεως! Καὶ
τί δὲν κάμνει πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν ἰχνῶν τοῦ φονεῶς; Συνα-
θροίζει ὅλους τοὺς Θεβαίους, ἐρωτᾷ τὸν μὲν, ἐξετάζει τὸν
δὲ, προσβάλλει τὸν Κρέοντα, διώκει τὸν Τειρεσίαν, ἐρωτᾷ
τὴν σύζυγόν του, συγκυκᾷ τὰ πάντα, ὅπως εὑρεθῆ ὁ φονεὺς—
Καὶ τέλος; Εἰς λόγος τῆς Ἰοκάστης σπαράσσει τὴν καρδίαν
του. Ἡ ἔλευσις τοῦ Κορινθίου ἀγγέλου τοῦ καταζαλίζει τὸν
νοῦν. Μία δὲ τοῦ ποιμένου τοῦ Λαίου ὁμολογία καταβάλλει
ὀλοτελῶς τὰς δυνάμεις του. Ἡ Ἰοκάστη βάλλει αὐτὸν εἰς ὀ-
δὸν σκολιᾶν ἀβύσσων βροίθουσαν καὶ βροάθρων. Ὁ Ἄγγελος
τὸν πλησιάζει εἰς τὸ χεῖλος ζοφώδους ἀβύσσου· ὁ δὲ τοῦ
Λαίου βοσῶν τὸν ὠθεῖ ἰσχυρῶς καὶ ὁ Οἰδίπ ο υ ς ἐπιπολάζει
εἰς τὸν ἄδυστον γνόφον τῆς ἀβύσσου. Καὶ ἡ ἐξ ἀναγνωρίσεως
λοιπὸν λύσις εἶναι θαυμαστή καὶ τεχνικωτάτη.

Μὲ πόσῃ δ' ἐπίσης τέχνην ὁ ἀμύμητος Σοφοκλῆς ἐν ἀρί-
νει τοὺς θεατὰς νὰ φύγωσιν ἐκ τοῦ θεάτρου καταπεπληγμένοι,
περφοβισμένοι ἐλεινῶς, ἀλλὰ περιπαθῶς συγκινημένοι καὶ συλ-
λογιζόμενοι τί μᾶθημα τοῖς δίδει ἡ τοῦ Οἰδίποδος τύχη!
Παρουσιάζει κατ' ἀρχὰς τὸν Οἰδίποδα τυφλόν, μὲ ὀρθαλοῦς
αἵματορρᾶντους, μὲ πλάνον καὶ ἀμήχανον βῆμα, μὲ βρυχηθμοὺς
γοερούς καὶ θορνῶδεις. Ἡ φαντασία τότε τῶν θεατῶν συγκυ-
κᾷται, ἡ καρδιά ὅλη πάλλει παλμοὺς, ζητούντας νὰ καταβάλ-
λωσιν αὐτὴν, καὶ λύπη παράφορος καὶ ἀγρία ζητεῖ νὰ ἐπισκο-
τίσῃ τὸν νοῦν των. Ἄλλ' ἡ μουσολήπτος φαντασία τοῦ Σο-
φοκλέους τοὺς ἀφίνει ἄρ' ἄγε τοιοῦτοτρόπως διατεθειμένους
ν' ἀφίσωσι τὰ θεατρικὰ ἔδρανα; Ὅχι· μετ' ὀλίγας στιγμὰς
ἡ συνταράσσουσα τὸν Οἰδίποδα τρικυμία κοπάζει, ἡ τρικυμία
κατευναζέται, ἡ ἀγρία τῶν θεατῶν παραφορὰ καταστέλλεται,

καὶ ἐπέρχεται; μία συγκίνησις τρυφερὰ, δάκρυα ἡσύχως καταρρέοντα, καὶ θλίψιν, ὄχι παραφορὰν προδίδοντα. Διότι αἱ ἀγκάλαι τοῦ δυστήνου Οἰδίποδος σφίγγουσιν ἤδη περιπαθῶς δύο παρθέτους σεμνὰς καὶ δειμαλέας, αἵτινες στερηθεῖσαι τῶν θωπευμάτων τῆς παμφιλτάτης μητρός των, ὄρφανισθεῖσαι τῆς πατρικῆς ἀγάπης, πλανήτιδες μένουσιν αἱ δυστυχεῖς· χωρὶς νὰ ἔχωσιν εἰς ὅλον τῆς ζωῆς των τὸ στάδιον οὐδὲν βλέμμα περιπαθές, οὐδὲν τρυφερὸν μειδιάμα, οὐδένα συμπαθητικὸν λόγον. Ἐνταῦθα ἡ καρδία τρυφερῶς συγκινεῖται καὶ οἱ θεαταὶ ἀναχωροῦσι μὲ γλυκείας καὶ τρυφερὰς ἀναμνήσεις καὶ ψελλίζοντες ὀιτηκῶς. Μηδένα πρὸ τοῦ τέλους μακάριζε.

Τὸν Οἰδίποδα Τύρανον πολλοὶ ἠθέλησαν νὰ μιμηθῶσιν, ἀλλ' ὅλοι σχεδὸν ἀπέτυχον. Καὶ ὁ Σενέκας καὶ ὁ Κορνήλιος καὶ ὁ Βολταῖρος καὶ ὁ ἄγγλος Δρύδεν· πάντες ἠστόχησαν εἰς τὴν διασκευὴν τοῦ μύθου μεγάλως καὶ οὐδαμῶς ἠδυνήθησαν νὰ φθάσωσιν εἰς τὰς τελειότητας τοῦ Σοφοκλείου Οἰδίποδος.

Ἰδοῦ ποῖον ἀριστούργημα θέλει ἐγκαινιάσει τὴν ἑναρξιν τῆς τῶν τραγικῶν ποιητῶν μεταφράσεώς μας! — Ἄλλ' ἤδη καιρὸς νὰ εἰσάξωμεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν μελέτην τοῦ ἀριστουργήματος, ὅπως μόνος του κρίνῃ τί ἠδυνήθη νὰ παραγάγῃ ἡ δαιμόνιος τοῦ Σοφοκλέους φαντασία.

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ΙΕΡΕΥΣ.

ΚΡΕΩΝ.

ΧΟΡΟΣ ἐκ γερόντων Θηβαίων.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

ΙΟΥΚΑΣΤΗ.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ΘΕΡΑΠΩΝ Λαῖου.

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ.

ΚΩΦΑ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΙΚΕΤΑΙ.

ΔΟΥΡΥΦΟΡΟΙ Οιδίποδος.

ΘΑΛΑΜΗΠΟΛΟΙ Ιουκάστης.

ΟΥΓΑΤΕΡΕΣ Οιδίποδος.

Ἡ σκηνὴ ἐν Θήβαις, εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Οιδίποδος.

ΞΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ.

ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΑ.

Ἀνοιγομένης τῆς σκηνῆς παρουσιάζονται τὰ ἀνάκτορα τοῦ βασιλέως Οιδίποδος, τρεῖς ἔχοντα πύλας, ἐξ ὧν ἡ μεσαία, ἡ «βασιλική», εἶναι μεγαλειτέρα τῶν ἄλλων δύο· ἐκ ταύτης ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς καὶ τὰ ἄλλα βασιλικά πρόσωπα, ἐκδὲ τῶν ἄλλων δύο οἱ ὑπηρεταί, ἄγγελιοι κλπ. Ἐπὶ τῆς σκηνῆς φαίνονται τρία ἀγάλματα, παριστώνα τὸν Ἀπόλλωνα, τὴν Ἀρτέμιδα καὶ τὴν Ἀθηνᾶν, καὶ τρεῖς βωμοί, ἐφ' ἑκάστου τῶν ὁποίων τρεῖς ταξεῖς ἱκετῶν ἐδρεύουσιν, ἧτοι ἱερέων, νέων καὶ παιδίων.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. ὦ τέκνα, νεαροὶ τοῦ παλαιοῦ Κάδμου (1) ἀ-

(1) Ὁ Κάδμος εἶναι περίφημος ἐν τῇ ἑλληνικῇ μυθολογίᾳ, διότι αὐτὸς πρῶτος τὸν θεμέλιον ἔθεσε λίθων τῶν ἑπταπόλων Θηβῶν, ἧτις ἀφθιτον περιῆψεν εἰς αὐτὴν κλέος διὰ τοὺς μεγάλους τῆς στρατηγούς Ἐπαμεινώνδαν καὶ Πελοπίδαν, καὶ διὰ τοὺς θεοεικέλους ποιητὰς τῆς Πίνδαρον καὶ Ἀμφίωνα. Ὁ Κάδμος ἦν υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Φοινίκης Ἀγήνορος καὶ ἀδελφὸς τῆς Εὐρώπης. Ὅταν αὐτὴ διηραγῆ ὑπὸ τοῦ Διὸς, ὁ Κάδμος ἐστάλη ὑπὸ τοῦ Ἀγήνορος πρὸς ἀναζήτησίν τῆς καὶ πορευθεὶς εἰς τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν ἔλαβεν ἀπάντησιν ὅπως ἐγκαταλείψῃ μὲν τὴν ἀρπαγεῖσαν ὀδελφὴν του καὶ ν' ἀκολουθήσῃ βουῖν τινα, τὴν ὁποίαν ἤθελεν ἀπαντήσῃ καὶ ὅπου αὐτὴ ἤθελε σταθῆ, ἐκεῖ νὰ κτίσῃ πόλιν. Οὕτως ἔκτισε τὰς Θήβας, ἧτις κατ' ἀρχὰς Καομεία

πόγονοι, διατί κατελάβετε ἐδῶ αὐτὰς τὰς ἔδρας, ἰκετικούς κλάδους ἀνά χεῖρας κρατοῦντες; Καί διατί ἡ πόλις μας εἶναι πλήρης θυμιαμάτων, ἄσματα δὲ θλιβερά καὶ ὀρθνοὶ σπαρκατικοὶ εἰς αὐτὴν ἀντηχοῦσιν; *Ὀλην αὐτῶν τὴν αἰτίαν παρ' οὐδενὸς ἄλλου ἠθέλησα νὰ τὴν μάθω, εἰμὴ ἀπὸ τὸ ἰδικόν σας, ὦ τέκνα μου, στόμα, καὶ πρὸς τοῦτο ἤλθον ἐδῶ ἐγὼ ὁ ὑφ' ὧν ἐνδοξὸς Οἰδίπους ὀνομαζόμενος. Ἄλλ' ἐπειδὴ σὺ, ὦ σεβάσμιε γέρον, ἀρμυζεῖς νὰ ὀμιλῆς ἐν ὀνόματι ὧν αὐτῶν, εἰπέ μοι πρὸς τίνα σκοπὸν ἤλθετε ἐνταῦθα; φόβος τις σὰς κατέλαβεν, ἢ θέλετε νὰ ζητήσητέ τι παρ' ἐμοῦ; Φανερώσατέ μοι λοιπὸν τῆς ἰκεσίας σας τὴν αἰτίαν, καὶ ἔτοιμον εἰς τὰς ἀνάγκας θέλετε μ' εὔρει βοηθόν. Δὲν εἶμι τόσον ἀνάίσθητος, καὶ ἡ ψυχὴ μου δὲν πάσχει ἀπὸ ἀπάθειαν καὶ ἀναλγησίαν, ὥστε νὰ μὴ συγκινηθῶ εἰς μίαν τόσον θλιβεράν καὶ ἰκετικὴν θέσιν.

ΙΕΡΕΥΣ. Βλέπεις, ὦ Οἰδίπου, βασιλεῦ τῆς πατρίδος μας, πόσοι καὶ ὅποιοι εἰς τοὺς βωμούς σου θερμῶς ἰκετεύομεν. Ἰδοὺ ἐδῶ παιδιὰ τρυφερά, δειλῶς νὰ πετῶσι δυνάμενα γέροντες ἐκεῖ, χινοσπῶγωνα, μετὰ κόπου τὸ γῆρας αὐτῶν ὑποφέροντες καὶ μεταξὺ των ἐγὼ, ἱερεὺς τοῦ Διὸς* παρέκει δὲ σὲ ἰκετεύει τὸ ἄνθος τῶν σπριγγόντων τῆς πατρίδος μας νέων. *Ὅλοι δ' οἱ ἄλλοι Θηβαῖοι, κλάδους ἀνά χεῖρας κρατοῦντες, εἰς τοὺς δημοσίους ἰκετεύουσι τόπους, ἐνώπιον τῶν δύο ναῶν τῆς Ἀθηνᾶς (1) καὶ ἀπέναντι τοῦ ναοῦ τοῦ Ἰσμηνίου Ἀπόλλωνος (2). Αὐτὴ ἡ ταλαίπωρος πατρίς μας, καθὼς καὶ σὺ ὁ ἴδιος τὸ βλέ-

εἶχεν ὀνομασθῆ ἀπὸ τοῦ ὀνόματός του. — Ἡ νεωτέρα φιλολογία, παραδεξαμένη ὅτι πολὺ πρὸ τοῦ Κάδμου ἦσαν ἐν χρῆσει τὰ γράμματα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησιν, ἀποδίδωσιν εἰς αὐτὸν τὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα αἰσαγωγὴν τῆς ἐπὶ φύλλων φοίνικος γραφῆς.

(1) Οἱ δύο ναοὶ ἦσαν ὁ τῆς Καρμείας Ἀθηνᾶς καὶ ὁ τῆς Ἀλακομενείας Ἀθηνᾶς.

(2) Ὁ Ἀπόλλων ὀνομαζέτο Ἰσμηνίος ἀπὸ τοῦ ναοῦ, τὸν ὅποιον εἶχε πλησίον τοῦ Ἰσμηνοῦ ποταμοῦ, βέντος παρὰ τὰς Θήβας. (Ἰδ. Ἡρ. Β. β. Β'. § 52).

πεις, ἐντὸς σφοδρᾶς ἀνεμοζάλης κυμαίνεται καὶ οὐδ' αὐτὴν τὴν κεφαλὴν τῆς δύναται ν' ἀνεγείρῃ ἀπὸ τὰ βάθη τοῦ αἵμα-τοφόρου τυφῶνος* διότι οἱ τῆς γῆς μας καρποὶ φθείρονται, πρὶν ἢ ἀκόμη ἀπὸ τοὺς τρυφεροὺς ἀνακύψωσι κάλυκας των, ἐλόκληροι δὲ ἀγέλαι βοῶν βοσκομένων καταστρέφονται, καὶ οἱ τοικετοὶ τῶν γυναικῶν μας ἄγονοι ἐξ ἐλόκληρου μένουσιν* αὐτὸς δὲ ὁ αἰμοβόρος θεὸς, ἡ ὀλεθρία Πανάλη, πῦρ εἰς τὰς χεῖρας κρατοῦσα, ἐπίπεσον ἱερμικὴ κατὰ τῆς ἀγαπητῆς μας πατρίδος καὶ, ἐρημόνουσα αὐτὴν, οὐδὲν ἔγχεος ζωῆς ἐπιπέλλιν τοῦ Κάδμου ἀφίνει* κάτω δὲ κάτω ὁ μαῦρος Ἄδης ἀντηχεῖ ζωηρῶς ἀπὸ θρήνου καὶ στεναγμοῦ φοικαλέους. Ἠλλόμεν δὲ νὰ σὲ ἰκετεύσωμεν νομιζόντες ὅχι ὅτι ἰσοῦσαι μὲ τοὺς θεοὺς, ἀλλ' ὅτι εἶσαι ὁ μόνος, παρὰ τοῦ ὁποίου δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν βοηθειάν τινα εἰς τὰς διαφορὰς τῆς ζωῆς μας περιπέτειας καὶ εἰς ὅσα κακὰ μᾶς στείλωσιν οἱ θεοὶ. Διότι καὶ πρότερον σὺ, ἐλθὼν εἰς Θήβας, ἐλύτρωσας ἡμᾶς μόνος, μὲ μόνην τοῦ θεοῦ τὴν βυθίειαν, καὶ χωρὶς τίποτε ἡμεῖς νὰ σοὶ εἴπωμεν, ἀπὸ τὸν τρομερὸν ἐκεῖνον φόρον, τὸν ὅποιον, καθ' ἐκάστην στιγμήν, εἰς τὴν σκληράν καὶ ἀπάνθρωπον ἐλίδομεν Σφίγγα. Ἀλλὰ καὶ τώρα, ὦ πανίσχυρε πάντων Οἰδίπου, ὅλοι ἐδῶ σὲ παρακαλοῦμεν καὶ σὲ ἰκετεύομεν ὅπως εὖρης κάμυϊαν βοηθειαν διὰ τὰ δεινά μας, εἴτε χρησθὸν τινα παρὰ τῶν θεῶν ἀκούσας, εἴτε καὶ παρ' ἀνθρώπων γνωρίζεις τι* διότι πάντοτε βεβαίως τῶν ἐμπειρῶν αἱ σκέψεις ἐπιτυγχάνουσι καὶ εὐδοκίμοῦσι τὰ μέγιστα (1). Κατόρθωσον λοιπὸν, ὦ ἀριστε εἰ-

(1) Αἱ γνώμαι, αἵτινες εἰς τοὺς Ῥωμαίους ποιητὰς (ἰδίως εἰς τὸν Σενέκην) καὶ παρὰ τῷ Εὐριπίδῃ ἐν μέρει καταντῶσιν ἐνίοτε λίαν ὀληρὰ καὶ ἀνοπόφορα, παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ ἐν τούτοις μὲ μεγάλην φειδίαν εἶναι διεσπαρμέναι, ἥτις μεγαλῶς συντελεῖ εἰς τὸ νὰ μὴ χεῖραῦται τὸ δραματικὸν ἐνδιαφέρον καὶ μὴ ψυχραίνηται τοῦ θεατοῦ ἡ ζέσις. Δὲν ἀνούμεθα ὅτι τοῦ θεατοῦ ὁ κυριώτερος προορισμὸς εἶναι ἡ ἠθικὴ τῶν θεατῶν ὀφέλεια* ἀλλὰ τὴν ὀφέλειαν ταύτην πρέπει ν' ἀρμυζέται

δλων τῶν ἀνθρώπων, ν' ἀνορθώσης τὴν καταβεβλημένην αὐτὴν πόλιν· κατόρθωσον, καθὼς τώρα ὅλη ἡ πόλις σωτηρὰ τῆς σὲ ἀποκαλεῖ, δι' ὅσα ἀγαθὰ τῇ ἐπεδαψίλευσας πρότερον, οὕτω καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ λησμονήσωμεν ὀλοτελῶς ὅτι πρῶτον μὲν ἐλυτρώθημεν ἀπὸ σὲ καὶ ἀκολούθως κατεπέσαμεν εἰς τὸ βάραθρον τῆς δυστυχίας. Καὶ καθὼς, κατ' ἀρχάς, εὐτυχῆς καὶ αἰσῆς εἰς ἡμᾶς ἐράνης, τοιοῦτος καὶ τώρα φανοῦ καὶ ἀσφάλισον τὴν σωτηρίαν τῆς κλυδωνιζομένης πατρίδος μας. Ἐὰν δὲ βασιλεύσης ἐπὶ ταύτης τῆς γῆς, καθὼς τώρα βασιλεύεις, κάλλιον νὰ ἐξουσιάζῃς γῆν πολυπληθῆ καὶ κατωκημένην, παρὰ ἔρημον καὶ ἠφανισμένην. Πρὸς τί δὲ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἴτε πύργος, εἴτε πλοῖον ἔρημον ἀπὸ ἀνθρώπου (1);

Οἴδιποιος. Γνωστάς μοι ἰκεσίας μοὶ ἀπειτείνετε, ὦ τέκνα οἰκτρὰ καὶ ἀξιοδάκρυτα. Καλῶς γνωρίζω ὅτι ὅλοι σας δυστυχεῖτε, ἀλλ' ὄχι τόσον ὅσον ἐγὼ, ἀπὸ δεινὰς οἰστρηλατούμενος ἀλγηθόνας· διότι ἕκαστος ἀπὸ σᾶς διὰ τὸν ἑαυτὸν του μόνον λυπεῖται καὶ ξένος εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὰς ὀδύνας τῶν ἄλλων· ἀλλ' ἡ ἰδική μου καρδία θρηνεῖ καὶ ῥαγίζεται καὶ διὰ τὰς κοινὰς τῶν Θηβῶν δυστυχίας καὶ διὰ τὰς ἰδικὰς σας καὶ διὰ τὰς ἰδικὰς μου ἀκόμῃ. Εἰς τὰ φρικώδη δεινὰ τῆς πατρίδος μας πᾶσι ἐγὼ δὲν ἐκοιμώμην· σᾶς βεβαιῶ ὅτι μέχρι τῆς σήμερον κρουνοὶ δακρῶν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μου κατέρ-

οῦχι ἀπὸ ῥητρῶν φιλοσοφικῶν, ἀλλ' ἀπ' αὐτῆς τῆς πλακῆς καὶ τῶν περιπετειῶν τοῦ ὄρουματός. — Παρὰ τῆς γ' ὥμης δὲ ταύτης τοῦ Σοφοκλέους μαθαίνομεν ὅτι πάντοτε ἡ πείρα, καὶ εἰς τὰς τέχνας καὶ εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ ἐν τῷ κοινωνικῷ βίῳ, εἶναι προτιμητέα τῆς θεωρίας.

(1). Ἡ ὄντως ποιητικὴ περιγραφή τῆς νόσου τῶν Θηβῶν ἐξεληφθη ὑπὸ τινῶν ὡς αὐτὴ ἡ παράστασις τοῦ τότε καταλυμαίνοντος τὰς Ἀθῆνας λοιμοῦ, ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Καὶ εἰς μὲν τὸ πρόσωπον τοῦ ἱερέως ἀναπαρίσταται αὐτὸς ὁ λαὸς τῶν Ἀθηναίων, ὁ τὸσας φρικώδεις παθῶν ἀλγηθόνας· εἰς δὲ τὸ πρόσωπον τοῦ φιλοσόφου Οἰδίποδος ζωγραφεῖται· αὐτὸς ὁ μέγας τῶν Ἀθηναίων οἰακοστρόφος Περικλῆς, παρ' οὗ ὁ λαὸς βοήθειαν ἐξαιτεῖται.

ρεύσαν, ὅτι ὁ πλάνος καὶ ἀνήσυχος νοῦς μου πολλὰ μὲν ἐσυλλογίσθη, πολλὰ δὲ ἐσκέφθη μέσα νὰ μεταχειρισθῇ (1). Ἐν δὲ καὶ μόνον τῶν αἰματηρῶν πληγῶν μας ἰατρικὸν ἀνεκάλυψα, τὸ ὅποιον καὶ ἀμέσως ἔβαλον εἰς πρᾶξιν· ἔστειλα δηλ. τὸν γαμβρὸν μου Κρέοντα, τὸν υἱὸν τοῦ Μενεικίως, εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος (2), ὅπως ἐρωτήσῃ τί διατόσων ἢ τί κάμων δύναμαι νὰ σώσω τὴν δυστυχοῦσαν ταύτην πόλιν. Καὶ τώρα μάλιστα τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεώς του ὑπολογίζων καὶ τὴν παρὰ τὸ πρεπον ἀπουσίαν του συλλογίζόμενος, ἀνησυχῶ καὶ λυποῦμαι μεγάλως. Ἄλλ' ἐὰν ἐπιστρέψῃ, ἔνοχον ἀδικίαν ἤθελον πράξει, ἐὰν κατὰ γράμμα δὲν ἐξεπλήρουσεν τὰς προσταγὰς τοῦ θεοῦ.

Περεῦς. Ἐγκαίρως περὶ τοῦ Κρέοντος ὠμίλησας, διότι ἰδοὺ οὗτοι μοὶ ἀναγγέλλουσιν ὅτι ἔρχεται.

Οἴδιποιος. Εἴθε, βρασιεῦ Ἀπολλων, σωτηρίους ἀγγελίας νὰ φέρῃ, καθὼς ἔρχεται χαρωπὸς καὶ φαιδρὸς.

Περεῦς. Εὐτυχίαν, ὡς φαίνεται, προσιωνίζει ἡ ἔλευσίς του, διότι, ἄλλως, δὲν ἤθελον εἶναι στεφανωμένος μὲ δάφνην θαλαρωτάτην.

(1) Ὁ δαιμόνιος Σοφοκλῆς περιγράφει εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Οἰδίποδος βασιλεία, τοῦ ὁποῦ ἰσχύς εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ του. Ὡστε ὁ Οἰδίπους κατὰ γράμμα ἀκολουθεῖ τὴν οὐτρικὴν ῥήτρην, ὅτι δηλ.

Οἷ χρῆ παννύχιον εὔδειν βοληφόρον ἄνδρα,
ὃ λαοὶ τ' ἐπιτετράφαται καὶ τόσσα μίμηθεν.

Εὐθὺς λοιπὸν ἐξ ἀρχῆς ἐπισύρει τὴν ἡμετέραν συμπάθειαν ἥτις ὅσα ἐγκαρδιωτέρα εἶναι, τόσῳ ἡ μετέπειτα ἀλγηθῶν ἡμῶν ἔσεται φρικωδέστερα. Εἰς τοῦτο συνίσταται ἡ τραγικὴ τοῦ ποιητοῦ τέχνη!

(2). Τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος ὑπῆρχε περίφημον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι· αἱ μεγάλαὶ δὲ πρόοδοι αὐτοῦ καὶ ἡ ἀνθηροτάτη ἀκμὴ του συνέτεινον εἰς τὴν παρακμὴν τοῦ ἐν Δελφῶν μαντείου τοῦ Διός. Οἱ δ' ἐμβριθῶς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ἱστορίαν σπουδάσαντες ἀποφαινόνται ὅτι μεγάλως τὸ μαντεῖον τοῦτο συνέτεινον εἰς τὴν πρόδον τῶν ἑλληνικῶν φυλῶν εἰς τὴν ταχίστην ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας καὶ εἰς τὴν διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν ἀποικιῶν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἦδη θέλομεν τὸ μάθει· πλησίον μας ἦλθεν ὥστε ν' ἀκούῃ τοὺς λόγους μας.—Φίλτατέ μοι γαυβρέ, βασιλεὺ Κρέων, ποῖον χρῆσμον ἐκ τοῦ θεοῦ ἴμας φέρετε;

ΚΡΕΩΝ. Αἴσιον, Οἰδίπου· διότι καὶ τὰ δυσκολώτερα πράγματα, ὀρθῶς διεκπεραιούμενα, εὐτυχῆ ἀποβαίνουσιν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Εἰπέ μοι δὲ τί σημαίνουσιν οἱ λόγοι σου οὗτοι; οὔτε μ' ἐνεθάρρουνον, ἀλλ' οὐτ' εἰς φόβον μ' ἐνέβαλον.

ΚΡΕΩΝ. Θέλεις νὰ σοὶ τοὺς ἐξηγήσω ἐνταῦθα, ἢ μόνον ἐντὸς τοῦ παλατιοῦ νὰ εἰσέλθωμεν;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἐνώπιον ὄλων ὁμίλησον· διότι δὲν λυποῦμαι τόσον διὰ τὸν ἑαυτόν μου, ὅσον διὰ τὰ δεινὰ καὶ τὰς ἀλγυθόνας αὐτῶν τῶν δυστυχῶν.

ΚΡΕΩΝ. Σοὶ λέγω λοιπὸν αὐτοὺς τοὺς λόγους τοῦ θεοῦ. Μὰ διατάσσει φανερὰ ὁ βασιλεὺς Ἀπόλλων νὰ καθαρίσωμεν τὴν πόλιν ἀπὸ τὸ ἐμρωλεῖον εἰς τὸν κόλπον τῆς μίασμα καὶ ατιμώρητον αὐτὸ νὰ μὴ ἀφίσωμεν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἀλλὰ πῶς νὰ τὴν καθαρίσωμεν; καὶ ἡ ἐρημόνοσσα τὴν πόλιν μας δυστυχία ποῖαν αἰτίαν ἔχει;

ΚΡΕΩΝ. Θέλομεν ἀποπλύνει τὸ μίασμα τῆς πατρίδος μας, ἐὰν ἐξορίσωμεν τὸν ἔνοχον, τιμωρήσωμεν δὲ τὸν γενόμενον φόνον διὰ τοῦ φόνου πάλιν, διότι τὸ αἷμα, τὸ ὁποῖον ἔβαψε τὴν γῆν μας, αὐτὸ κατερμύονει καὶ καταστρέφει αὐτήν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Καὶ ποῖος λοιπὸν εἶναι αὐτός, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ θεὸς τοιαύτην οἰκτράν προώρισε τύχην;

ΚΡΕΩΝ. Πρὶν σὺ, βασιλεῦ, κυβερνήσης τὰς Θήβας, εἶχομεν βασιλέα, Λάϊον ὀνομαζόμενον.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἦκουσα καὶ ἐγὼ περὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν εἶδον τὸν ἄνθρωπον.

ΚΡΕΩΝ. Αὐτοῦ λοιπὸν τὸν ἄδικον θάνατον μὰς παραγγέλλει ὁ θεὸς νὰ ἐκδικήσωμεν, καὶ τὴν δικαίαν εἰς τοὺς φονεῖς τοῦ ν' ἀποδώσωμεν τιμωρίαν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἀλλὰ ποῦ γῆς θέλομεν εὑρεῖ τοὺς φονεῖς του;

καὶ τοιοῦτου κακουργήματος τὰ δυσεξιχνιάστα ἔχνη πῶς θέλομεν ἀνακαλύψει;

ΚΡΕΩΝ. Εἰς αὐτὴν τὴν γῆν, βασιλεῦ, τὰ ἔχνη τοῦ ἐγκλήματος κρύπτονται, εἶπεν ὁ θεός. Καὶ ἔπειτα, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ζητεῖται καὶ ἐρευνᾶται, εὐκόλως εὐρίσκεται καὶ μόνον τὸ ἀμελούμενον ἀνεξιχνίαστον μένει.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ποῦ δ' ἀρὰ γε ὁ Λάϊος ἐδολοφονήθη; εἰς τὸν οἶκόν του, εἰς τοὺς ἀγρούς, ἢ εἰς ἄλλο μέρος τῆς γῆς;

ΚΡΕΩΝ. Ἀναχωρήσας, καθὼς ἔλεγεν, ὅπως συμβουλευθῆ τὸ μαντεῖον, δὲν ἐπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκόν του πλέον.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Καὶ δὲν ἐσώθη κανεὶς συνοδοιπόρος του ἢ κανεὶς ἄγγελος, ὅστις νὰ ἴμας πληροφορήσῃ περὶ αὐτῶν τῶν πραγμάτων;

ΚΡΕΩΝ. Ὅλοι, ὅσοι συνώδευον αὐτόν, ἀπέθανον ἐκτὸς ἐνός, ὅστις καὶ αὐτός, φοβηθεὶς καὶ δραπετεύσας, ἐξ ὅσων εἶδε μίαν καὶ μόνην πληροφορίαν δύναται νὰ μᾶς δώσῃ.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Καὶ αὕτη ποία εἶναι; Διότι ἐκ μιᾶς ὀδηγούμενοι πολλὰς ἄλλας ν' ἀνακαλύψωμεν δυνάμεθα καὶ ὑπὸ μικρᾶς ἐλπίδος φωτιζόμενοι, ἔτι περισσότερα δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν.

ΚΡΕΩΝ. Ἐλεγεν ὅτι ὄχι εἷς, ἀλλὰ πολλοὶ κλέπται ἀπαντήσαντες αὐτόν καθ' ὁδὸν τὸν ἐφόνευσαν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Καὶ πῶς λοιπὸν αὐτός ὁ κλέπτης τοιοῦτον σημαντικὸν ἐτόλμησε νὰ διαπράξῃ φόνον, ἐὰν δὲν ἐδωροδοκεῖτο ἀπὸ κανένα ἐκ τῶν Θηβῶν;

ΚΡΕΩΝ. Τοιαῦτα τότε, βασιλεῦ, ὑπωπτεύοντο· ἀποθανόντος δὲ τοῦ Λαίου, κανεὶς δὲν ἀπεφάσισε τὸν ἄδικον νὰ ἐκδικήσῃ φόνον του.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ποῖον δὲ κακὸν καὶ ἐμπόδια ποῖα σὰς ἐμπόδιζον, ἀπ' οὗ ἀπαξ ἐρρονεῦθη ὁ βασιλεὺς σας, νὰ ἐξετάζητε πρὸς εὔρεσιν τῶν φονεῶν του;

ΚΡΕΩΝ. Ἀλλὰ τότε μᾶς ἐβασάνιζον ἀλγυθόνες. Τὴν αἰνιγματώδη εἶχομεν Σφίγγα, ἥτις οὐδὲν μᾶς ἀφινεν ὅπως πα-

ραβλέψαντες τοῦ παρόντος τοὺς πόρους, τοῦ παρελθόντος ἢ ἀνασκαλεύσωμεν τὰς παλαιωθείσας πληγὰς.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἄλλ' ἐγὼ τὰ πάντα θέλω ἀνακαλύψει, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι τοῦ τέλους των. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀπόλλων καὶ σὺ, ὦ Κρέον, δικαίως περὶ τῶν αἰσχυρῶν δολοφόνων τοῦ Λαίου ἐφροντίσατε, διὰ τοῦτο ἐγὼ πάντα λίθον θέλω κινήσει καὶ ἐθέρμωσθ' ἀγωνισθῶ, ὅπως καὶ τὰς φιλάττας μοι ἐκδικήσω Θήβας καὶ αὐτὸν ἀκόμη τὸν θεόν. Καθαρίζων δὲ τὴν πόλιν ἀπ' αὐτὸ τὸ αἵμοσταγὲς καὶ ἀποτρόπαιον μίasma, θέλω φανῆ ὠφέλιμος ὄχι τὸσον εἰς ξένους καὶ μακρυνούς φίλους, ὅσον εἰς τὸν ἴδιον ἑαυτὸν μου. Διότι αὐτὸς, ὅστις δὲν ἐφείσθη ἀλλ' ἐφρόνευσε τὸν δυστυχῆ Λαίον, καὶ ἐπ' ἐμοῦ ἄρα γε δὲν εἶναι ἱκανὸς τὴν δολοφόνον νὰ καταφέρῃ χειρὰ του; Τιμωρῶν λοιπὸν τὸν ἀχρεῖον αὐτὸν φονέα, τὸν ἴδιον δὲν ὠφελῶ ἑαυτὸν μου; Ἄλλ' ὅσον τάχιστα, σεῖς μὲν παῖδες ἐγεγρήητε, λαμβάνοντες ὁμοῦ καὶ τοὺς ἰκετικὸὺς κλάδους σας· ἄλλος δὲ κάνεις ἄς συναθροίσῃ ἐδῶ ὄλους τοὺς Θηβαίους, διότι τίποτ' ἐγὼ ἀνεκτέλεστον δὲν θέλω ἀρίσει. Καὶ ἢ θὰ εὐτυχῆσωμεν σὺν τὴν βοήθειά τοῦ θεοῦ, τῆς πόλεώς μας τὴν γαλήνην ἐπαναβλέποντες, ἢ εἰς τὸ βάραθρον ἄλλιν τῆς δυστυχίας θὰ πέσωμεν.

ΙΕΡΕΥΣ. Ἐγεγρώμεν, ὦ παῖδες, διότι ἰδοὺ ὁ πολυφίλητος βασιλεὺς μας ὑπόσχεται ἡμῖν νὰ ἐκπληρώσῃ ὅσα τῶ ἐῖχομεν ζητήσει. Εἶθε δ' ὁ τὴν μαντείαν ἀποστειλάς Ἀπόλλων, εἴθε τὴν δύστηνον νὰ λυτρώσῃ πατρίδα μας ἀπὸ τὸ καταλυμαῖνον αὐτὴν μίasma.

ΧΟΡΟΣ.

(Στροφὴ α΄.) (*)

Ὦ γλυκεῖς καὶ ἠδύλαλοι χρῆσμοι τοῦ Διός, ἀπὸ τῶν πολυχρῦσων Δελφῶν ἐξεθόντες, τί ἄρα γε ἀναγγέλλετε εἰς τὰς ἐκλάμπρους μας Θήβας; Ὁ νοῦς μου ἐκπλήσσεται, ὀρφῶδει ἢ ψυχῇ μου (1), ὑπὸ τρόμου ἀσπείρω, ἀναλογιζόμενος τί μέλλεις ἄρα γε, ὦ ἀλεξίκακε ἰατρὲ Δῆλιε Ἀπολλων, εἰς τὰς Θήβας νὰ στείλῃς, ἢ τῶρα ἢ εἰς τὸ μέλλον; Ὁμιλήσατε, ὦ ἀθάνατοι χρῆσμοι, τῆς χρυσῆς Ἐλπίδος τέκνα.

(*) Καθὼς εἰς τοὺς νεωτέρους χοροὺς διακρίνονται διάφοροι τροφαὶ καὶ ἀντιστροφαι, αἱ αὐταὶ ὑπάρχουν καὶ εἰς τὸν χορὸν τῶν ἀρχαίων τραγωδιῶν, ὅστις εἰς ἐκάστην στροφήν ἐψάλλε καὶ ἀνά ἓν τεμάχιον λυρικοῦ ἄσματός του. — Πρὶν ἢ ὁ ἀναγνώστης διέλθῃ τὸ πρῶτον τοῦτο μελωδικὸν ἄσμα, ὀρείλομεν νὰ τῶ εἴπωμεν ὅτι οὐδ' αὐτὴ ἴσως ἡ λυρική ποιησις δὲν ἐδημιούργησε τοιοῦτον πλήρες ὕψους λυρικὸν ἄσμα. Ὁ χορὸς τῶντοι προσωποποιεῖ ἐνταῦθα τὸ ἰδανικὸν τῆς ποιήσεως καὶ μεταοισιὲ τὸν ἀναγνώστην εἰς αὐτὰς τὰς αἰθερίους γῶρας τοῦ ποιητικοῦ ὕψους. Μὲ ποίαν ὄντως τραγικὴν σοβαρότητα καὶ μὲ πότην τέχνην πλήρη θεληγῆτῶν ἐξεικονίζει τὴν θλιβεράν καὶ φρικώδη τῆς πόλεως του κατάστασιν! Τί δὲ ἢ θάνατον ἄρα γε οἱ ἀθάνατοι ἡμῶν πρόγονοι ἐναυλιζόμενοι τὰ λυρικά αὐτὰ ἄσματα, ὑπὸ τῆς ἀρχαίας προσωδίας συνοδουόμενα; Καὶ ὑπὸ ποίου ἐνθουσιασμοῦ κατείχοντο εἰς τὸν εὐτυχῆ συνδυασμὸν τῶν ὄω ἀχωρίστων ἀδελφῶν, τῆς μουσικῆς ἦτοι καὶ τῆς ποιήσεως; Ὅποση δὲ δυστυχία οἱ ἐστεῖρευσε δι' ἡμᾶς ἡ Κασταλία τῆς ἀρχαίας ρυθμικῆς προσωδίας;

(1) Ὁ Ἀπόλλων ὀνομάζετο Δῆλιος, διότι, ὅταν ἡ μήτηρ του Λητώ ἐγκυμονοῦσα κατεδιώκετο ὑπὸ τῆς ζηλοτύπου Ἥρας, ἐκοιμήθη τότε ὑπὸ τοῦ Βορῆα, διὰ προσταγῆς τοῦ Διὸς εἰς τὸν γαῖοχρον Ποσειδῶνα, παραγαγόντα εἰς τὸ φῶς ἐκ τοῦ ὕρρηλαῦ βασιλείου του τὴν νῆσον Ἰηλον, ἐνθα ἐγεννήθη ὁ Ἀπόλλων, προσλαβὼν καὶ τὸ ὄνομά της. Ὀνομάζεται δὲ καὶ Παιᾶν (ὡς ἀναφέρεται καὶ ἐν τῶ κειμένῳ) Παιᾶν ἢ Παιήων ἢ ἰα τρὸς τῶν θεῶν ὡς βλέπομεν ἐν τῇ Ἰλιάδι (Ε'. 4404) ἔνθα ἰατρεύει τοὺς θεοὺς Ἀθην καὶ Ἀρην ὡς ἐκ τούτου ὀνομάζεται καὶ ὁ Ἀπόλλων Παιᾶν, ὡς ἔχων τὴν δύναμιν τοῦ ἀποχορεύειν τὰς νόσους. Ἡμεῖς ἀντὶ τούτου ἐπροτιμήσαμεν τὸ «ἀλεξίκακος».

('Αντιστροφή α')

Σὲ, πρῶτον, ἐπικαλοῦμαι, ὦ ἀθάνατε κόρη τοῦ Διὸς Ἄθην-
νᾶ, καὶ τὴν προστάτριαν τῆς γῆς μας ἀδελφὴν σου Ἄρτεμιν,
τὴν ἐπὶ θρόνου ἐνδόξου ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐδρεύουσαν καὶ τὸν μέ-
γαν τοῦτότην Ἀπόλλωνα. Σεῖς οἱ τρεῖς οἴμοι! σεῖς σώσατέ με
ἐκ τῆς σφοδρᾶς τρικυμίας, εἰς τὴν ὁποίαν κυμαίνομαι. Ἐάν δὲ
καὶ πρότερον σεῖς προθύμως κατεσοθέσατε τὴν ὑπεράνω τῆς
πόλεώς μου κυματίζουσαν φλόγα, ἐάν μακρὰν τὸ καταστρέφον
με κακὸν ἐξωρίσατε, καὶ τώρα καὶ τώρα προσέλθετε εἰς τὰς
φρικώδεις ὀδύνας μου.

('Στροφή β')

Καὶ πόσα πωπῶ! δὲν πάσχω κακὰ; Ὁ λαὸς μου ἠσθέ-
νησεν ὄλος καὶ ὁ ἀμύχανος νοῦς μου κἀνὲν, κἀνὲν δὲν ἐφευρί-
σκει ὄπλον, δι' οὗ τὴν νόσον ν' ἀντικρούσῃ. Οἱ περίφημοι τῆς
γῆς μου καρποὶ δὲν ὀρμάζουσιν ἀλλοίμονον! πλέον καὶ αἱ
ταλαίπωροι γυναῖκές μας δὲν ὑποφέρουσι τοὺς ὀδυνηροὺς τῆς
γέννας τῶν πόνους. Πλείστοι δὲ ὅσοι οἰκτροὶ, καὶ τοῦ πτερυ-
γίσματος τοῦ πτηνοῦ καὶ τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ πυρὸς ταχύ-
τερον, φθάνουσιν οἱ ταλαίπωροι! εἰς τὴν ἄξιον παραλίαν
τοῦ μαύρου Ἄδου.

('Αντιστροφή β')

Τοιαῦτα φρικώδη δεινὰ τὴν γῆν μου οἰκτρῶς καταστρέφου-
σιν! Ἐκτάδην δὲ κεῖνται εἰς τὸ αἱματομικτὸν ἔδαφος τῶν Ὠ-
θῶν λειψάνα ἀνηλεῶς θανατωθέντα, τῶν ὁποίων ἡ θεὰ τὴν
καρδίαν σπαρασσὺ ἐκεῖ δὲ εἰς τὴν πόλιν κατὰ πλῆθῃ συνω-
θούνται σύζυγοι τρυφεραὶ καὶ μητέρες σεβάσμιαι, αἵτινες, εἰς
τοὺς βωμοὺς μετὰ δακρύων ἱκετεύουσιν, στενάζουσιν αἱ δυσ-
χεῖς καὶ ὀλοφύρονται εἰς τὰς οἰκτρὰς ἀλγηδῶνας τῶν. Οἱ ὀ-

ξεῖς τῶν δὲ θρῆνοι καὶ οἱ ἐνδόμυχοι στεναγμοὶ τῶν οἰκτρῶν
φεῦ! συγχροτοῦσι μουσικὴν συναυλίαν. Ἀπόστειλον λοιπὸν εἰς
ἡμᾶς, ὦ χρυσῆ κόρη τοῦ Διὸς, ἰσχυρὰν ἀπόσειλον βοήθειαν.

('Στροφή γ')

Ἄς φύγῃ λοιπὸν ὁ σκληρὸς καὶ χαιρέκακος Ἄρης, ὅστις
τώρα ἀνευ ὄπλων καὶ ἀσπίδος καὶ φόβερὰ βρυχώμενος δια-
κλαδώνει τὸ πῦρ εἰς τὴν ταλαίπωρον πόλιν. Μακρὰν τῆς πα-
τρίδος ἄς ἐξορισθῇ εἴτε εἰς τῆς Ἀμφιτρίτης τοὺς ἐκτεταμένους
κόλπους, εἴτε εἰς τῆς Θράκης τοὺς ἀξένους καὶ τρικυμιώδεις
λιμένας. Αὐτὸν, ὦ Ζεῦ πάτερ καὶ τῶν πορφύρων ἀστραπῶν
κυβερνήτα, αὐτὸν κατακεραύνωσον ὑπὸ τὸν βαρύγδουπον κε-
ραυνοῦ σου.

('Αντιστροφή γ')

Βοήθησόν με καὶ σὺ, βασιλεῦ τῆς Λυκίας, καὶ ῥίψον κατ' αὐ-
τοῦ ἀπὸ τῶν ὀλοχρύσων νευρῶν σου τὰ ἀδάμαστα βελη. Καῦ-
σον καὶ σὺ, ὦ Ἄρτεμι, αὐτὸν μετὰ τὰς ζωφράς σου φλόγας, μεθ'
ἧν τῆς Λυκίας τὰ ὄρη διαπνέδῃς (1). Καὶ σὲ δὲ, τὸν χρυσο-
στέφανον τῆς γῆς μου προστάτην, τὸν ὀλοπρόφυρον καὶ ἐνθου-
σιαστικὸν (2) ἐπικαλοῦμαι Βάκχον, τὸν σύντροφον τῶν Μαινά-

(1). Ἡ θεὰ Ἄρτεμις, τὸ πιστότατον σύμβολον τῆς παρθενικῆς αἰ-
δοῦ; καὶ ἀγνότητος, πάντοτε εἰς λάτῃ παρθένα διέτριβε καὶ κατακτίου-
σιν ὄρυμους, ἐνθα τὸ κυνηγετικὸν ἐξήσκει ἐπάγγελμά της.

(2). Εἰς τὸ κείμενον ἔχει «εὐσίας». Παρατάται δὲ ἡ λέξις ἀπὸ τὸ
«εὐοί! εὐοί!», τὸ ὁποῖον ἐμᾶλλον εἰς τὰς τοῦ Βάκχου ἑορτὰς.
Ὀνομάζει δ' ὁ Σοφοκλῆς τὸν Βάκχον σύντροφον τῶν Μαινάδων, διότι
οἱ εἰς τὰς βακχικὰς ἑορτὰς θιασῶνται τοῦ εἰς ἀληθῆ περιήρχοντο
μανίαν.

δων, και ἰκετεύω σε ὅπως μὲ δᾶδα πυριπλεγῆ πλησιάσας τὸν φρικωδέστερον ἐκ τῶν θεῶν καὶ μαιφύον· Ἄρην καταβάλλης.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἦκουσα ὅσα ζητεῖς· ἀλλ' ἐὰν θέλῃς ν' ἀκούσης τοὺς λόγους μου καὶ προπύργιον εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ μιάσματος νὰ στήσῃς, ἴσως ἤθελες λάβει βοήθειάν τινα εἰς τὰς δυστυχίας σου καὶ τῶν ὀδυνῶν σου ἀνακούφισιν παρ' ἐμοῦ, ὅστις θέλω ὁμιλήσει ὅλως διόλου ξένος καὶ εἰς τοῦ μαντείου τοὺς λόγους καὶ εἰς τὸν φόνον τοῦ Λαίου. Οὐδὲν δ' ἔχων σύμβολον καὶ τῆς παραμικροτέρας ἐστερημένος πληροφορίας, τίποτε δὲν δύναμαι νὰ κατορθώσω εἰς τὰς ἐρεύνας καὶ τὰς ἰχνηλατήσεις μου. Τώρα δὲ, νεώτερος ἐγὼ πολίτης ἐξ ὅλων τῶν Θεβαίων ὦν, ἰδοὺ τί διατάσσω εἰς ὅλους ἀνεξαίρετως τοὺς Θεβαίους. Ἐὰν κάνεις ἐξ ὑμῶν γνωρίζῃ ποῖος ὑπῆρξε τοῦ Λαβδακίδου Λαίου ὁ δολοφόνος, ἅς ἐκμυστηρευθῆ τὸ πρᾶγμα εἰς ἐμὲ, διόλου μὴ φοβούμενος ὅτι μόνος του τάχα ἐξομολογεῖται τὸ ἐγκλημά του, διότι εἰς αὐτὸν ἐγὼ ὀρκίζομαι ὅτι, πλὴν τῆς ἐκ τῶν Θεῶν ἐξορίας του, οὐδὲν ἄλλο θέλει πάθει κακόν. Ἐὰν δέ τις πάλιν ἄλλον καὶ εἰς γῆν ἄλλην τὸν δολοφόνον γνωρίζῃ, ἅς μὴ σιωπήσῃ καὶ οὕτως, διότι καὶ τὴν ἀντίχαριν καὶ τὴν ἀνταμοιβὴν ἀξίως τῆς ἐκδουλεύσεώς του θέλει λάβει. Ἐὰν ὅμως ἀπειθήσῃτε εἰς τὸ διάγγελμά μου καὶ κάνεις ἐξ ὑμῶν, εἴτε διὰ τὸν φίλον του, εἴτε καὶ διὰ τὸν ἴδιον ἑαυτὸν τοῦ φοβούμενος, κρύψῃ τὸν δολοφόνον, ἀκούσατε τότε καὶ προέξατε τί εἰς αὐτὸν μέλλω νὰ κάμω. Ἄπαγορεύω εἰς πάντα Θεβαίον ὅπως τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὅστις δήποτε καὶ ἂν ἦναι, μῆτε εἰς τὸν οἶκόν του νὰ δέχῃται, μῆτ' εὐμενῶς νὰ χαιρετᾷ αὐτὸν, μῆτε εἰς τὰς πρὸς τοὺς θεοὺς προσευχάς καὶ τὰς θυσίας νὰ τὸν παραλαμβάνῃ, μῆτε ἀγνιστήριον ὕδωρ εἰς αὐτὸν νὰ προσφέρῃ, ἀλλὰ μακρὰν, μακρὰν πάντες ἐκ τῶν οἰκῶν των νὰ διώκωσι, διότι αὐτὸς ὁ εἰδεχθὴς εἶναι ὁ μαινῶν καὶ ἀφανίζων τὴν πρὶν ἀνθηρὰν καὶ ἀκμάζουσαν πόλιν μας, καθὼς πρὸ ὀλίγου τὸ ἐφανέρωσε τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος. Τοιοῦτοτρόπως ἐγὼ πολιτευόμενος, καὶ εἰς τὸν θεὸν ἄ-

γαθὸς φαίνομαι καὶ τὸν ἀποθανόντα Λαίον δικαίως ἐκδικῶ. Εὐχομαι δ' ἐγκαρδίως καὶ ἐξ ὅλης ψυχῆς εἰς τὸν κατατραμένον καὶ εἰδεχθῆ τῆς γῆς μας μιάστορα, εἴτε εἰς εἶναι, εἴτε καὶ συνενόχους ἔχη, ὀλέθριον τῆς ζωῆς του τὸ τέλος νὰ λάβῃ καὶ ἐπάξιον τῶν στυγερῶν ἐγκλημάτων του. Ἐὰν δ' ἐν γνώσει μου ὁ δολοφόνος κατοικῇ εἰς τὸν οἶκόν μου, εἴθε, ὦ θεοί, εἴθε τὰ ἴδια καὶ ἐγὼ νὰ πάθω, ὅσα πρὸ ὀλίγου εἰς τοὺς φονεῖς τοῦ Λαίου καταράσθη. Θέλετε δ' ἐκπληρώσει τὰς διαταγὰς μου, Θεβαῖοι, ὄχι μόνον ὑπὲρ ἐμοῦ φροντίζοντες, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ διατάξαντος τὴν κάθαρσιν θεοῦ καὶ ὑπὲρ ὅλης αὐτῆς τῆς δυστυχούσης πόλεως, ἣν τόσῳ σκληρῶς θερίζει καὶ καταστρέφει ζηρασία δεινὴ καὶ φοβερὰ θεομηνία. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς ἂν δὲν ἴμας διέτασσε τὸν διωγμὸν τοῦ μιάσματος καὶ τὴν τιμωρίαν του, ἀδικον βέβαια καὶ ἀπρεπὲς ἦθελεν εἶναι ἐὰν σεῖς δὲν ἠγωνίζεσθε μὲ κάθε τρόπον τοῦ μιάσματος τὴν αἰτίαν ν' ἀνεύρητε, ἀφοῦ ἅπαξ βασιλεὺς ἀγαθὸς ἀπέπτη ἐκ τῶν χειρῶν σας. Τώρα δὲ, ἐπειδὴ κυβερνῶ κράτος, τοῦ ὁποίου αὐτὸς πρότερον τὰς ἡνίας ἐκράτει, ἡ δὲ σύζυγός μου καὶ ἐκεῖνου ἦτο γυνὴ καὶ τὰ τέκνα μας, ἐν ἐκεῖνου δὲν ἀπέθνησκον, ἀδελφοί τώρα ἤθελον εἶναι, καὶ ἐπειδὴ κεραινὸς δυστυχίας κατὰ τῆς κεφαλῆς ἐκεῖνου ἐξηκοντίσθη διὰ τοῦτο ἐγὼ γενναῖον ἢ ἀναλάβω ἀγῶνα, νὰ ἐκδικήσω δηλ. τὸν Λαίον μὲ τόσῃ φλογερᾷ ἐπιθυμίᾳ ὥσσανεἰ περὶ τοῦ ἰδίου πατρὸς μου ἐπρόκειτο καὶ πάντα λίθον θέλω κινήσει ὅπως ἀνεύρω τὸν φονέα τοῦ υἱοῦ τοῦ Λαβδάκου καὶ ἀπογόνου τοῦ Πολυδώρου, τοῦ Κάδμου καὶ τοῦ Ἀγήνορος. Πρὸς δὲ τοὺς παραβάτας τῶν διαταγῶν μου εὐχομαι ἐνώπιον τῶν θεῶν ὅπως μῆτε αἱ γαῖαι των καρποφορήσωσι, μῆτ' αἱ γυναῖκες των τέκνα τοῖς δώσωσιν, ἀλλὰ θύματα ἀνηλεῆ νὰ γίνωσι τῆς μαστιζούσης τὰς Θεβας πανώλης καὶ τὴν τελευταίαν πνοὴν των ν' ἀφῆσωσι μὲ πολὺ τοῦτου ὀδυνηρότερον καὶ φρικωδέστερον θάνατον. Εἰς ὅλους δὲ τοὺς ἄλλους Θεβαίους, ὅσοι τοὺς λόγους μου ἐπιδοκιμάζετε, εὐχομαι ὅπως πάντοτε

σας προστατεύη ἢ θεὰ Δικαιοσύνη καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι θεοὶ σας εὐνοῶσι (1).

ΧΟΡΟΣ. Ἐπειδὴ εἰς φοβερούς, βασιλεῦ, μ' ἐνέβαλες ὄρκους, σοὶ ὁμολογῶ ὅτι οὐδ' ἐγὼ ἐφόνευσα τὸν Λαίον, οὔτε περὶ τοῦ φονεῶς γνωρίζω τίποτε. Ἀλλὰ νομίζω ὅτ' εἰς τὸν Φυῖδον ἤρμοζε νὰ διευκρινίσῃ τὸν ἀχρεῖον αὐτὸν κακοῦργον.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Δικαίως ὁμίλησας· ἀλλὰ τίς τῶν θνητῶν δύναται νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τοὺς θεοὺς θέλησιν καὶ νὰ τοὺς ἀναγκάσῃ νὰ εἴπωσιν ὅσα οὗτοι νὰ κρύψωσι παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἐπιθυμοῦσι;

ΧΟΡΟΣ. Ἐπίτρεψον ἤδη εἰς ἐμὲ ἐκ δευτέρου νὰ σοὶ ὁμιλήσω.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Καὶ ἐκ τρίτου ἐάν θέλῃς, ἔχεις ὅλην τὴν ἐλευθερίαν.

ΧΟΡΟΣ. Νομίζω ὅτι ὁ μάντις Τειρεσίας τὰ αὐτὰ μετὰ τοῦ Ἀπόλλωνος δύναται νὰ μαντεύσῃ καὶ ὅτι φωτιζόμενός τις παρ' αὐτοῦ δύναται νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ χάος τῶν μυστηριωδῶν πραγμάτων.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἀλλὰ καὶ τὸ μέτρον τοῦτο δὲν ἐβράδυνα νὰ τὸ λάβω ὑπ' ὄψιν διότι, κατὰ συμβουλήν τοῦ Κρέοντος, μὲ δύο ἀνθρώπους μου τὸν εἰδοποίησα καὶ θαυμάζω πῶς ἀκόμη δὲν ἐφάνη.

(1). Ὁλος ὁ ἐκτενὴς αὐτος τοῦ Οἰδίποδος λόγος εἶναι ἐξεικονισμένος μὲ μεγάλην καὶ ἔξοχον τέχνην. Πᾶσα ἔκφρασις αὐτοῦ, πᾶς λόγος καὶ πᾶσα λέξις ἐκφράζει σιωπηρῶς τὸ μέγα μυστήριον, ὅπερ εἶναι τὸ στοιχειόνον τὸ ἔξοχον τοῦτο δράμα καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἀνακάλυψις θέλει ἐγελῶναι τὸν ἐξακοντισθησόμενον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Οἰδίποδος κεραυνόν. Μόνη ἡ φράσις ὅτι θέλει φροντίσει περὶ τοῦ γενομένου φόνου ὕστατον ἐπρόκειτο περὶ τοῦ ἰδίου πατρὸς του, ἐκφράζει τὴν μεγάλην καὶ ἔμμυσσον τοῦ Σοφοκλέους τέχνην καὶ παριστάνει αὐτὸν ὡς ἐμβριθῆ ἐξεταστὴν τῆς ἐνδονύχου φύσεως τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ πλεῖστον μέρος τῆς καλλιτεχνικῆς ὑπεροχῆς καὶ δραματικωτάτης πλοκῆς τοῦ «Οἰδίποδος Τυράννου» συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ὁ Σοφοκλῆς μὲ μεγάλην τέχνην προ-παρασκευάσας τὴν λύσιν τοῦ δράματός, τέχνην, τῆς ὁποίας ὅλως διόλου ἀμοιρεῖ ὁ γαλάτης Βολταίρος εἰς τὸν «Οἰδίποδόν» του.

ΧΟΡΟΣ. Καὶ βεβαίως ὅλαι αἱ ἄλλαι ὑποψαίαι σαθραὶ καὶ ἀνυπόστατοι θὰ εἶναι.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Αἱ ποῖαι; τίποτε ἀνεξέταστον ἐγὼ δὲν θέλω ἀφίσει.

ΧΟΡΟΣ. Εἶχον διαδώσει ὅτι ἐφονεύθη ἀπὸ κάποιους τα-
ξιδιωτῶν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Τοιοῦτον λόγον κι' ἐγὼ ἤκουσα ποτε· ἀλλὰ τοῦ δολοφόνου τὰ βέβηλα ἔχνη ποῦ τίς νὰ ζητήσῃ;

ΧΟΡΟΣ. Πιστεύεις ὅτι ἀφ' οὗ ἤκουσε τὰς τρομεράς ἐκείνας κατάρας σου ὅτι θέλει τὰς ὑπομείνῃ, ὅστις δῆποτε καὶ ἂν ἦ-
ναι, ἐάν ἔχῃ μικρὰν τινα δόσιν φόβου;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἐάν αὐτὴ ἡ διάστροφος καὶ τερατώδης φύσις δὲν ἐφοβήθη εἰς αὐτὴν τοῦ ἐγκλήματος τὴν κατεργασίαν, ἐάν ἡ βέβηλος χεὶρ του δὲν ἐδειλιάσεν ὅταν τὸ μαῦρον τοῦ Λαίου κατέρρευσεν αἷμα, τί; θὰ φοβηθῇ εἰς ἀπλοῦς λόγους καὶ θὰ τρομάξῃ εἰς ἀπειλὰς καὶ κατάρας;

ΧΟΡΟΣ. Ἀλλ' ἰδοὺ ἐκεῖνος, ὅστις θέλει τὸν ἀνακαλύψει· ἰ-
δοὺ ὁ μάντις Τειρεσίας ἔρχεται, ὁ μόνος μετὰ τῶν ἀνθρώ-
πων, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκ φύσεως ἡ καθαρὰ ἐμφωλεύει ἀλήθεια.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ὁ μάντι Τειρεσία, σὺ τοῦ ὁποίου ὁ νοῦς ῥητά
τε καὶ ἄρρητα, οὐράνιά τε καὶ ἐπίγεια, γνωρίζει, αἰσθάνεσαι,
ἂν καὶ δὲν βλέπῃς, μ' ὁποῖον οἰκτρότατον μίasma συνοικεῖ ἡ
ώραία μας πόλις, τῆς ὁποίας τὸν μόνον σωτῆρα καὶ λυτρωτὴν
εἰς τὸ ἰδικόν σου εὐρίσκωμεν πρόσωπον. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀπόλ-
λων, ἂν καὶ σὺ τίποτε περὶ αὐτοῦ δὲν γνωρίζεις, ἐρωτηθεὶς
παρ' ἡμῶν περὶ τῆς καταστροφῆς τοῦ μίasmατος, τότε μόνον
ἀπεκρίθη, θέλωμεν λυτρωθῆ ἀπὸ τὰ φαρμακερὰ δῆγματά του,
ὅταν φονεύσωμεν τοὺς φονεῖς τοῦ Λαίου, ἢ μακρὰν ἐκ τῆς πα-
τρίδος μας τοὺς ἐξορίσωμεν. Μὴ λοιπὸν στερήσῃς ἡμᾶς τῆς οἰω-
νοσκοπίας σου· ἐξάντησον πᾶν εἶδος τῆς σοφῆς μαντικῆς σου
καὶ λύτρωσον καὶ τὸν ἑαυτὸν σου καὶ ἐμὲ καὶ τὴν πόλιν ὀλο-
κληρον ἀπὸ τὸ κατεργημένον αὐτὴν μίasma. Μάθε, ὦ Τειρεσία,
ὅτι τὸ νῆμα τῶν ἐλπίδων μας σὺ καὶ μόνος σὺ τὸ διατρεῖς·

καὶ ἔπειτα ὅποια ἄλλη ἡδονικωτέρα ἐργασία δύναται νὰ ὑπάρξῃ εἰς ἓνα ἄνθρωπον παρὰ νὰ βοηθῆ τοὺς ἀδελφούς καὶ συμπολίτας του ὅσον τῷ ἐπιτρέπουν τὰ μέσα καὶ αἱ δυνάμεις του;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Ἀλλοίμονον! πόσον φοβερὰ ἐνίοτε εἶναι ἡ μαντικὴ, ὅταν οὐδόλως τὸν μαντεύοντα ὠφελῆ; Ἐν ᾧ τοῦτο κἀλῶς ἐγὼ ἐγνωρίζω, τὸ ἐλησμώνησα ὅλως διόλου, διότι οὐδέποτε ἤθελον ἔλθει ἐνταῦθα(1).

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἀλλὰ τί τρέχει; καὶ τί σημαίνει αὐτὴ ἡ ἀδημονία σου;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Εἰς τὸ μέρος μου στείλόν με, ὅπως μῆτε σὺ συγχυσθῆς, μῆτ' ἐγὼ ἀνησυχῆσω.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Οὔτε δίκαιοι οἱ λόγοι σου εἶναι, ἀλλ' οὔτε εὐχάριστοι εἰς τὴν πόλιν, ἥτις σὲ ἀνέθρεψε καὶ τὴν ὁποίαν τῶρα ἀπαστερεῖς τῶν σωτηριῶν εἰς αὐτὴν χρησμάτων σου.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Ἐπειδὴ βλέπω ὅτι διόλου δίκαιοι σὺ δὲν ὀμιλεῖς, διὰ τοῦτο ὅπως μὴ πάθω κ' ἐγὼ τὸ ἴδιον...

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Μὴ, μὰ τοὺς θεοὺς, μὴ μᾶς στερήσῃς τῆς μαντικῆς σου· μὴ τόσῃν σκληρότητι, ἐν ᾧ ὅλοι ἐδῶ σὲ ἱκετεύομεν.

(1) Ἐνταῦθεν ἀρχεται μία ἐκ τῶν δραματικωτέρων σκηνῶν τοῦ μεταφραζομένου δράματος, μία τῶν τεχνικωτέρων περιπετειῶν, ἥτις μέλλει νὰ βίβῃ ἀμυδρὰς τινὰς ἀκτίνας εἰς τὸν ἀναγνώστην, δι' ὃν οὗτος φωτισζόμενος προβλέπει τρόπον τινὰ καὶ προμαντεύει τὴν τύχην τοῦ δυσστήνου Οἰδίπιδος. Ἐνταῦθα μέλλουν νὰ περιπλεχθῶσιν εἰς σφοδρότατην ἔριν δύο πρόσωπα ἐπίσης σεβαστά, ἐπίσης σημαντικὰ, ἐπίσης ἀξία λόγου καὶ προσοχῆς· τὸ μὲν εἶναι ὁ σκηπτοῦχος βασιλεὺς, ὃς τε Ζεὺς ἢ ὁ θεὸς ἢ ὁ ἄστρος καὶ τὸν ὅποιον ὀλόκληρος λαὸς σέβεται ὄχι μόνον ὡς βασιλεῖα ἀλλὰ καὶ ὡς δικαστὴν καὶ ὡς ἱερεῖα· τὸ ἄλλο πρόσωπον εἶναι ὁ ὑπὸ κρηίδος τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ ἀντὶ σκῆπτρου τὴν ἐξ οὐρανοῦ κατέχων ἀλήθειαν. Τὸ πρόσωπον τοῦ Τειρεσία, δυνάμεθα νὰ εὐρωμεν πολυλάκις καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς ἱεραῖς Γραφαῖς. Συνεχῶς ἀπαντῶμεν προφήτας καὶ μάντιες τὴν ἀλήθειαν τοῖς ἀθρώποις ἐξηγοῦνται καὶ ἐνίοτε ὑβρίζομένους καὶ δικαιωμένους, ὡς θέλει πᾶσαι ἐνταῦθα καὶ ὁ Τειρεσίας.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Διότι ὅλοι σας πλανᾶσθε· ἐγὼ δὲ ποτὲ δὲν θέλω ἐξηγήσει διατὶ φαίνομαι κακός, μὴ θέλων τὰ ἰδικά σου ν' ἀνακαλύψω κακά.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Τί λέγεις; θὰ σιωπήσῃς, ἐν ᾧ γνωρίζεις τὴν πηγὴν τῶν δεινῶν μας; καὶ στοχάζεσαι τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡμᾶς νὰ προδώσῃς καὶ τὴν πόλιν μας ἀκόμη νὰ καταστρέψῃς;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Δὲν θέλω οὔτ' ἐγὼ νὰ λυπηθῶ, οὔτε σὺ κατάρκα νὰ βαρυαλγήσῃς. Μὴ δὲ ματαιολογῆς, διότι οὔτε λόγον, ἀπὸ τὸ στόμα μου δὲν θὰ ἀκούσῃς.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἄλλ' ὃ παγκάκιστε, μαρμαρίνην λοιπὸν ἔχεις καρδίαν καὶ δὲν ἐκβάλλεις ὀμίλιαν ἀπὸ τὸ στόμα σου; Εἰς τὰς ὀδύνας μας ἀσυγκίνητος μένεις καὶ εἰς τὴν ἐπιμονὴν σου ἀκλόνητος;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Μ' ἐπιπλήττεις, ἄθλιε, διὰ τὴν ἰδικὴν μου ὀργὴν, κ' ἐν τούτοις δὲν συλλογίζεσαι πόση κρύπτεται εἰς τὴν μαύρην καρδίαν σου.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἀλλὰ καὶ ποῖος εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις δὲν ἤθελεν ὀργισθῆ εἰς τοιοῦτους λόγους, μὲ τοὺς ὁποίους σὺ ἀτιμάζεις τὴν πόλιν μας;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Μὴ φοβεῖσαι· ὅσα τῶρα ἐγὼ κρύπτω, μόνον τῶν ὅλων με τὸν καιρὸν θὰ φανερωθῶσιν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἀφ' οὗ λοιπὸν λέγεις ὅτι θέλουν φανερωθῆ, πρὸς τί σὺ τῶρα τὰ κρύπτεις;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Εἰς ὅσα εἶπον οὔτε λέξιν δὲν θὰ προσθέσω· σὺ δὲ ὀργίσθητι μ' ὅσην μανίαν καὶ ἂν θέλῃς.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Καὶ τῶρα, καθὼς τόσον ἐχορύφωσας τὸν θυμὸν μου, τίποτ' ἀφ' ὧν ὑποπτεύομαι δὲν θέλω κρύψει. Μάθε λοιπὸν ὅτι σὲ καὶ μόνον τῆς πόλεώς μας μιάστορα θεωρῶ, ὅτι σὺ εἰς τὸ φρικτὸν κακούργημα συνείργησας, μόνον ὅτι μὲ τὰς ἰδίας χειρᾶς σου δὲν τὸ κατειργάσθης· ἀλλ' ἐὰν ἐβλεπες, μὴ σε μέλει, καὶ αὐτὸ ἰδικόν σου ἤθελεν εἶναι ἔργον.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Ἀλήθεια; Σὲ διατάσω λοιπὸν, ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας, πιστὸς εἰς τὸ διαγγελμά σου νὰ μείνης καὶ μῆτ'

ἐμὲ μὴτ' αὐτοὺς πλέον νὰ ὀμιλήσῃς, διότι σὺ τὴν πόλιν μαινεῖς, καὶ εἰς μόνον σὲ τὸ στυγερόν ἀνήκει κακούργημα.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Πῶς ἐτόλμησας μὲ τόσῃ ἀναίδειαν τοιαῦτα αἰσχρὰ νὰ φλυαρήσῃς; καὶ τί ἐνόμισας; ὅτι θέλεις ἀποφύγει τὴν δικαίαν ἐκδίκησίν μου;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Τὴν ἀπέφυγα, διότι τὴν ἀλήθειαν εἶπον καὶ αὐτὴν μόνην σέβουμαι (1).

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Καὶ ποῦ τὴν ἐδιδάχθης τοιαύτην ἀλήθειαν; ὄχι βέβαια ἀπὸ τὴν τέχνην σου.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Σὺ μοὶ τὴν ἐδίδαξας, ἀναγκάσας με νὰ ὀμιλήσω.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ποίους λόγους σὲ ἠνάγκασα νὰ εἶπῃς; λέγε τους, διὰ νὰ τοὺς ἀκούσω καλλίτερον.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Καὶ τί; δὲν τοὺς ἤκουσας πρὸ ὀλίγου, ἢ θέλεις νὰ μὲ δοκιμάσῃς;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ὅχι, δὲν τοὺς ἐνθυμοῦμαι· διὰ τοῦτο ἐπανάλαβέ τους.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Σοὶ λέγω λοιπὸν ὅτι σὺ εἶσαι ὁ φρονεὺς, τὸν ὁποῖον ζητεῖς νὰ εὕρῃς.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἀλλὰ σὺ δὲς δὲν θὰ μὲ λαιδορήσῃς ἀτιμωρηταί.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Ἄ! θέλεις λοιπὸν καὶ ἄλλα νὰ σοὶ εἶπω, ἀκόμη περισσύτερον διὰ νὰ ὀργισθῇς;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ὅσα καὶ ἂν θέλῃς φλυαρήσον· τίς εἰς τοὺς λόγους σου θὰ πιστεύσῃ;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Μάθε λοιπὸν ὅτι τὰς αἰσχροτέρας ἔχεις σχέσεις μετὰ τῶν ἐρασιμωτέρων σοὶ προσώπων καὶ ὅτι οὐδαμῶς αἰσθάνεσαι πόσα καὶ πόσα σὲ περιβάλλουσι κακά.

(1) Ἴδου τὸ μόνον ὄπλον τοῦ μάντεως Τειρεσίου. Οὐδαμῶς τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν φοβεῖται, διότι ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ τοῦ κλυτοτόξου Ἀπόλλωνος τὴν τιμωρίαν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Πρόσεχε καλὰ, Τειρεσία, καὶ μὴ νομίζῃς ὅτι δὲν θὰ τιμωρηθῇς.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Ἐγὼ νὰ τιμωρηθῶ; ὅσον ἰσχύει ἡ ἀλήθεια, τίποτ' ἐγὼ δὲν φοβοῦμαι.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Εἰς ἄλλους μὲν ἰσχύει, ὄχι ὁμως καὶ εἰς σέ· διότι σὺ καὶ κατὰ τὰ ὦτα, καὶ κατὰ τὸν νοῦν, καὶ κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς θεότυφος, ἄθλιε, εἶσαι.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Τί μοι ὀνειδιζεῖς τοιαῦτα, τὰ ὅποια μετ' ὀλίγον ὡς κεραυνὸς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου θὰ ἐπιπέσωσιν;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Νυξ αἰωνία σὲ περιβάλλει, ὥστε οὐτ' ἐμὲ οὔτε κἀνέν' ἄλλον βλέποντα δύνασαι νὰ βιάψῃς.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Ἀλλ' ἀπὸ ἐμὲ τίποτε δὲν πέπτωται νὰ πάθῃς, διότι ὁ Ἀπόλλων εἶναι ἰκανὸς νὰ σὲ τιμωρήσῃ καθὼς πρέπει.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Αὐτὰς τὰς μαρολόγους φλυαρίας ποῖος ἄρᾳ γε σοφὸς τὰς ἐπενόησεν; σὺ ἢ ὁ Κρέων;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Ὁ Κρέων τίποτε δὲν σ' ἐβλαψεν· αἱ ἰδίαί σου χεῖρες τὸν λάκκον τῆς δυστυχίας σου ἔσκαψαν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ὡ Πλοῦτε καὶ βασιλεία, ὦ φρόνησις, τὸ καλλίτερον στόλισμα τῆς πολυφθόου ζωῆς μας, πόσον, πόσον φθονεῖσθε, ἐν ὃ πρῶην πιστότατος φίλος μου Κρέων, ἐπιθυμῶν τὴν δωρηθεῖσάν μοι ὑπὸ τῶν πολιτῶν ν' ἀρπάσῃ βασιλείαν, ὑπεμβάλλει χρυσίως ἓνα πανούργον ἀγύρτην καὶ δόλιον ψευδομάντιν, ὅστις, ἐν ᾧ θεότυφος εἰς τὴν μαντικὴν του εἶναι, τὴν ἐναργεστέραν ἐν τούτοις ἄξυδερκίαν ἀναπτύσσει ὅταν περισυμφέροντος πρόκηται χαμαιζήλου; Καὶ ἂν ἐγὼ δὲν ὀμιλῶ δικαίως, εἰπέ ποτε σὺ καὶ ποῦ μάντις ἄξυδερκῆς ἀπεδειχθῆς; Διατί ὅταν ἡ σκύλλα μάγισσα σὰς ἀπεδεκάτιζε, διατί τότε δὲν ἐπενόησας κἀνέν' μέσον ὅπως ἐξολοθρεύσῃς αὐτήν; Καὶ δὲν δύνασαι βέβαια νὰ εἶπῃς ὅτι ἡ λύσις τοῦ σκοτεινοῦ αἰνίγματός της τοῦ τυχόντος ἀνθρώπου ἦτο τάχα ἔργον· μαντεῖαν αὐτὴ ἀπῆται, τὴν ὅποιαν ὁμως σὺ οὔτε ἀπὸ μαντικῆς τὰ σύμβολα τὴν ἐνόησας ποτε, οὔτε ἀπὸ κἀνένα ἐκ τῶν θεῶν τὴν ἐδιδάχθης. Ἀλλ' ὅταν ἤλθον ἐγὼ, ὁ ἐξ ὀλοκλήρου ἀδαχῆς Οἰδίπους,

σας ελπίτρωσα από τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο τέρας, καὶ καθησύχασα τὴν τρικυμίαν σας, μὲ μόνην τοῦ νοός μου τὴν εὐφυῆν βοηθούμενος, καὶ χωρὶς οὔτε μάντις νὰ εἶμαι, οὔτε κανεὶς προφήτης. Αὐτοῦ λοιπόν τοῦ Οἰδίποδος τὴν βασιλείαν ν' ἀρπάξης ἐπιθυμεῖς, ἡμοῦ μὲ τὸν Κρέοντα θέλων νὰ συμβασιλεύσης. Ἀλλὰ καὶ οἱ δύο σας κλαίοντες καὶ μετανοοῦντες θὰ καθαρίσητε τὴν πόλιν ἀπὸ τὸ μiasμα' ἐὰν δὲ σὺ δὲν ἦσο γέρον, μετὰ τὴν τιμωρίαν σου ἤθελες βέβαια σωφρονισθῆ.

ΧΟΡΟΣ. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι καὶ τῶν δύο σας οἱ λόγοι ἀλόγου θυμοῦ συνέπεια εἶναι. Τώρα ὅμως δὲν πρόκειται περὶ αὐτῶν· τὸ ζήτημα εἶναι πῶς ἐπιτυχέστερον τοὺς χρησμούς τοῦ θεοῦ νὰ λύσωμεν.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Ἄν καὶ εἶσαι βασιλεὺς, ἔχω καὶ ἐγὼ ἐν τούτοις τὸ δικαίωμα νὰ ὀμιλῶ· διόλου δὲν εἶμαι δοῦλός σου· τὸν Ἀπόλλωνα ὑπηρετῶ, καὶ τῆς τοῦ Κρέοντος προστασίας ποσῶς ἀνάγκη δὲν ἔχω. Μὲ ὠνείδισας ὅτι εἶμαι τυφλός· καὶ ὅμως σὺ, ὅστις βλέπεις, γνωρίζεις ἄρα γε τίς δυστυχία σ' ἐπαπειλεῖ; γνωρίζεις ποίους τόπους κατοικεῖς καὶ μετὰ ποίων, ἄθλιε, συζῆς; Ἐχεις γινῶσιν τῶν γεννητόρων σου; Δισθάνεσαι ὅτι ὁ μυσαρώτερος εἶσαι ἐχθρὸς καὶ τῶν νεκρῶν καὶ τῶν ζώντων συγγενῶν καὶ οἰκείων σου; ὅτι διπλῆ φρικώδης κατάρα μητρὸς καὶ πατρὸς τὸν κεραυνόν σου ἐγκυμονεῖ, ὅτι μακρὰν τῆς γῆς ἦν μαινεῖς θὰ σ' ἐξορίση, ὅτι ἐν ᾧ τῶρα ἐντὸς ἀπλέτου πλέεις φωτός, ὅτι μαῦρος καὶ κατὰ σκοτος πέπλος θέλει καλύψει μετ' ὀλίγον τοὺς ὀφθαλμούς σου; Ποῖος δὲ ποῖος λιμὴν καὶ βουνὰ ποῖα τοῦ Κιθαιρώνος δὲν θ' ἀντηχῆσούν ἀπὸ τοὺς ἀγρίους βρυχηθμούς σου; Ποῖα μανία βλοσυρὰ θὰ σὲ κυριεύσῃ ὅταν τὸν γάμον δι' εἰς τὸν οἶκόν σου συνεκρόττας μάθης καὶ ὅταν δύσμοιρε! αἰσθανθῆς εἰς ποῖον λιμένα ἀλλήμενον, εὐκαιρίας τυχῶν, εἰσέπλευσας; Τί δὲ θὰ πράξῃς καὶ ποῦ θὰ καταφύγῃς ὅταν καὶ τ' ἄλλα κακὰ ἐννοήσις, ἅτινα ἴσον φεῦ! μὲ τὰ τέχνα σου θέλουν σὲ καταστήσει; Δι' ὅλα ταῦτα ὕβριζε καὶ λοιδορεῖ, ὅσον καὶ ἂν θέλῃς,

κι' ἐμὲ καὶ τὸν Κρέοντα. Ἴδού δέ σοι λέγω ὅτι θνητὸν δυστυχέστερον σοῦ ἡ γῆ ἀκόμη δὲν ἐγέννησεν (1).

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἀλλ' ὑποφέρονται πλέον αὐτά; δὲν θὰ σὲ στεῖλω εἰς ἄλθερον ὅσον τὸ δυνατὸν ὀγλιγωρότερον; δὲν φεύγεις πλέον ἀπ' ἐδῶ;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Δὲν ἤλθον μόνος μου· σύ με προσεκάλεσας.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Διότι δὲν ἐγνωρίζον ὅτι τόσον εἶσαι μωρὸς καὶ πανάθλιος.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Σὺ μὲν μωρὸν μ' ἀποκαλεῖς, ἀλλ' οἱ γονεῖς σου, ἡξέυρεις, πόσον μ' ἐτίμων;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ποίους γονεῖς ἐννοεῖς;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Εἰς ταύτην τὴν ἡμέραν καὶ τοὺς γονεῖς σου θ' ἀνακαλύψῃς, ἀλλὰ καὶ τὸν θάνατόν σου θὰ εὕρῃς.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Πῶς οἱ λόγοι σου σκοτεινοὶ καὶ συγκεχυμένοι εἶναι;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Αὐτοὶ πολὺ ἐναργεῖς εἶναι, ἀλλὰ σὺ δὲν δύνασαι νὰ τοὺς ἐννοήσῃς.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Μὲ ὕβριζεις διὰ πράγματα, τὰ ὅποια ὅμως μέγαν μ' ἀναδεικνύουσι.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Αὐτὴ δὰ ἴσα ἴσα ἡ δόξα σου εἶναι ποῦ σὲ κατέστρεψεν!

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Τί μοι μέλει δι' αὐτὸ, ἀρ' οὐ ἅπαξ ἐγὼ σωτῆρ τῆς πόλεως ἠδυνήθην νὰ φανῶ;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Φεύγω λοιπόν· καὶ σὺ, παιδί μου, ὀδήγηε με.

(1) Γλωσσα δριμυτέρα τῆς τοῦ μάντιος δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ· Ἐκατος λόγος τοῦ εἶναι κεραυνὸς καυστικώτατος, εἶναι βίλος αἱματηρὸν, ῥομφαία εἶναι πυρίνη, διαπερῶσα τὴν τλήμονα τοῦ Οἰδίποδος καρτίαν. Μόνη δὲ ἐλαφρυντικὴ δι' αὐτὸν περίστασις εἶναι ἡ ἀθωότης του, ἡ γαληνιώσα εἶναι συνειδησίς του. Καὶ ὅμως ὑπῆρξάν τινες κριτικοὶ ὡς μόνον προτέρημα τὴν ἀκριτίαν ἔχοντες (καὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων ἔξῃχει ὁ Λαχάρπ), οἵτινες ἐκήρυξαν τὸ δραματικὸν αὐτὸ ἐπεισόδιον περιττόν καὶ χωρὶς σκοποῦ. Ἄν δύναται νὰ ὑπάρξῃ χονδροειδέστερα ἀσχεψία!

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἄς σέ ὀδηγήσῃ, διότι ἡ παρουσία σου, ἀντί νά μ' εὐχαριστήῃ, βαρὺ μάλιστα ἄλγος μοὶ προξενεῖ.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Ἄφ' οὗ εἶπον ὅλα ὅσα ἔπρεπε νά εἶπω, χωρὶς εἰς τίποτε νά σέ φοβηθῶ, φεύγω τώρα. Σοὶ λέγω δὲ ὅτι ὁ ἀνὴρ, τὸν ὁποῖον πρὸ πολλοῦ σὺ ζητεῖς μὲ φοβερισμούς καὶ διαγγέλματα, ὡς φονέα τοῦ Λαίου νά εὔρης, αὐτὸς κατοικεῖ τὴν πατρίδα μας, ξένος μὲν τώρα ὑφ' ὄλων νομιζόμενος, ὅστις ὅμως, μετ' ὀλίγον, ὡς γνήσιος Θεβαῖος μὲ πολὺ τοῦ μάλιστα ἄλγος θ' ἀποδειχθῇ. Ἐν ᾧ δὲ τώρα βλέπει, νύξ αἰωνία μετ' οὐ πολὺ θά τὸν περικαλύψῃ, καὶ ἐν ᾧ εἶναι πλούσιος, πτωχὸς καὶ ἄθλιος ἐκ τῶν Θεβῶν θά ἐξορισθῇ, προτείνων δὲ τὴν Ξακτηρίαν εἰς ξένην γῆν, ἄσυλον, δίκην ἐπαίτου, θ' ἀναζητῇ. Τὸ δὲ πάντων φοβερώτερον εἶναι ὅτι ἀδελφὸς μὲν καὶ πατὴρ τῶν τέκνων τοῦ εὑρεθήσεται, υἱὸς δὲ καὶ σύζυγος τῆς μητρός του, αἰμομίκτης δὲ καὶ φονεὺς τοῦ ἰδίου πατρὸς του. Καὶ τώρα, ὅλα ἀφ' οὗ τὰ ἤκουσας καθαρὰ, ἔμβα εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ σκέψου τὰ καλῶς· ἐάν δ' ἐξ ἐναντίας οὐδέποτε αἰ προφητεῖαί μου δὲν πραγματοποιηθῶσι, φώναζε τότε στεντορεῶς ὅτι ἀμαθὴς ἐγὼ εἶμαι εἰς τὴν μαντικὴν.

ΧΟΡΟΣ.

(Στροφὴ ἀ΄.)

Ποῖον λοιπὸν ἡ προφητικὴ τῶν Δελφῶν πέτρα, ποῖον ἐκήρυξε φονέα καὶ μὲ χεῖρας αἵματοφύρτους τὸ συγγερώτερον κατεργασθέντα κακούργημα; Καρὸς εἶναι πλέον, καιρὸς τῆς

πατρίδος νά φύγῃ καὶ αὐτῶν τῶν ταχυπόδων ταχύτερον ἵππων. Ἰδοὺ τοῦ Διὸς ὁ υἱὸς, Ἄπόλλων, πυρὶ καὶ ἀστραπαῖς ὠπλισμένος. καὶ ὑπὸ τῶν φοβερῶν δροσφορούμενος Μοιρῶν, ἐφορμᾷ κατ' αὐτοῦ.

(Ἀντιστροφὴ ἀ΄.)

Ἄπὸ δὲ τὰς κορυφὰς τοῦ χιονοσκεπέστου Παρνασσοῦ (1)· πρὸ ὀλίγου χρησμός ἀνεράνη, τὸν ἄγνωστον κακοῦργον διατάσσειν πανταχοῦ ν' ἀνιχνεύσῃ. Αὐτὸς δ', ὡς ταῦρος ὄρεσίβιος, τρέχει εἰς ἄγρια δάση, καὶ εἰς ἄντρα ζοφώδη καὶ εἰς βράχους κρημνώδεις, ἀθλίως μὲ ἄθλιον σῶμα εἰς τὰς ἐρήμους πλανώμενος. Πολλοὺς δὲ καταβάλλει ἀγῶνας, προσπαθῶν νά διώξῃ τοὺς ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του περιπετώντας χρησμούς τοῦ ἐκ μέσου τῆς γῆς ἐξερχομένου μαντείου.

(Στροφὴ β΄.)

Εἰς τρομερὰν φεῦ! παραχρῆν ὁ σοφώτατος μ' ἐπέβαλε μάντις καὶ μεγάλως ἀμφιταλαντεύομαι ἂν πρέπει εἰς τοὺς λόγους τοῦ νά πιστεύσω, ἢ ὡς ψευδεῖς καὶ ἀκύρους νά κηρύξω αὐτούς· καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπορῶ τί νά εἶπω. Εἰς ἀβεβαίους δ' ἐλπίδας καὶ ὀχληρὰς ἀμφιβολίας κυμαίνομαι, οὐδ' εἰς τὸ παρελθόν οὐδ' εἰς τὸ μέλλον ἀναπαυόμενος. Καὶ ἔπειτα οὐτ' ἔμαθόν ποτε, οὔτε τώρα γνωρίζω ποῖα ὑφίσταται φιλονεικία μεταξὺ τῶν Λαβδακιδῶν καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Πολύβου, ἐξ ἧς ὠφελούμενος

(1) Ὁ Παρνασσὸς εἶναι ὄρος τῆς Φωκίδος, ὀνομασθὲν οὕτω ἀπὸ τοῦ Παρνασσοῦ, υἱοῦ, κατ' ἄλλους μὲν, τοῦ Ποσειδῶνος, κατ' ἄλλους δὲ τοῦ Κλεισπόμπου καὶ τῆς Κλεισδώρας ὅστις εἶχε κτίσει ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου πόλιν, καταστραφείσαν ἐπὶ τοῦ κατακλισμοῦ τοῦ Δευκαλιῶνος. — Κατὰ τινα παράδοσιν ἐπιστεύετο ὅτι εἰς μέρος τι τοῦ Παρνασσοῦ διέτριβεν ὁ Ἄπόλλων μετὰ τῶν Μουσῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ χορὸς λέγει ὅτι ὁ χρησμός ἐκ τοῦ ποιητικοῦ τούτου ὄρους ἐξηκοντίσθη.

τὴν δημόδη περὶ τοῦ Οἰδίποδος νὰ πιστεύσω φήμην καί, βοηθῶν τοὺς Λαβδακίδας, τοὺς ἀγνώστους φονεῖς νὰ ἐκδικηθῶ.

(Ἀντιστροφὴ β'.)

Ἄλλ' ἔ μὲν Ζεὺς καὶ ὁ Ἄπόλλων νοήμονες εἶναι καὶ ἔμπειροι τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ὅτι ὅμως μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων πλείονα ἢ ἐγὼ ὁ μάντις γνωρίζει, τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές. Κατὰ δὲ τὴν φρόνησιν, δύναται ὁ εἰς ἄνθρωπος ἀνώτερος τοῦ ἄλλου νὰ εἶναι. Πρὶν ὅμως αἱ ὑπόψιαί ἐπικυρωθῶσι, ποτὲ τοὺς κατηγοροῦς τοῦ Οἰδίποδος δὲν θέλω ἐπιδοκιμάσει. Πῶς εἰς αὐτὸν τοιοῦτον ἔγκλημα ν' ἀποδώσω, ἀφ' οὗ τὴσιν ἔδειξε σοφίαν ὅταν ὀρμητικὸν κατ' αὐτοῦ τὸ πτερωτὸν ἦλθε τέρας, καὶ τόσας εἰς τὴν πόλιν ἐκδουλεύσεις προσέφερε; Ποτὲ λοιπὸν ἐγὼ κακίαν εἰς αὐτὸν δὲν θά προσάψω.

ΚΡΕΩΝ. Πληροφορηθεὶς, συμπολιταί μου, ὅτι μεγάλας ὁ Οἰδίπους μοι προσῆψε κατηγορίας καὶ οὐδὲως ὑποφέρων τοιοῦτόν τι, ἦλθον ἐνταῦθα ὅπως ἀπολογηθῶ. Ἐάν νομίζῃ ὅτι εἰς τὰς παρούσας δυστυχίας τὸν ἔβλαψα κατὰ τι εἶτε διὰ λόγου εἶτε δ' ἔργου, τότε μεγάλως ἀπατάται καὶ ὀρρίζομαι εἰς αὐτὸν ὅτι προτιμῶ ν' ἀποθάνω παρ' ἀπὸ ταιαύτην αἰσχρὰν δυσφημίαν νὰ κηλιδῶμαι (1). Καὶ δὲν εἶναι μικρὰ αὐτῆ ἡ κατηγορία, ὅχι εἶναι μεγάλη, ἀνυπόφορος μάλιστα, διότι, ἐάν δὲν ἀπαστρέψῃ ἢ ἀλήθεια καὶ ἡ ἀθωότης μου δὲν ἀποδειχθῇ, κακὸς ἐγὼ καὶ ἀπὸ σὲ καὶ ἀπὸ τοὺς φίλους ὅλους θέλω ὀνομασθῆ.

ΧΟΡΟΣ. Μάθε ὅμως ὅτι θυμὸς μανιώδης ἠνάγκασε τὸν Οἰδίποδα νὰ σὲ κατηγορήσῃ καὶ ὅτι ποτὲ δὲν ἤθελε προβῆ εἰς τοιοῦτόν τι, ἐάν ὀρθῶς καὶ ὑγιῶς ἐσκέπτετο.

ΚΡΕΩΝ. Ποῦ δὲ βασισθεῖς, καὶ πρόφασιν ποῖαν λαβῶν

(1) Ἰδὲ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνος ἡ εἰκόνη! Ζητεῖ ν' ἀποθάνῃ, ἐντελῆ καταστrophῆν προτιμᾷ, παρὰ στίγμα δυσφημίας νὰ κηλιδοῖ τὴν πρώϊκὴν μέτωπόν του.

δυσχυροῖσθῃ ὅτι εἰς ἰδικάς μου εἰσηγήσεις πεισθεῖς ὁ μάντις ψευδῶς ἐπροφήτευσε;

ΧΟΡΟΣ. Εἶπε μὲν τοιαυτὰ τινα, ἀλλὰ τὸ διατί δὲν δύναμαι νὰ σοὶ τὸ ἐξηγήσω.

ΚΡΕΩΝ. Ἄπαθῶς λοιπὸν καὶ ὑγιῶς σκεπτόμενος μοι προσῆψε τοιοῦτο συγερὸν ἔγκλημα;

ΧΟΡΟΣ. Περὶ αὐτοῦ δὲν δύναμαι νὰ σοὶ δώσω θετικὰς πληροφορίας· ἀλλ' ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς ἐξέρχεται ἀπὸ τὰ ἀνάκτορά του.

ΟἰΔΙΠΟΥΣ. Πῶς ἐτόλμησας σὺ νὰ ἔλθῃς ἐνταῦθα; Ἡ τόσῃν ἔχεις αὐθάδειαν, ἀφ' οὗ φανερώς ἐφωράθῃς ὅτι τὴν ζωὴν μου ἐπιβουλεύεσαι, ὅτι αὐτὴν τὴν βασιλείαν μου ζητεῖς ν' ἀρπάσῃς, ὥστε νὰ ἔρχῃσαι πάλιν εἰς τὸν οἶκόν μου; Εἶπέ μοι ὅμως, δι' ἀγάπην τῶν θεῶν, τί μ' ἐνόμισας; δειλὸν ἢ μωρὸν καὶ ἡλίθιον, ὥστε τοιοῦτο κακουργήμα συνέλαβες κατὰ νοῦν; ἢ ἐνόμισας, ὅτι τὰ δόλιά σου σχέδια ποτὲ δὲν ἤθελον φανερωθῆ, ὅτι εὐκόλως τὴν τιμωρίαν σου ἤθελες διαφύγει; Καὶ δὲν εἶναι ἄρά γε μωρὰ, μωροτάτη μάλιστα ἢ ἐπιχειρήσεις σου; Ἐνόμισας ἄθλιε! ὅτι εἶναι εὐκόλον τὸ ν' ἀρπάσῃ τις χωρὶς πλήθους καὶ χωρὶς φίλων βασιλείαν, τὴν ὅποιαν μόλις λαὸς ὀλόκληρος καὶ χρέματα ἄπειρα ἤθελον κατορθώσῃ νὰ λάβῃσιν;

ΚΡΕΩΝ. Ἄφ' οὗ εἶπας τόσα, ἄκουσον τώρα καὶ ἐμὲ δικαιολογούμενον καὶ ἔπειτα ἐπιφυλάξου νὰ ἐπικρίνης τὴν διαγωγὴν μου.

ΟἰΔΙΠΟΥΣ. Σὺ μὲν γνωρίζεις νὰ ὁμιλῇς πολλὰ, ἀλλ' εἰς ἐμὲ πολὺ ὀχληρὸς καὶ βαρύς φαίνεσαι.

ΚΡΕΩΝ. Καὶ ὅμως ἄκουσον πρῶτον τί θά σοι εἶπω.

ΟἰΔΙΠΟΥΣ. Καὶ ὅμως πρῶτον μὴ μοι λέγῃς ὅτι δὲν εἶσαι κακός.

ΚΡΕΩΝ. Ἐάν νομίζῃς ὅτι ἡ αὐθάδεια, ἐστερημένη φρονήσεως, εἶναι τι καλὸν, πολὺ ἀπατάσαι.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἐάν καί σὺ νομίζῃς ὅτι κακοποιῶν συγγενῆ σου θ' ἀποφύγῃς τὴν τιμωρίαν, δὲν συλλογίζεσαι καλῶς.

ΚΡΕΩΝ. Σοὶ ὁμολογῶ ὅτι δικαίως ὀμιλεῖς· εἰπέ μοι ὅμως τί κακὸν ἔπαθες παρ' ἐμοῦ;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Μὲ συνεβούλευσας ἢ ὄχι· νὰ προσκαλέσω ἐδῶ τὸν περιφρημὸν σου μάντιν;

ΚΡΕΩΝ. Μάλιστα, δὲν τὸ ἀρνοῦμαι.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἀπὸ πόσου ἤδη καιροῦ ὁ Λαῖος...

ΚΡΕΩΝ. Τί ἔκαμες; δὲν σ' ἐννοῶ.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἀπέθανε δολοφονηθεῖς;

ΚΡΕΩΝ. Πολλοὶ παρήλθον χρόνοι ἀπὸ τοῦ φόνου του.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ὅταν οὗτος ἐφρονεῦθη ἐνησχαλεῖτο καὶ τότε εἰς τὴν μαντικὴν του ὁ σοφὸς σου μάντις ἢ ὄχι;

ΚΡΕΩΝ. Καὶ τότε ἦτο σοφὸς καὶ τὴν αὐτὴν ὑπόληψιν ἔχαρες, καθὼς καὶ τώρα.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἀνέφερε λοιπὸν περὶ ἐμοῦ τίποτε;

ΚΡΕΩΝ. Τούτ' ἀχίστον ἐγὼ οὐδέποτε τὸν ἤκουσα νὰ ὀμιλήσῃ περὶ σοῦ.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἀλλὰ δὲν ἐζητᾶτε τότε τὸν φονέα τοῦ ἀποθανόντος Λαίου;

ΚΡΕΩΝ. Ἐζητᾶζομεν, μάλιστα· ἀλλὰ τίποτε δὲν κατωρθώσαμεν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Πῶς λοιπὸν ὅσα ὁ σοφὸς σου μάντις ἐφλυάρησε σήμερον δὲν τὰ ἔλεγε τότε;

ΚΡΕΩΝ. Ἀγνοῶ, βασιλεῦ, τὴν αἰτίαν καὶ εἰς ὅσα δὲν γνωρίζω συνειθίζω νὰ σιωπῶ.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Κάτι τι θὰ γνωρίζῃς, καὶ ἂν εἶσαι φρόνιμος θὰ τὸ εἴπῃς.

ΚΡΕΩΝ. Τὴ ποῖον; ἐάν ἐγνώριζον τίποτε, εὐκόλως ἤθελον σοὶ τὸ ὁμολογήσει.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ὅτι ἂν δὲν συγγενεῖται μετὰ σοῦ ὁ Τειρεσίαις, ποτὲ δὲν ἤθελεν εἶπει ὅτι ἐγὼ τάχα ἐφρόνευσα τὸν Λαῖον.

ΚΡΕΩΝ. Ἐάν τοιοῦτόν τι εἶπεν, ἐγὼ δὲν γνωρίζω· τώρα δέ, καθὼς τόσα σὺ παρ' ἐμοῦ ἔμαθες, πρέπει ν' ἀκούσῃς κ' ἐμέ.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἐρώτα ὅσα καὶ ἂν θέλῃς· ποτὲ τοῦ Λαίου φρονεῖς δὲν θέλω ἀποδειχθῆ (1).

ΚΡΕΩΝ. Εἶσαι λοιπὸν ὑπανδρευμένος μετὰ τὴν ἀδελφὴν μου ἢ ὄχι;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Εἶμαι.

ΚΡΕΩΝ. Συμμερίζεσαι δὲ μετ' αὐτῆς τὸ σκῆπτρον καὶ τὴν ἐξουσίαν;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ὅσα καὶ ἂν θέλῃ ἐλευθέρως παρ' ἐμοῦ τὰ λαμβάνει.

ΚΡΕΩΝ. Δὲν δικαιοῦμαι λοιπὸν καὶ ἐγὼ, τρίτος ὢν μεταξὺ ὑμῶν τῶν δύο, νὰ εἶμαι ἴσος μετὰ σᾶς;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Εἶδες λοιπὸν πῶς μόνος σου φωρᾶσαι ὅτι εἶσαι ἐχθρὸς μας καὶ φίλος διὰ τὸ συμφέρον σου μόνον;

ΚΡΕΩΝ. Ἐάν ἐσκέπτεσο ὡς ἐγὼ, ποτὲ τοιοῦτοτρόπως δὲν ἤθελες συλλογισθῆ. Καὶ πρῶτον σκέσθητι, ποῖον εἶναι προτιμότερον, τὸ νὰ βασιλεύῃ τις μετὰ φόβου καὶ ὑποψίας, ἢ τὴν αὐτὴν νὰ διαχειρίζηται ἐξουσίαν μὴ ἀνάπαυσιν καὶ ἡσυχίαν; Ὅσον ἄρραξ ἐμέ, καθὼς καὶ πάντα φρόνιμον ἄνθρωπον, πολὺ ὀλιγότερον προτιμῶ νὰ εἶμαι βασιλεὺς, παρά ν' ἀπολαμβάνω βασιλικῶν τιμῶν καὶ βασιλικά νὰ κατορθῶν ἔργα (χωρὶς νὰ εἶμαι βασιλεὺς). Καὶ τώρα μὲν ὅτι καὶ ἂν θέλω εὐθύς, χάρις εἰς σέ, τὸ ἀπολαμβάνω· ἐάν ὅμως ἤμην βασιλεὺς, πόσα καὶ

(1) Αἰωνίως σκώληξ δημητικὸς οἰστρηλατεῖ τὸν Οἰδίποδα, φρικώδης εἶσα αἰωνίως τὸν βασανίζει. Αὐτὸς νομίζεται ἄθλιος, ἢ συνειδητὸς τοῦ γαληνιώσα φαίνεται, καὶ ὅμως ὑπάρχει κάτι τι ὑπεράνθρωπον, ὅπερ τῷ κράτει διηγετικῶς ἔνοχος εἶσαι! Βάδιζε, βάδιζε ν' ἀνακαλύψῃς τὸ ἐκζητῆμά σου. Ὑπεράνω τῆς φαινομένης ἀγνόητός του κεῖται τὸ πεπωμένον, τὸ σκληρὸν πεπωμένον, τείνον τοὺς ὀφείεις δυνάεις του καὶ ζητοῦν νὰ κατασπαράξῃ αὐτόν. Γάλλαν Οἰδίπου! πίστιν ἔχεις εἰς τὴν ἀρετὴν σου, καὶ αὐτὴ ὅμως ἐπὶ τέλους θὰ σ' ἐγκαταλείψῃ, εἰς τὴν ἀτάδελφον τοῦ πεπωμένου δύναμιν ὑποχωρούσα.

πόσα δὲν ἤθελον γίνεσθαι χωρὶς ἐγὼ νὰ θέλω; Πῶς λοιπὸν ἦτο δυνατόν τὴν πολυκύμαντον νὰ προτιμήσω βασιλείαν ἀπὸ τὴν πολυθέληττον καὶ φιλήσυχον ἐξουσίαν μου; Δὲν πλανῶμαι, βασιλεῦ, τόσον πολὺ ὥστε, προσκολλώμενος εἰς ἄλλα, νὰ καταφρονῶ τὰ κερδάλεια ἀγαθὰ. Τώρα εἰς ὅλα εὐχαριστοῦμαι ὅλοι τὼρα μ' ἀγαπῶσι καὶ οἱ ἔχοντες τὴν ἀνάγκην σου, ὅπως ἐπιτύχῃσι τοῦ σκοποῦ των, ἐμὲ πρῶτον ἐπικαλοῦνται. Πῶς λοιπὸν ἐγὼ ἦτό ποτε δυνατόν, παραγκωνίσας τόσα θυμῆρη θέληττρα, τὴν ξηρὰν βασιλείαν νὰ προτιμήσω; Ποῖος φρόνιμος ἄνθρωπος δύναται ποτε νὰ σκεφθῆ τόσον μωρῶς καὶ ἀνοήτως; Ἄλλ' οὐτ' ἐγὼ τοιαῦτά ποτε ἐσυλλογίσθην, οὔτε ἄλλον κἀνένα ἤθελον ὑποφέρει. Ἐὰν δὲ καλλιτέρας ἀποδείξεις περὶ τῆς ἀθωότητός μου ζητήης, πρῶτον μὲν πορευθεὶς εἰς Δελφούς μόνος σου πληροφορήσου ἐν κατὰ γράμμαμα ἢ ὄχι τὸν χρησμὸν σοὶ ἀνήγγειλον· ἔπειτα, ἐὰν συνένοχον τοῦ μάντεως μὲ θεωρήης, τότε φόνευσόν με ὄχι μόνον μὲ τὴν ἰδικήν σου θέλησιν, ἀλλὰ καὶ μὲ ὅλην τὴν πληρεστάτην συγκατάθεσίν μου· ἀδίκως ὅμως καὶ χωρὶς μαρτυρίας καὶ ἀποδείξεων μὴ με κατηγορήσει· διότι ποτὲ δὲν εἶναι δίκαιον οἱ ἀθῶοι τὴν αὐτὴν μετὰ των ἐνόχων νὰ ὑποφέρωσι τύχην. Ἐγὼ νομίζω ὅτι τὸ ν' ἀποξενωθῆ τις ἀδίκως καὶ ἀναιτίως ἀπὸ φίλον πιστὸν καὶ σταθερὸν εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς ἂν αὐτὴν τὴν προσφιλεστάτην ζωὴν του νὰ δολοφονῆ (1). Ἄλλὰ μὴ σε μέλει καὶ ὅλα ἐγκαίρως θέ-

(1). Ἀλλῶς ἢ μετὰ Κρέοντος καὶ Οἰδίποδος φιλονεικία ἦν ὅλων διόλου ἀνάρμοστος καὶ ἀπερίτης εἰς τοιαύτην δεινότητην των Θεῶν θέσιν. Ἐν ᾧ εἰς τὰς ἐπατάλους Θεῶν τοιοῦτος τρομερὸς εἶχεν ἐνακήψει λοιμὸς, ἐν ᾧ τόσῃν θρασύειν παρά τοῖς Θεβαίους ἐποίει, ἐν ᾧ ὁ θάνατος καὶ ἡ καταστροφή εἰς αὐτοὺς τῆς πατρίδος τοὺς κόλπους ἐνεφώλευεν, ἀποπνιγὴν ἦν, ἀποπώτατον μάλιστα νὰ ἐρίζωσιν οἱ δύο των Θεῶν οὐρανοκτόροι καὶ εἰς ἀγόνους φιλονεικίας τὸν πολύτιμον χρόνον νὰ κατασπαταλῶσι. — Καὶ ὅμως ἐνταῦθα πόσον συντείνει εἰς τὴν ἐνστάτην τῆς δέσεως τὸ δραματικὸν αὐτὸ ἐπεισόδιον! Ἐὰν δὲν ἤρizen ὁ Οἰδίποδος μετὰ τοῦ Κρέοντος πῶς ἤθελεν ἀνακαλυφθῆ ὁ εἰς τὸν Λαῖον ὀσθεὶς χρησμός; Τὰ πάντα λοιπὸν μὲ σαφωτάτην φιλοτεχνουῦνται οἰκονομίαν.

λεις τὰ μάθει· διότι ὁ μὲν ἀθῶος μὲ μόνην τὸν χρόνον τὴν παρέλευσιν ἀναδείκνυται ὅπως εἶναι· τοῦ δ' ἐνόχου ἡ μοχθηρία καὶ εἰς μίαν μόνην ἡμέραν εἶναι δυνατόν ν' ἀνακαλυφθῆ.

ΧΟΡΟΣ. Φρονίμως νομίζω ὅτι ὠμίλησε δι' ἓνα, ὅστις κινδύνους καὶ δυστυχίας φοβεῖται. Πᾶς δ' ὁ σκεπτόμενος ἐπιπολαίως δὲν σκέπτεται βέβαια καλῶς.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ὅταν ὁ κρυφίως ὑποσκάπτων τὴν καταστροφὴν τοῦ ἄλλου μὲ ταχέα βήματα σπεύδῃ, ταχέως τότε καὶ ἐγὼ εἰς τὰς ἀποφάσεις μου χρεωστῶ νὰ προβαίνω. Ἄλλως, ἐὰν ἐγὼ ἀδρανῆς ἡσυχάζω, τίποτε δὲν θέλω δυνηθῆ νὰ καταρθώσω.

ΚΡΕΩΝ. Τί λοιπὸν θέλεις; ἐκ τῆς πατρίδος μου νὰ μ' ἐξορίσῃς;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Κατὶ μεγαλῆτερον τὸν θάνατόν σου θέλω.

ΚΡΕΩΝ. Ναί· ἀλλ' ὅταν προηγουμένως ἀποδείξῃς ποῖον εἶναι τὸ ἐγκλημά μου.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Τί λοιπὸν στοχάζεσαι; ν' ἀνισταθῆς εἰς τὰ σχέδιά μου;

ΚΡΕΩΝ. Ναί, διότι δὲν σκέπτεσαι ὀρθῶς.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τὸ συμφέρον μου, πολὺ ὠραία σκέπτομαι.

ΚΡΕΩΝ. Ἄλλὰ καὶ τὸ ἰδικόν μου συμφέρον πρέπει νὰ λάβῃς ὑπ' ὄψιν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἄλλ' εἶσαι κακός.

ΚΡΕΩΝ. Σὺ ὅμως δὲν αἰσθάνεσαι τὸ τί κάμνεις.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἐν τοσοῦτῳ πρέπει νὰ ὑποχωρήσῃς.

ΚΡΕΩΝ. Εἰς βασιλεῖα κακῶς διοικουῦντα;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ὁ Θεῶν! Θεῶν!

ΚΡΕΩΝ. Τῶν Θεῶν καὶ ἐγὼ μετέχω, ὄχι μόνον σύ.

ΧΟΡΟΣ. Διαλύσατε πλέον, βασιλεῖς, τὴν ἐριδὰ σας. Ἴδοι' ἐγκαίρως ἐξέρχεται τῶν ἀνακτόρων ἡ Ἰοκάστη, μετὰ τῆς ὀποιᾶς ὀφείλετε νὰ συμβιάσῃτε τὴν παρούσαν φιλονεικίαν σας.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Τί, ὦ ταλαίπωροι, φιλονεικεῖτε καὶ δὲν ἐν-

τρέπεσθε, ἐν ᾧ τόσα δεινά τὴν πόλιν μαστιζοῦσιν, εἰς ἀτομικὰς σεῖς φιλονεικίας νὰ περιπλέκησθε; Δὲν ἀπέρχεσθε εἰς τὰ μέρη σας καὶ οἱ δύο; Τί θέλετε; μῆδαμινὰς φιλονεικίας εἰς βαρυστένακτα δεινά νὰ μεταβάλλητε;

ΚΡΕΩΝ. Εἰς φοβερὰς, ἀδελφὴ μου, μὲ ὑποβάλλει βασιάνους ὁ σύζυγός σου! Σκληρὸν μοὶ παρουσιάζει δίλημμα καὶ μὲ προτρέπει ἢ τῆς πατρίδος τὴν πεφιλμένην γῆν ν' ἀφίσω, ἢ τῆς ζωῆς μου ν' ἀποκόψω τὸ νῆμα.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ναι' διότι τὸν συνέλαβον, σύζυγέ μου, αἰσχροῦς ἐπιβουλεύοντά με.

ΚΡΕΩΝ. Κατηραμένος, θεοί, ν' ἀποθάνω, ἂν τοιαύτη φρικώδης ἰδέα εἰς τὸν νοῦν μου διήλθε ποτε.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Δι' ἀγάπην τῶν θεῶν, πιστεῦσον εἰς τοὺς λόγους του, Οἰδίπου, καὶ τὸν πρὸς τοὺς θεοὺς μέγαν ὄρκον του σεβάσθητι καὶ ἐμὲ τὴν ἰδίαν καὶ ὄλους αὐτοὺς τοὺς παρόντας.

ΧΟΡΟΣ. Ἀξιώσον, βασιλεῦ, νὰ πεισθῆς εἰς αὐτόν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Εἰς τί λοιπὸν ζητεῖς νὰ ὑποχωρήσω;

ΧΟΡΟΣ. Σεβάσθητι καὶ τὸν πρὶν μὲν συνετὸν Κρέοντα, ἀλλὰ καὶ τώρα μέγαν εἰς τὸν ὄρκον του γενόμενον (1).

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Γνωρίζεις λοιπὸν τί ζητεῖς;

ΧΟΡΟΣ. Γνωρίζω, μάλιστα.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Λέγε λοιπὸν τί θέλεις;

ΧΟΡΟΣ. Ἀναίτιως μὴ κατηγορεῖ τὸν ἀθωωθέντα εἰς τὸν ὄρκον του Κρέοντα.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Σοὶ λέγω ὅτι, τοιαῦτα παρ' ἐμοῦ ἐξαιτούμενος, τὸν ἰδίόν μου ζητεῖς θάνατον, ἢ τὴν ἐκ τῶν Θηβῶν ἐξορίαν μου (2).

(1). Ἴδου εἰς ποῖον σεβασμὸν τοὺς ἱεροὺς εἶχον ὄρκους. Τὰ πάντα ὡς ἴστος ἀρχὴς διαλύονται ἀπέναντι τοῦ πρὸς τοὺς θεοὺς ὄρκου.

(2). Οἱ λόγοι τοῦ Οἰδίπου εἶναι συγκινητικώτατοι. Ἦρξιστε νὰ συναισθῆνται τὴν ἐπαπειλοῦσαν αὐτὸν δυστυχίαν, νὰ κατανοῆ τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του ἐκραγησόμενον κεραιόν, καὶ διὰ τοῦτο θλίβεται ὅταν βλέπῃ τοὺς φίλους του ἐγκαταλιμπάνοντάς αὐτόν.

ΧΟΡΟΣ. Ναι, μὰ τὸν πρῶτον ἐκ τῶν θεῶν Ἥλιον, κατηραμένος καὶ ὑπὸ θεῶν καὶ φίλων μισούμενος ν' ἀποθάνω, εἰν τοιαῦτα κατὰ σοῦ αἰσχροῦ τρέφω σχέδια. Εἰς τοῦτο μόνον ἐγὼ βραυαλῶ καὶ στενάζω, ὅτι νέαι πληγαὶ εἰς τὰς παλαιὰς προστίθενται, ἂν σεῖς οὕτω πως ἐξακολουθῆτε νὰ ἐρίζητε πρὸς ἀλλήλους.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Εἴτε λοιπὸν ἐγὼ ν' ἀποθάνω ὀφείλω, εἴτε ἄτιμος ἐκ τῆς γῆς ταύτης νὰ ἐξορισθῶ, ἄς φύγῃ αὐτὸς ὁ ἄθλιος. Τὸν ἀφίνω δέ, ὅχι αὐτὸν λυπούμενος, ἀλλ' εἰς τοὺς ἰδικούς σου συγκινούμενος λόγους. Τὸ δὲ πρὸς αὐτὸν μίσός μου αἰωνίως θὰ ὑπεκκαίῃ τὰ στήθη μου καὶ οὐδέποτε θέλει σβεσθῆ.

ΚΡΕΩΝ. Ὅτι μετὰ λύπης σου ὑποχωρεῖς, αὐτὸ τὸ γνωρίζω. Ἀλλὰ πολὺ θὰ λυπηθῆς, ὅταν τὸ κῆμα τοῦ θυμοῦ σου κατασταλῆ. Τοιαῦται φύσεις μόναι τῶν τιμωροῦνται.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Δὲν μ' ἀφίνεις λοιπὸν ἤσυχον, νὰ φύγῃς ἔξω;

ΚΡΕΩΝ. Φεύγω, παραγνωρισθεὶς μὲν ἀπὸ σέ, ἀλλ' εἰς αὐτοὺς τὴν αὐτὴν ὑπόληψιν χαιρών.

ΧΟΡΟΣ. Διατί, Ἰοκάστη, βραδύνεις νὰ τὸν λάβῃς εἰς τὰ ἀνάκτορά σου;

ΙΟΚΑΣΤΗ. Θέλω νὰ μάθω τί συνέβη.

ΧΟΡΟΣ. Ψιλὰ ὑποψίαί τὴν ἔριδά των παρήγαγον, ἀλλὰ πολλάκις λόγοι ἀδικοὶ αἱματηρὰν πληγὴν ἀνοίγουσιν.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Καὶ οἱ δύο λοιπὸν ὑποψιάσθησαν;

ΧΟΡΟΣ. Μάλιστα.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Καὶ τί εἶπον;

ΧΟΡΟΣ. Ἄς τ' ἀφίσωμεν ἐκεῖ ποῦ ἔμεινον, διότι ἄλλαι ὀδύναί μ' αὖς συμπιέζουσιν, εἰς ἃς ὀφείλομεν νὰ ἐνασχοληθῶμεν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Βλέπεις λοιπὸν ποῦ οἱ λόγοι σου κατανωτῶσιν; Ἄν καὶ εἶσαι ἀγαθὸς τὴν ψυχὴν, μόνον, ὅμως, κατὰμονον μ' ἀφίνεις καὶ οἰκτρῶς τὴν καρδίαν μου θλίβεις.

ΧΟΡΟΣ. Καὶ πρὸ ὀλίγου σοὶ εἶπον, βασιλεῦ, καὶ τώρα ἰδοὺ σοὶ ὀρκίζομαι ὅτι πρῶτον πρέπει νὰ ὑποθέσῃς ὅτι καὶ τὸ τελευταῖον τῆς φρονήσεως ἔχνος ἐπέταξεν ἐκ τῆς κεφαλῆς μου

καὶ ἔπειτα νὰ πιστεύῃς ὅτι μόνον ἐγὼ σ' ἐγκατέλιπον. Ἄπο σέ, βασιλεῦ, ν' ἀποχωρισθῶ, ὅστις τόσον προθύμως ἐπούλωσας τῶν Θηβῶν τὰς πληγὰς;

ΙΟΚΑΣΤΗ. Πληροφόρητον, δι' ἀγάπην τῶν θεῶν, καὶ ἐμὲ, πρὸς τί τόσον βαρυκλγείς καὶ λυπεῖσαι;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Τώρα θὰ μάθῃς, φιλάττη μοι σύζυγε, τί κατ' ἐμοῦ σχεδιάζει ὁ Κρέων, διότι σὲ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον ἀγαπῶ καὶ σέβομαι.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Εἰπέ μοι λοιπὸν τὴν αἰτίαν τῆς ἔριδός σας.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Μοὶ λέγει, ἀλλοίμονον! ὅτι ἐγὼ τάχα τὸν Λαῖον ἐφόνευσα.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Ὁ ἴδιος σὲ εἶδεν, ἢ ἀπ' ἄλλον τοιοῦτόν τι ἤκουσεν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Μοὶ ἀπέστειλε κακοῦργόν τινα ψευδομάντιν, εἰς τὸν ὅποιον τὸ πᾶν ἐπιτρέπεται νὰ εἴπῃ.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Ἀφίσας τώρα αὐτὰς τὰς μωρολογίας, ἀκουσον τοὺς λόγους μου, οἵτινες ἐν συντόμῳ θέλουν σοὶ ἀποδείξει ὅτι κἀνεὶς ἐπὶ τῆς γῆς θνητὸς δὲν δύναται νὰ μαντεύσῃ τὸ μέλλον. Ἐλαβέ ποτε χρησμὸν ὁ Λαῖος ἀρ' ἐνὸς ἐκ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Ἀπόλλωνος ὅτι ἐν ἀπὸ τὰ τέκνα μας ἐμελλε νὰ φονεύσῃ αὐτόν. Καὶ ὅμως τώρα ξένοι κλέπτει λέγουσιν ὅτι ἐφόνευσαν αὐτόν εἰς τριπλοῦν ἀμαξίτον δρόμον. Τρεῖς δὲ μόλις παρήλθον ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ παιδὸς ἡμέραι, ὅτε ὁ Λαῖος τὰς κλειδώσεις τῶν ποδῶν του δέσας εἰς ἀδιάρχαιον τὸ ἐξέθεσεν ὄρος δι' ἐνὸς τῶν ὑπηρετῶν του. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀπόλλων οὔτε τὸ παιδί μας τοῦ πατρὸς του φανεὰ κατώρθωσε νὰ κάμῃ, οὔτ' εἰς τὸν Λαῖον τὸ φρικωδέστερον ἀπέστειλε δεινόν, νὰ ἀποθάνῃ δηλ. ἀπ' αὐτὰς τὰς χεῖρας τοῦ παιδίου του. Τοιαῦτα εἶχον προορίσει χρησμοὶ μαντικοὶ, περὶ τῶν ὁποίων σὺ βέβαια οὐδεμίαν λάμβανε ἀνησυχίαν. Διότι εὐκόλως ὁ θεὸς ἀνακαλύπτει ὅσα καὶ ἂν θέλῃ νὰ γνωρίσῃ (1).

(1). Ἡ Ἰοκάστη, ὡς γυνὴ ἐπιπολαίως σκεπτομένη, μόνη της προ-

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Πῶς εἰς πόσῃ παραχρῆν μ' ἐνέβαλον οἱ λόγοι σου, γύναι, καὶ πῶς σφοδρῶς ἐσυγχίσθη ὁ νοῦς μου!

ΙΟΚΑΣΤΗ. Ἄλλὰ τί ἔχεις καὶ τόσον μεγάλως ἀνησυχεῖς;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Μοὶ φαίνεται νὰ σὲ ἤκουσα νὰ λέγῃς ὅτι εἰς τριπλοῦν ἀμαξίτον δρόμον ἐφρονεῖται ὁ Λαῖος.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Τὸ εἶπον καὶ ἐξακολουθῶ νὰ τὸ λέγω.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Καὶ πῶς ὀνομάζεται ὁ τόπος, εἰς τὸν ὅποιον διεπράχθη ὁ φόνο;

ΙΟΚΑΣΤΗ. Εἰς τὴν Φωκίδα μὲν οὗτος ἀνήκει, ὁ ἐξ ὀχιστὸς δρόμος καὶ ἀπὸ τῶν Δελφῶν καὶ ἀπὸ τῆς Δαυλίας εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον ἔρχεται.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Πόσος δὲ χρόνος ἀπὸ τοῦ φόνου τοῦ Λαῖου παρήλθεν;

ΙΟΚΑΣΤΗ. Ὀλίγον πρὶν σὺ ἐλθῆς ἐνταῦθα καὶ τὰς ἡνίας τῶν Θηβῶν εἰς τὰς χεῖράς σου λάβῃς διεθρυλλήθη εἰς τὴν πόλιν μας ὁ θάνατός του.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἀλλοίμονον, Ζεῦ! τί ἄρα γε σκέπτεσαι δι' ἐμέ (1);

παρασκευάζει τὴν μέλλουσαν αὐτῆς τε καὶ τοῦ συζύγου της δυστυχίαν. Εὐκόλως λύει τὸ ζήτημα, κηρύττουσα ἀναξίους λόγου τοὺς χρησμοὺς τοῦ θεοῦ καὶ μεγαλῆν πρὸς τὰ θεῖα δεικνύσα ἀτέλειαν. Καὶ ὅμως πόσον πικρὰ ἡ ἀθλία θὰ κλαύσῃ εἰς τὴν ἀτέλειάν της ταύτην, ὅταν ἴδῃ τὴν νίκην κλίνουσαν πρὸς τοὺς χρησμοὺς τοῦ θεοῦ;

(1). Ὁ προμνημονευθεὶς Νίξερ ἀναφέρει τὴν θλιβεράν αὐτὴν ἀναφώνησιν τοῦ Οἰδίπου, λέγει δὲ ὅτι ὅλα τοῦ κόσμου τὰ ἀλλοίμονον ἂν ἐπισωρευθῶσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, θ' ἀδυνατήσῃ πάλιν πιστὴν παράστασιν της νὰ δώσῃ. Ὑπὸ πάντων λοιπὸν ὁμολογεῖται ὅτι μόνη ἡ εὐστροφος καὶ γλυκύφθογγος ἑλληνικὴ γλῶσσα, μόνη τῶν Πιερίδων ἢ ἡδύλαος γλῶσσα, δύναται ν' ἀναπαραστήσῃ καὶ δι' ὑλικῶν νὰ ἐκφράσῃ συμβόλων ὅλας τὰς καταστάσεις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ὅλα τὰ πάθη καὶ τὰ αἰσθήματα αὐτῆς. Ὁ ἀναγινώσκων τοῦ θεοεικέλου Ὀμήρου τὰ ποιήματα, ὁ μεμυημένος εἰς τὴν θείαν καὶ οὐράνιον γλῶσσαν τῶν τριῶν καλλικελεύων ἀηδόνων τῆς τραγικῆς ποιήσεως, μόνος οὗτος δύναται νὰ ἐννοήσῃ πόσῃ προσοχῇ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας ἐπίτιον εἰς αὐτὴν ἔτι τὴν ἐκλογὴν τῶν λέξεων.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Ἄλλὰ τί ἔχεις, Οἰδίπου; Ποία ἀνάμνησις τρομερὰ σέ κατατρομάζει τόσον;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἄχ! μὴ μ' ἐρωτᾷς, Ἰοκάστη μου. Λέγε μοι μόνον τί χαρακτηριστικὰ εἶχεν ὁ Λαῖος καὶ ποίαις ἡλικίας ἀνθρώπων ἦτον;

ΙΟΚΑΣΤΗ. Ὑψηλὸς τὸ ἀνάστημα ἦτο καὶ μόλις ἤρχιζον ποῦ καὶ ποῦ ν' ἀναφραίνωνται εἰς τὴν κεφαλὴν του λευκαὶ τρίχες· κατὰ τι δὲ ὠμοιάζε καὶ μὲ σέ.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἄ! εἴμαι δυστυχῆς καὶ οἰκτρός· νομίζω ὅτι μόνος μου κατάρξας τρομερὰς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου ἐσώρευσα.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Τί λέγεις; τρομάζω, Οἰδίπου, τὴν ἀγρίαν σου βλέπουσα ὄψιν· δὲν μοὶ ἐξηγησεῖαι;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Βαρυαλγῶ, Ἰοκάστη μου, καὶ ζαλιζόμεαι συλλογιζόμενος μὴπως ὁ μάντις πολὺ μάλιστα εἶναι ἀξυδερκής. Ἄλλ' εἰπέ μοι καὶ ἐν ἄλλο ὅπως καλλίτερον περὶ αὐτοῦ βεβαιωθῶ.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Ἄν καὶ μεγάλως ἀνησυχῶ, εἰπέ μοι ὅμως τί θέλεις νὰ μάθῃς;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Μόνος του ἐταξείδευεν, ἢ ὡς βασιλεὺς καὶ μεθ' ὅλης τῆς συνοδείας του;

ΙΟΚΑΣΤΗ. Ὅλοι, ὅλοι οἱ συνοδεύοντες αὐτὸν ἦσαν πέντε καὶ μεταξὺ αὐτῶν εἰς κῆρυξ· ὁ δὲ Λαῖος ἐφ' ἀμάξης ἐλάθητο.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἄ! αἱ! τὰ πάντα ἤδη ἐφανερώθησαν (1)! ποῖος Ἰοκάστη μου σά; ἔδωκεν ὅλας αὐτὰς τὰς πληροφορίας;

ΙΟΚΑΣΤΗ. Εἰς ὑπέρβητος, ὅστις μόνος ἐξ ὅλης τῆς συνοδείας εἶχε σωθῆ.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Εἶναι ἀρὰ γε τῶρα ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων μας;

ΙΟΚΑΣΤΗ. Ὅχι, διότι, ἀφ' οὗτου εἶχεν ἐπιστρέψαι ἐκ τῆς

(1). Ἐξοῦ πῶς οἱ ἀρχαῖοι ἐξετίμων τὰς συζύγους των καὶ τὰς ἐθεώρουσαν ὅχι ὡς κτήνη ὡς παρὰ τῆ βαρβαρῶν Ἀσίων, ἀλλ' ὡς συντρόφους τῆς ζωῆς των, πεσοῦντες ν' ἀνακουφίζωσι τὰς ἀλγηδῶνας τοῦ πολυκύματος βίου των.

φονικῆς σκηνῆς καὶ εἶδε τὰς ἡλίας τοῦ κράτους εἰς τὰς ἰδικὰς σου χεῖρας, τὸν δὲ Λαῖον ἀποθανόντα, δὲν ἠθέλησε νὰ μείνῃ ἐδῶ καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ τὸν στείλω εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ εἰς τὴν βροσχὴν τῶν ποιμνίων, διότι οἱ ὀφθαλμοὶ του δὲν ὑπέφεραν πλέον νὰ βλέπωσι τὴν πόλιν στερηθεῖσαν τοῦ βασιλέως τῆς. Τὸν ἀπέστειλα καὶ ἐγώ, νομίσασα αὐτὸν ἀξίον ὅχι μόνον τοιαύτης χάριτος ἀλλὰ καὶ μεγαλειτέρας ἀκρίβη, ἐὰν ἐζήτη.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Πῶς δυνάμεθα λοιπὸν ἐδῶ νὰ τὸν φέρωμεν πάλιν;

ΙΟΚΑΣΤΗ. Εὐκόλον εἶναι νὰ ἔλθῃ· ἀλλ' ἀρὰ γε, βασιλεῦ, δὲν ἐγώ τόσον ἀξίον ὥστε τὴν αἰτίαν τῆς λύπης σου νὰ μοὶ ἐμπιστευθῆς;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἀφ' οὗ τόσαι πλέον ἐλπίδες ἐπισωρευθεῖσαι σχεδὸν βεβαίαν τὴν ὑπόψιν μου καθιστώσω, ἐντὸς ὀλίγου καὶ σὺ θέλεις τὴν μάθει. Καὶ εἰς ποῖον ἄλλον ἤθελον ἐκμυστηρευθῆ τὰς φοικαλέας ὀδύνας μου παρὰ πρὸς σέ, σύζυγέ μου, ἀφ' οὗ ἤδη ὁ κεραυνὸς τῆς οἰκτρᾶς τύχης μου πλησιάζει νὰ βαρυνθῇ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου; Πατέρα εἶχον τὸν Κορίνθιον Πόλυβον, μητέρα δὲ τὴν Μερόπην Δωριίδα. Μέγας δὲ καὶ πολὺς μεταξύ τῶν πολιτῶν ὄλων ἔζων τότε εἰς τὴν Κόρινθον, πρὶν μοι συμβῆ τὸ ἐξῆς περιστατικόν, περιεργείας μὲν ἀξίον, ἀλλ' ἀνάξιον τῆς προσοχῆς μου βεβαίως. Μεθύσας τις ἐν τῷ δείπνῳ μὲ ὀνομάζει εἰς τὴν πρόπρσιν νόθον τοῦ πατρὸς μου υἱόν. Καιρίως ἐπλήγωσε τὴν ψυχὴν μου ἡ ὕβρις καὶ μόλις, καταπιέζων τὴν σφοδρὰν ὀργὴν μου, ἠδυνήθην νὰ κρατηθῶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην· τὴν ἐπαύριον ὅμως ἔτρεξα παρευθὺς πρὸς τοὺς γονεῖς μου, καὶ τοὺς ἠρώτων διὰ τὸ συμβεβηκός. Ἄντ' ἐπακρίσεως ὅμως ἐκεῖνοι μοὶ ἐξέφρασαν τὴν πρὸς τὸν μέθυσον μεγάλην των δυσαρέσκειαν. Καὶ πρὸς στιγμὴν μὲν πῆγαρισθῆν· ἀλλὰ τῆς ὕβρεως ὁ σκόλωξ πολὺ βαθέως μὲ εἶχε διαγκάσει. Ἐγείρομαι λοιπὸν καὶ πηγαίνω καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρός μου κρυφίως εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον τοῦ Ἄπολλωνος· καὶ εἰς ὅσα μὲν τὸν ἠρώτησα, δὲν μ' ἀπεκρίθη· ἄλλους

ἢ ἀθλίους καὶ φοβερούς καὶ δυσμοίρους μοὶ ἔδωκε χρησμούς, ὅτι ἐπέπρωτο τάχα μετ' αὐτῆς τῆς ἰδίας μητρός μου νὰ νυμφευθῶ, καὶ φοβερὰν ἰδεῖν ἐξ αὐτῆς εἰς τοὺς ἀνθρώπους νὰ δέξω γενεάν, φονεὺς δὲ καὶ τοῦ φιλοτάτου μου πατρὸς νὰ γίνω. Ὡς ῥομφαία διέσχισαν τὴν καρδίαν μου οἱ χρησμοὶ οὗτοι καὶ παρυσθὺς μακρὰν τὴν Κόρινθον ἀφίνω, ὅπως μὴ ἴλωσί ποτε οἱ ὀφθαλμοὶ μου τοὺς τρομεροὺς φεῦ! ἐκπληρουμένους χρησμούς· ἐπὶ τῶν ἄστρον δὲ τὴν πορείαν μου κανονίζω, φθάνω εἰς τοὺς τόπους αὐτοὺς, εἰς τοὺς ὁποίους λέγεις ὅτι ἐρῶνέυθη ὁ Λαῖος. Ὡς σ' εἶπω δὲ ὄλην τὴν ἀλήθειαν. Ὅταν ἐπλησίασα τὸν τριπλοῦν δρόμον κηρύξ τις καὶ ἀνὴρ ἐφ' ἀμάξης ὑπὸ νεκρῶν συρομένης ἵππων καθήμενος, καθὼς πρὸ ὀλίγου μοὶ τὴν περιέγραψες, μὲ ἀπήντησαν, καὶ ὁ ὀδηγὸς δὲ καὶ ὁ γέρον μὲ διέταξαν νὰ παραμερίσω ἐκ τοῦ δρόμου τῶν ὀργισθεῖς τότε ἐγὼ κτυπῶ τὸν ἐμποδίζοντά με ὀδηγόν, ἀλλὰ δ' ὁ γέρον πλησίον τῆς ἀμάξης του μὲ εἶδε, δις μὲ τὸ βούκνεντρον κατὰ κεφαλῆς μὲ ἐκτύπησεν· ἀλλ' ἀκριβὰ ὁ δυστυχὴς τὸ ἐπλήρωσε, διότι ἡ χεὶρ αὐτοῦ, ἣ τὸ σκῆπτρον κρατοῦσα, βραδέως κατ' αὐτοῦ κατεφέρθη· ἐντὸς ὀλίγων δὲ στιγμῶν ἀνάσκελα ἐκυλίσθη ἐντὸς τῆς ἀμάξης· φονεὺς τότε καὶ ἐγὼ ὅλους τοὺς ἀκολούθους του καὶ φεύγω. — Ἐὰν λοιπὸν ὁ φονευθεὶς ὑπ' ἐμοῦ ξένος συγγενεὺς κατὰ τύχην μετὰ τοῦ Λαίου, τίς τότε ἐμοῦ ἀθλιώτερος; τίς μᾶλλον εἰς τοὺς ἀθανάτους θεοὺς μισητός; Ποῖος ξένος, ποῖος πολίτης εἰς τὸν οἶκόν του θὰ μὲ λάβῃ; Ποῖος δὲ μόνον ἀχαιρεῖ εἰς ἐμὲ ἢ ἀποτείνει; Μακρὰν φεῦ! πάντες δὲν θὰ μὲ διώκωσιν ἐκ τῶν οἴκων τῶν; Καὶ τὰς κατάρτας αὐτὰς τὰς φρικώδεις ποῖος ἄλλος, ἐκτὸς ἐμοῦ, τὰς ἐπεφόρτισεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου; Πόσον δὲ πίσσαν μιαινῶ τοῦ ἀποθανόντος τὴν κλίνην, ἐὰν ἐγὼν ἐκείνον ἐφόνευσαι; Πανάθλιος λοιπὸν δὲν εἶμαι; ἐγὼ λοιπὸν δὲν εἶμαι τὸ τῆς πόλεως μίσμα; Δὲν εἶμαι καταδικασμένος ὁ οἰκτρὸς ἢ φυγὴν αἰωνίαν νὰ φύγω χωρὶς ποτε νὰ ἐλπίζω ὅτι τὰ γλυκύτατά μου πρόσωπα θὰ ἴδω κἀν μίαν φορὰν, ἢ αὐτὴν τὴν ἀδίαν μητέρα μου νὰ νυμφευθῶ καὶ αὐτὸν τὸν γεννήσαντά με

πατέρα νὰ φονεύσω; Σκληρὰ λοιπὸν εἰμαρμένη βῆμα πρὸς βῆμα μὲ κυνηγᾷ! Ἄλλ' ὦ σεβάσμιον θεοί, ἄς μὴ ἀνατελεῖ ποτε δι' ἐμὲ τοιαυτὴ φρικώδης ἡμέρα. Προτιμῶ νὰ ἐκλείψω ἐκ μέσου τῆς γῆς, παρὰ τοιοῦτο στίγμα νὰ μὲ κηλιδῶ, παρὰ νὰ ἴδω ἀνατέλλοντα τὸν ἥλιον τῆς στυγεραῆς ταύτης ἡμέρας.

ΧΟΡΟΣ. Εἰς ἡμᾶς μὲν, βασιλεῦ, φοβερὰ ταῦτα φαίνονται· ἀλλ' ἔως ὅτου καλλιτέρας περὶ αὐτῶν πληροφορίας λάβῃς, ἄς μὴ ἐκλείψωσιν αἱ τελευταῖαι ἐλπίδες σου.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Μίαν καὶ μόνην ἔχω ἐλπίδα, νὰ περιμείνω δηλ. τὴν ἔλευσιν τοῦ βοσκού.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Καὶ ἂν ἔλθῃ, τί θὰ κατορθώσῃς;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἐὰν οἱ λόγοι αὐτοῦ συμφωνήσωσι μὲ τοὺς ἰδικούς σου, μακρὰν τότε ἀπ' ἐμοῦ τὸ κακούργημα φεύγει.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Καὶ τί σπουδαῖον παρ' ἐμοῦ ἤκουσας;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Πολλοὶ κλέπται, δὲν εἶπας, ὅτι ἐφόνευσαν τὸν Λαῖον; Ἐὰν λοιπὸν καὶ ὁ βοσκὸς τὰ αὐτὰ εἶπῃ, τότε ἐγὼ δὲν τον ἐφόνευσαι βεβαίως· διότι ὁ εἰς δὲν εἶναι ἴσος μὲ τοὺς πολλούς· ἀλλ' ὅταν ἀπεναντίας ἕνα καὶ μόνον τὸν φονεὰ του εἶπῃ, τὸ κακούργημα τότε ἰδικόν μου, ἀλλοίμονον! εἶναι.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Ἄλλ' αὐτὸς εἶπεν ὅτι πολλοὶ τὸν ἐφόνευσαν κλέπται καὶ δὲν δύναται ἐπομένως νὰ μεταβάλλῃ τώρα γνώμην. Διότι ὁ πρότερος λόγος του εἰς ὄλην τὴν πόλιν εἶχε διαθουληθῆ καὶ δὲν τὴν ἤκουσα μόνη ἐγώ. Ἐὰν ὁμως μεταβάλλῃ τοὺς λόγους του, πόλιν σὺ δὲν δύνασαι νὰ θεωρηθῆς ὡς φονεὺς τοῦ Λαίου, ὅστις κατὰ τοὺς χρησμούς τοῦ μαντείου ἀπὸ τὸ ἴδιον παιδί του ἐμελλε νὰ φονευθῆ. Ἄλλ' αὐτὸ, πρὶν μεγαλώσῃ καὶ εἰς νόμιμον ἔλθῃ ἡλικίαν, ἐξέπνευσε, τὸ δυστυχὲς, ἄγρια δάση ἔχον ὡς κλίνην. Ὡστε ποτὲ δὲν θέλω δῶσει κύρος, οὔτε τώρα, οὔτ' εἰς τὸ μέλλον, εἰς τοιαύτας μαντείας καὶ προφητείας.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἴσως καλῶς συλλογίζεσαι· ἀλλὰ τώρα στείλον αἰνῶτα ὅπως προσκαλέσῃ ἐδῶ τὸν βοσκόν.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Ὡς ἔλθῃ αὐτὸς μετ' ὀλίγον· ἄς εἰσέλθωμεν

ἄμωσ τῶρα εἰς τὸν οἶκόν μας καὶ ὅ,τι σὺ θέλεις, μὴ σε μέλει,
θὰ τὸ ἐπιτύχῃς.

ΧΟΡΟΣ (*).

(Στροφή α').

Ἄμιαντον εἶθε, ὦ Μοῖρα, τὴν σεβασμίαν ἀγνόητα νὰ φυλάξω καὶ εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὰ ἔργα, εἰς τὰ ὅποια νόμοι ὑπάρχουσιν ὑψηλοί, εἰς τὸν οὐράνιον γεννηθέντες αἰθέρα καὶ ὡς πατέρα τὸν Ὀλυμπον ἔχοντες. Φύσις θνητὴ δὲν τοὺς ἐγέννησε καὶ ὑπὸ λήθης πέπλον ποτὲ δὲν θέλουσι κοιμηθῆ, διότι δύναμις ἀγέρωσ καὶ θεῖα εἰς τὸν κόλπον των ἐμφυλεύει.

(*) Τὸ χορικὸν τοῦτο ἄσμα εἶναι παιὰν λυρικός πρὸς τὴν ἀγνὴν εὐσεβίαν, σίματατράσκοπεύων βέλη κατὰ τῶν ἀσεβῶν καὶ τῆς ἀσεβείας. Ὁ χορὸς ὅστις εἶναι ἡ πιστὴ τῶν ἠθικῶν ἰδεῶν προσωποποιήσις καὶ ἀντιπροσωπεύει ἐνταῦθα αὐτὸν τὸν θρησκευτικώτατον Σοφοκλῆν, ἰδὼν τὴν καταλυμαίνουσαν τὰς Θῆβας ἀσεβίαν, ἰδὼν τὸ πῦρ τοῦ πρὸς τὰ θεῖα ἔρωτος ἀποσθεννόμενον βαθμηδὸν καὶ μαραινόμενον, ἀνυμνεῖ τὸν θεὸν καὶ ζητεῖ τὴν ἀντίληξίν του. Ἄλλ' ἔτι περαιτέρω προβαίνει ὀρκίζεται ἐάν δὲν ἰδῇ τοὺς χρησμοὺς τοῦ θεοῦ ἐκπληρουμένους, ὅτι καὶ αὐτοῦ τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα μέλλεινὰ ψυχρανθῆκαὶ ὅτι ποτὲ μὲ σέβας δὲν θὰ μεταθῇ οὐδ' εἰς τὰ μαντεῖα οὐδ' εἰς τοὺς ναοὺς. Εἰς τὸ ἄσμα τοῦτο, νομίζομεν, ὅτι ἀντικατοπτρίζεται αὐτὸς ὁ τότε χαρακτῆρ τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους, ὅπερ χειραγωγούμενον ὑπὸ τῶν ἠθικωτέρων φιλοσόφων καὶ, πρὸ πάντων, ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς φιλοσοφίας Σωκράτους, ἤρχισε νὰ φωτίζεται ὑπὸ τῶν ἀμυδρῶν ἀκτίνων τῆς ὑγιᾶς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἠθικῆς θρησκείας. Ἡ ἐποχὴ τότε ἦν μεταβατικὴ, ἐποχὴ ἀναγεννήσεως καὶ παλιγενεσίας. Ἐπλησίαζε δὲ ἡ ὥρα, καθ' ἣν ὁ πολυθιάς Ὀλυμπος ἔμελλε νὰ στερηθῇ τῶν ἀνθρωποπαθῶν θεῶν του.

(Ἀντιστροφή α').

Τὴν τυραννίαν γεννᾷ ἡ ἀσέβεια· χορτασθεῖσα δὲ αὕτη βλαβερῶν καὶ ἀπροσφόρων ἐπιθυμιῶν εἰς ἀκροτάτην καὶ ἀτόπομον κορυφὴν ἀναβαίνει, ἐκ τῆς ἧσυχίας κατακρημνίζεται, εἰς τὸ ἀναπόφευκτον ῥέυμα τῆς ἀνάγκης ὑποχωροῦσα καὶ εἰς ὁδὸν σκολιὰν αἰωνίως πλανωμένη. Ἄλλ' ἰκετεύω τὸν θεόν, τὸν ὅποιον προστάτην αἰωνίως θὰ ἔχω, ὅπως τέλος καλὸν εἰς τοὺς ἀγῶνάς μας δώσῃ.

(Στροφή β').

Ἐάν ὅμως τις, εἴτε διὰ λόγου εἴτε καὶ δι' ἔργου, ἀσεβῆ καταεργάζηται καὶ οὔτε τῆς θείας Δικαιοσύνης τὸ ἀγρυπνον ὄμμα φοβῆται, οὔτε τὰ τῶν θεῶν ἀγάλματα σέβηται, κακὴ αὐτὸν, εἶθε! νὰ καταστρέψῃ μοῖρα καὶ, τῆς αἰσχρᾶς ἀλαζονίας του ἀξίως, τὴν δικαίαν ν' ἀπολαύσῃ ποινήν του. Ἐάν δικαίως δὲν συναθροίξῃ τὰ κέρδη του, ἐάν τοῦ δρόμου τῆς ἀσεβείας ποσῶς αὐτὸς δὲν ἀπέχη, ποῖος τότε εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις τὰ βέλη τοῦ συνειδότης ἐκ τῆς ψυχῆς του θ' ἀπομακρύνῃ; Ἐάν τιμὴ εἰς τοιαύτας αἰσχρὰς προσάπτηται πράξεις, τί τότε ἐγὼ χορὸν ἐνταῦθα συγκροτῶ πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν;

(Ἀντιστροφή β').

Ἐάν τοῦ θεοῦ οἱ χρησμοὶ δὲν ἐκπληρωθῶσι πασιφανῶς, ποτὲ μὲ σέβας ἐγὼ οὐδ' εἰς τὸ ἱερόν θὰ ὑπάγω μαντεῖον, οὐδ' εἰς τοὺς ἐν Ἄθαις (1) καὶ Ὀλυμπίᾳ ναοὺς. Ἀλλὰ οὐ, βασιλεῦ καὶ

(1) Αἱ Ἄθαι ἦσαν πόλις τῆς Φωκίδος ἐπὶ τοῦ καλιβρόου Κηρισσοῦ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὑπῆρχε ναὸς καὶ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος. (Ἡρ. Βιβ. Ι. §. 42.)

πανίσχυρος Ζεῦ, ἐὰν δικάωις τὴν προσωνομίαν σου φέρεις, ποτὲ μὴ παραβλήψης, εἰς τὸ ἀθάνατον καὶ αἰώνιον κράτος σου, νὰ ἀναιρῶνται οἰκτρῶς οἱ χρῆματ' τοῦ λαοῦ καὶ νὰ σθένουνται βαθμηδὸν ὁ πρὸς τὰ θεῖα ἔρωσ.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Καλὸν μοὶ ἐφάνη, ὦ βασιλεῖς τῶν Θηβῶν, τοὺς στεφάνους αὐτοὺς καὶ τὰ θυμιάματα λαβοῦσα, ἰκέτης νὰ καταρῦγω εἰς τοὺς ναοὺς τῶν θεῶν. Διότι, ἐξέλλος ὁ Οἰδίπους ὑπὸ θυμοῦ καὶ μανίας γενόμενος, καὶ ὑπὸ παντοίων βρασιζόμενος λυπῶν, δὲν προσπαθεῖ, ὡς φρόνιμος ἄνθρωπος, νὰ συμπεράνη τὴν ἀξίαν τῶν νέων χρησμῶν, ἀλλὰ πιστεύει ἀνθρώπου, μίαν καὶ μόνην ἔχοντας ἐπιθυμίαν, πῶς δηλ. φόβους καὶ ὑποψίας νὰ διασπείρῳσιν. Ἐπειδὴ λοιπὸν αἱ συνεχεῖς συμβουλαὶ μου οὐδὲν τὸ κέρδος παράγουσι, πρὸς σέ, ὦ τῆς Λυκίας βασιλεῦ Ἄπολλον, πρὸς σέ ἰκέτης καταφεύγω καὶ τὰς προσφορὰς μου εἰς τοὺς πόδας σου καταθέτων, ἰκετεύω σε ὅπως αἴσιον τέλος εἰς τὰς βρασάνους μας δώσης. Πάντας τῶρα φόβος κατέχει, πάντες ἐν γένει ἀμνηστούμεν, τὸν κυβερνήτην τοῦ πλοίου μας εἰς ἀπορίαν βλέποντες εὐρισκόμενον.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Δύνασθε ἄρ' ἄγε νὰ μ' εἴπητε, ὦ ξένοι, ποῦ τοῦ βασιλέως Οἰδίπου τὰ ἀνάκτορα κεῖνται; καὶ ποῦ τῶρα ὁ ἴδιος εὐρίσκειται;

ΧΟΡΟΣ. Ἰδοῦ, ξένε, τ' ἀνάκτορά του, ἐντὸς τῶν ὁπίων δύνασαι νὰ εἶρῃς τὸν Οἰδίπουδ' ἰδοῦ δὲ ἡ γυνὴ αὐτῆ μητέρα τῶν τέκνων του εἶναι (1).

ΑΓΓΕΛΟΣ. Πάντοτε εἶθε νὰ εὐτυχεῖ καὶ μετ' εὐτυχῶν πάντοτε νὰ συζῆ ἡ σεβασμία τοῦ Οἰδίπουδος σύζυγος.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Καὶ σὺ ὡσαύτως, φιλοφρονέστατε ξένε, εἶθε νὰ

(1) Ἐν τῷ κειμένῳ ἔχει: γυνὴ δὲ μὴ τῆρ ἦδε τῶν κείνου τέκνων ὥστε βλέπομεν ἐνταῦθα ὅτι ὁ Σοφοκλῆς οὕτω πῶς τὰς λέξεις συνήγαγεν, ὥστε νὰ ἐκφράσῃ μυστηριωδῶς πῶς καὶ σκοτεινῶς τὰς δύο τῆς Ἰοκάστης ἰδιότητας, ὅτι δηλ. καὶ σύζυγος (γυνὴ) καὶ μήτηρ τοῦ Οἰδίπουδος εἶναι.

εἶσαι εὐτυχής. Ἄλλ' εἰπέ μοι, τί θέλων ἤλθης ἐνταῦθα καὶ τί ἐπιθυμεῖς νὰ εἴπῃς;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Ἀγαθὸς σοὶ φέρω ἀγγελίας, ὦ γύναι, καὶ διὰ τὸν σύζυγόν σου καὶ δι' ὅλην τὴν οἰκογένειάν σου.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Ποῖαι εἶναι αὗται; καὶ παρὰ τίνος ἐστάλης ἐδῶ;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Ἐρχομ' ἐκ τῆς Κορίνθου, ἡ δ' ἀγγελία μου τὴν ὁποίαν μέλλεις ν' ἀκούσης θέλει μὲν σοὶ προξενήσει χαρὰν, ἀλλὰ δὲν εἶναι περιεργον καὶ νὰ λυπηθῆς εἰς αὐτήν.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Τί ἀγγελία εἶναι αὕτη, ὥστε καὶ χαρὰν καὶ λύπην νὰ μοὶ παρέξῃ;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Τὸν σύζυγόν σου βασιλέα τὸν θέλουσιν οἱ Κορίνθιοι καθὼς ἐκεῖ διεθρulleῖτο.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Ὁ γέρον Πόλυβος λοιπὸν δὲν ζῆ πλέον;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Ὅχι, διότι ὑπὸ μαῦρον τάφον τὸ σῶμά του κρύπτεται τώρα.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Ἀπέθανε λοιπὸν ὁ Πόλυβος;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Ἀπέθανε, μὲ τὴν ζωὴν μου.

ΙΟΚΑΣΤΗ, (ἀπευθυνομένη εἰς τινὰ τῶν θαλαμηπέλων τῆς). Πήγαινε νὰ φωνάξῃς τὸν δεσπότην σου. — Καὶ σεῖς, τῶν θεῶν προφητεῖαι, ποῦ τώρα εἶσθε; Αὐτὸς δὲν εἶναι, τὸν ὁποῖον ἔφερε πρὸ ὀλίγου ὁ Οἰδίπους, μήπως ὁ ἴδιος τὸν φονεύσῃ; ἀλλ' ἰδοῦ τώρα ὑπὸ τὸ δρέπανον τῆς τύχης ἀποθνήσκει καὶ ὄχι ὑπὸ τοῦ συζύγου μου.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Τί με προσεκάλεσας ἐδῶ, φιλιτάτη μοι Ἰοκάστη (1);

(1) Ἐνταῦθα μέλλει ν' ἀναπτυχθῇ σκηνὴ ἥτις, ὅσῳ ἀπλοῦστερα μεταχειρίζεται μῖσα, τόσῳ βαρύτερα, φρικωδέστερα ἢ ἔχη ἀποτελέσματα. Δὲν ἀπαιτοῦνται πομπώδεις φράσεις, δὲν ἀπαιτεῖται οἰδημα λόγου καὶ εὐγλωττίας κατάχρησι, ὅπως καταστῆ ὁ λόγος ζωηρὸς, νεύρωδης, ἐντονος. Μία πολλάκις λέξις δύναται νὰ παραγάγῃ ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα ὀλόκληρος συνδυασμὸς λέξεων δὲν ἤθελε κατορθώσει νὰ ἐπιτύχῃ.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Ἄκουσον τί λέγει ὁ ξένος καὶ ἐννόησον πόσον ἀξιοῦν αἱ σοφαὶ τῶν θεῶν προφητεῖαι.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ποῖος εἶναι αὐτὸς καὶ τί λέγει;

ΙΟΚΑΣΤΗ. Ἐκ τῆς Κορίνθου ἔρχεται, ἀναγγέλλων σοὶ τοῦ πατρὸς σου Πολύβου τὸν θάνατον.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Τί μοι ἀναγγέλλεις, ξένε; εἰπέ μοὶ το μόνος σου.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Ἐάν τοῦτο πρῶτον ὀφείλω νὰ σοὶ ἀναγγείλω, μάθε ὅτι ὁ πατήρ σου Πόλυβος δὲν εὐρίσκεται πλέον μεταξὺ τῶν ζώντων.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἐδολοφονήθη, ἢ ἐξ ἀσθενείας ἀπέθανεν;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Μία καὶ μόνη πνοὴ ἀρκεῖ νὰ καταβάλη τῶν κούφαλέων γερόντων τὰ φιλάσθενα σώματα.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἀσθενεῖα, ὡς φαίνεται, τὸν ἔρριψεν εἰς τὸν τάφον (1).

ΑΓΓΕΛΟΣ. Πλησίον ταύτης καὶ τὸ μακρὸν τοῦ γῆρας προσέθεσατε.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἀλλοίμονον! γύναι, πῶς τις νὰ πιστεύσῃ τῶν Δελφῶν τὰ μαντεῖα ἢ τοὺς κρωγμοὺς τῶν ὄρνέων, ἀφ' οὗ κατ' αὐτῶν τὰ σημεῖα τὸν πατέρα μου ἐπέπρωτο ἐγὼ νὰ φονεύσω; Ἴδου αὐτὸς τώρα, λαθῶν μαζὺ τοῦ καὶ τὰς προφητείας κατέβη, ὁ δύστηνος! εἰς τὸν Ἄδην, χωρὶς ἐγὼ οὐδ' ὄπλον εἰς τὰς χεῖράς μου νὰ ἐγγίσω, ἐκτός ἐάν ἡ στερήσις μου τοῦ κατέσφαγε τὴν υἱεῖαν καὶ οὕτως ἐμμέσως ἐγὼ πάλιν τοῦ φόνου τοῦ αἰτία γίνομαι.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Δὲν σοὶ τὰ προέλεγον ἐγὼ πρὸ πολλοῦ;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ναί, ἀλλ' ὁ φόβος μου μὲ ἄφινε τότε νὰ συλλογισθῶ;

(1) Πλείονα θλιβεράν ἐντύπωσιν δὲν ἠδύνατο νὰ παραγάγῃ εἰς τὸν Οἰδίποδα ὁ τοῦ πατρὸς τοῦ θάνατος, διότι, ὡς θλιβερός καὶ ἂν εἴηται, ἀνεκλάητον ὅμως χαρὰν ἐγέννησεν εἰς τὸν Οἰδίποδα, ὅστις εἶδε τοὺς χρησμούς τοῦ θεοῦ διαψευδομένους.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Τοῦλάχιστον λοιπὸν τώρα ἐκβαλε πᾶσαν ὑποψίαν ἀπὸ τὸν νῦν σου.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἄλλὰ πῶς; τὸν μετὰ τῆς μητρὸς μου γάμον δὲν πρέπει νὰ τὸν φοβῶμαι;

ΙΟΚΑΣΤΗ. Πρὸς τί νὰ φοβῆται ὁ ἄνθρωπος πλέον ἀρ' οὗ ἢ τῆς τύχης κυβερνᾶ, καὶ τὰ τοῦ μέλλοντος κάνεις δὲν δύναται νὰ μαντεύσῃ; Εἶναι πολὺ γλυκὺ, σύζυγέ μου, νὰ ζῆ τις ὅπως ἐτύχε καὶ ὅπως δύναται νὰ ζήσῃ. Ποσῶς δὲ μὴ φοβοῦ τὸν τῆς μητρὸς σου γάμον; μήπως πολλοὶ καὶ ἐν ὄνειρῳ δὲν εἶδον ὅτι τὴν μητέρα τῶν ἐνυμφεύθησαν; Ἄλλ' ἐκεῖνος, ὅστις ἐξ ὀλοκλήρου μεριμνᾷ περὶ τοιούτων, μόνος ἐκεῖνος ἡσύχως τὴν ζωὴν του περνᾷ.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ὅλοι οἱ λόγοι σου οὗτοι πολὺ καλοὶ ἔθελον εἶναι, ἐάν δὲν ἐζῆ ἡ μήτηρ μου; τώρα ὅμως, ἐπειδὴ ζῆ, ἀνάγκη πᾶσα νὰ φοβῶμαι καὶ τὰς πρεπούσας νὰ λαμβάνω προσφιλᾶς.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Ἄλλ' ἰδοὺ ἔχεις μαρτυρίαν, τοῦ πατρὸς σου τὸν θάνατον.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Τώρα ὅμως περὶ τῆς μητρὸς μου φοβοῦμαι, ὅχι περὶ αὐτοῦ.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Περὶ ποίας γυναικὸς, βασιλεῦ, φοβεῖσθε;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Περὶ τῆς συζύγου τοῦ Πολύβου Μερόπης.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Καὶ δικαίᾳ ἢ Μερόπῃ σὺς ἐμπνέει τόσον φόβον;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Εἰς φοβεράς τοῦ θεοῦ μαντείας τρομάζω, ὦ ξένε.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Μοὶ ἐπιτρέπεται ἀρὰ γε νὰ τὰς μάθω καὶ ἐγὼ;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Μοὶ ἐπρορῆτευσεν ὁ Ἀπόλλων ὅτι γάμον ἐμέλλον νὰ συνάψω μετὰ τῆς μητρὸς μου καὶ τὸ αἷμα τοῦ πατρὸς μου μὲ τὰς ἰδίας μου νὰ χύσω χεῖρας. Δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν μακρὰν τὴν Κορίνθον ἐγκατέλιπον καὶ εὐτύχησα μὲν τὰ στυγερά ἐγκατέλιπα ἀσφυγῶν, ἀλλὰ πόσον πικρὸν εἶναι τὸ νὰ στερηθῆ τις τόσον πρόωρα τοὺς φιλάτους γονεῖς του.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Ταῦτα λοιπὸν φοβούμενος, ἐξεπατρίσθης;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Δὲν ἐπεθύμουν τὸν πατέρα μου νὰ φονεύσω.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Διατί λοιπὸν ἐγὼ, εὐτυχῶν εἰδήσεων ἀγγελοῦς, τὸν φόβον σας δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐξαλείψω.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἐξηλείφθη, ὦ ξένε, ὁ φόβος μου καὶ τὴν δικαίαν σὺ θὰ λάβῃς ἀνταμοιβὴν σου.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Διὰ τοῦτο βέβαια ἦλθον καὶ ἐγὼ ὅπως εὐτυχίσω κατὰ τι ὅταν εἰς τὴν Κόρινθον ἔλθῃς.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἄλλ' εἰς τοὺς γονεῖς μου ποτὲ δὲν θέλω ἐπαυκαίμψαι.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Ἡξυρεῖς, παιδί μου, διὲν γνωρίζεις τί κάμνεις;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Διατί, ὦ γέρον;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Διότι, δι' ἀναίτους φόβους, ἀποφεύγεις τὴν εἰς τὴν πατρίδα σου ἐπιστροφήν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἄλλὰ φοβοῦμαι μήπως ἀληθεύσουν οἱ χρησμοὶ τοῦ Ἀπόλλωνος.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Φοβεῖσαι λοιπὸν μὴ τοὺς γονεῖς σου μιάνης;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Αὐτὸς ὁ φόβος, γέρον, μοῦ σπαράσσει τὰ ἐντόσθια.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Μάθε λοιπὸν ὅτι φοβεῖσαι ἀδίκως καὶ χωρὶς κἀνένα φόβου.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Πῶς ἀδίκως; δὲν εἶμ' ἐγὼ παιδί των;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Οὐδὲν κοινὸν μεταξὺ σοῦ καὶ τοῦ Πολύβου ὑπάρχει.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Τί; δὲν μ' ἐγέννησε λοιπὸν ὁ Πόλυβος;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Ὅποιαν σχέσιν ἔχεις μετ' ἐμοῦ, τὴν αὐτὴν καὶ μετὰ τοῦ Πολύβου.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἄλλὰ πῶς εἶναι δυνατόν ὁ πατὴρ νὰ ᾔναι ἴσος μ' ἓνα ξένον.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Οὐτ' ἐκεῖνος σ' ἐγέννησε, βασιλεῦ, οὐτ' ἐγὼ.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Καὶ διατί λοιπὸν μ' ὠνόμαζε παιδί του.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Σοὶ λέγω ὅτι δῶρον ἀπὸ τὰς ἰδικὰς μου χεῖρας σ' ἔλαβεν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Κι' ἐνῷ ξένος πρὸς αὐτὸν ἦμην, πῶς τόσον μεγάλην ἀγάπην συνέλαβε δι' ἐμέ;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Διότι ἦτο ἀνεκὸς καὶ ἠξιώθη νὰ λάβῃ παιδί.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Σὺ δὲ μὲ ἠγόρασες ἀπὸ κανὲν μέρος ἢ εἶμαι παιδί σου;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Εἰς τὰς δρυμῶδεις σὲ εὔρον τοῦ Κιθαιρώνας καμπᾶς.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Καὶ πῶς ἔτυχε νὰ εὔρηθῃς εἰς ἐκεῖνους τοὺς τόπους;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Ποίμνια ἔβασκον εἰς τὰ βουνά.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ποιμὴν λοιπὸν ἦσο καὶ εἰργάζεσο ἐπὶ μισθῷ;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Καὶ ποιμαίνων σ' ἔτρωσα, τέκνον, ἀπὸ προφατῆ βέβαια θάνατον.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Εἰς ποίαν ἄρά γε θλιβεράν μ' εὔρες κατὰ τᾶσιν;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Τὰ σφυρὰ τῶν ποδῶν σου ἀρκούσι πρὸς ἀπόδειξιν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἄλλοίμονον! τί μοι ἀναμνησθεῖς, τοῦτον ἀρχαῖον κακόν (1);

ΑΓΓΕΛΟΣ, (μὴ προσέχων εἰς τοὺς λόγους τοῦ Οἰδίποδος.) Ἀπέσπασα εὐθὺς τὰ δεσμὰ τῶν ποδῶν σου.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Καὶ εἰς αὐτὰ τὰ σπάργανά μου μυστᾶρον περιεβλήθην αἰσχος.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Κι' ὡς ἐκ τούτου ὠνομάσθης καθὼς ὠνομάζεσαι (2).

(1) Ο Οἰδίπους ἐνθυμῆθη τοὺς λόγους τῆς Ἰοκάστης, ἥτις τῷ εἶπεν ὅτι ὁ Λαῖος ἐξέθεσεν εἰς τὰ ὄρη τὸ τέκνον του, ἀπὸ πρῶτον ἐτρέπυκε τὰ σφυρὰ τῶν ποδῶν του.

(2) Ἡ λέξις Οἰδίπους παράγεται ἀπὸ τὸ οἰδαίνω (φουτκῶνα) καὶ τὸ πους· ἐπειδὴ τοῦ Οἰδίποδος οἱ πόδες ὄταν τὸν υἱοθέτησεν ὁ τῆς Κόρινθου βασιλεὺς Πόλυβος; ἦσαν πεπυρημένοι, διὰ τοῦτο ὠνομάσθη; Οἰδίπους.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Καί ποῖος, δι' ἀγάπην τῶν θεῶν, μ' ἐξέθεσεν εἰς τὰ ὄρη; ὁ πατήρ ἢ ἡ μήτηρ μου;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Αὐτό δύνασαι νά τὸ μάθης ἀπ' ἐκεῖνον, ὅστις σ' ἔδωκεν εἰς ἐμέ.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἄπ' ἄλλον λοιπὸν μ' ἔλαβες καὶ δὲν μ' εὗρες μόνος σου.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Βοσκός τις σ' ἔδωκεν εἰς τὰς χεῖράς μου.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ποῖος ἦτον αὐτός; γνωρίζεις τ' ὄνομά του;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Τοῦ λαῖου ἐλέγετο ὑπηρέτης.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Τοῦ πρῶην βασιλέως τῶν Θηβῶν;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Αὐτοῦ, μάλιστα, ἦτο ποιμὴν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ζῆ ἄρ' ἀγέ τώρα, ὥστε νά τόν ἴδω.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Σεῖς οἱ ἐγχώριοι δύνασθε νά τὸ γνωρίζητε καλλίτερον ἀπ' ἐμέ.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Γνωρίζει κανεὶς ἐξ ὑμῶν τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος βοσκόν, εἴτε εἰς τοὺς ἀγρούς ἔτυχε νά τόν ἴδῃτε ἐδῶ; Φανερώσατέ το, διότι ἐπῆλθεν ἡ στιγμή καθ' ἣν τὰ πάντα φανερωθήσονται.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Νομίζω ὅτι δὲν εἶναι κανεὶς ἄλλος ἢ ὁ ἴδιος, τὸν ὅποιον πρὸ ὀλίγου ἐζήτηί ἡ δὲ σύζυγός σου ἴσως καλλίτερον τὸν γνωρίζει.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Λέγεις, Ἰοκάστη μου, νά ἦναι ὁ ἴδιος τὸν ὅποιον ἐπεθυμοῦμεν νά ἔλθῃ;

ΙΟΚΑΣΤΗ. Ποῖον αὐτός ἐννοεῖ; τίποτε περὶ αὐτῶν μὴ φροντίζεις.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἄρ' οὐ ἐγὼ τόσα πλέον φανερά σημεῖα ἔλαβον, ἐλπίζεις ὅτι ἂν ἀρίσω τὴν τῆς γεννήσεώς μου ἐξέτασιν;

ΙΟΚΑΣΤΗ. Ἀλλὰ μὴ, δι' ἀγάπην τῶν θεῶν, ἐάν περὶ τῆς ζωῆς σου φροντίζεις κατὰ τι, μὴ ἐξέταζε τοιαῦτα ὑποπτα πράγματα. Φθάνουν πλέον αἱ βάζανοί μου!

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Μὴ σε μέλει· ἐάν καὶ ἐκ τρίτης δούλη; γυναι-

κός τρίδουλος ἐγὼ φανῶ, πάλιν ἡ ὑπόληψίς σου ποσῶς δὲν πειράζεται (1).

ΙΟΚΑΣΤΗ. Ἀλλὰ, σὲ παρακαλῶ, πείσθητι εἰς τὰς παρακλήσεις μου.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ποτὲ δὲν θέλω πεισθῆ εἰς τὸ νά μὴ μάθω τίς εἶναι ἡ γενεά μου.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Καὶ ὅμως ἐγὼ, καλῶς συλλογιζομένη, σὲ συμβουλεύω τὰ συμφέροντά σοι.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Αὐτὰ δὰ τὰ συμφέροντα εἶναι τοῦ μὲ καταλυποῦσι μεγάλως.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Εἶθε ποτὲ δυστυχῆ! νά μὴ μάθης τὴν καταγωγὴν σου.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Θὰ ὑπάγῃ κανεὶς νά φέρῃ ἐδῶ τὸν βοσκόν; Καὶ ταύτην ἀφήτε νά χαίρηται διὰ τὴν εὐγενῆ καταγωγὴν της.

ΙΟΚΑΣΤΗ. Ἀλλοῖμονον! δυστυχῆ, σὲ οἰκτείρω· ἰδοὺ αἱ τελευταῖαι λέξεις, τὰς ὁποίας τὸ στόμα μου σοὶ ἀποτείνει (2).

ΧΟΡΟΣ. Διὰ τί ἀνεχώρησεν, Οἰδίπου, ὑπὸ τῆς ἀγρίας καὶ σιωπηρῆς παραφερομένη λύπης; Φοβοῦμαι πολὺ μὴ φρικώδη κακὰ ἐγκυμονήσῃ ἡ σιωπὴ της.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ὅ,τι καὶ ἂν θέλῃ ἄς κάμῃ· ἐγὼ θὰ μάθω

(1) Ὁ δυστυχὴς Οἰδίπους παραγνωρίζει τὴν σύζυγόν του· τὴν θεωρεῖ κατεχομένην ὑπὸ τοῦ βδελυρωτέρου τῆς υπερφανεῖας πάθους καὶ τοὺς λόγους της νομίζει ὡς μόνον κίνηθρον υπερβολικῆν ἀλαζονίαν ἔχοντας. Τῆς ταλαίνης ὅμως Ἰοκάστης τὴν μαύρην ἀπὸ βασάνους καρδίαν ἄλλος ὅφρις τὴν δάκνει φοβερώς· ἀλλὰ ὑποψίαί αἵτινες πλεον ἀπὸ τοῦ ἰδανικοῦ τῶν ὄνειροπολήσεων κόσμου εἰς τὸν δυστυχῆ τῶν πραγματικότητων πλανήτην μετέβησαν, ἀλλαι, λέγομεν, ὑποψίαί κατατρέχουσιν αὐτήν.

(2) Πόσον ἐκφραστικὴ εἶναι ἡ σιωπὴ αὐτῆ, μεθ' ἧς ἡ Ἰοκάστη ἀναχωρεῖ καὶ ἥτις τὰ φρικωδέστερα μετ' ὀλίγον δεῖνὰ θλίβει ἐγκυμονήσεις; Ἡ γλώσσα φεῖ! τῶν μεγάλων παθῶν εἶναι ἡ μεταγχολικὴ σιωπή! διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου φεύγει καὶ ἡ Εὐρυδικὴ ἐν τῇ Ἄντι γόνη, ὅταν τὰ ὠτά της ἐπῆλξεν ὁ θάνατος τοῦ φιλάτου υἱοῦ της.

τὴν καταγωγὴν μου, ὅσῳ ποταπὴ καὶ εὐτελής ἂν εἴναι. Αὐτὴ ἕως ὡς γυνὴ μεγαλορροεῖ, καὶ διὰ τὴν δυσγένειάν μου ἐντρέπεται. Ἄλλ' ἐγὼ καὶ αὐτῆς τῆς εὐμενοῦς Τύχης (1) παιδί ἂν ὀνομασθῶ, πάλιν δὲν θέλω ἀτιμασθῆ. Αὐτὴ λοιπὸν μ' ἐγέννησε, καὶ τὰ διάφορα τῆς ζωῆς μου ἔτη μέγαν μὲν ἄλλοτε μ' ἀνέδειξαν καὶ ἄλλοτε πάλιν εἰς τὸ χεῖλος χαινούσης ἀδύσσου μὲ κατεβίβασαν. Ἄφ' οὗ δ' ἐγεννήθην τοιοῦτος, τί ; ἀνεξέταστον τὴν καταγωγὴν μου θ' ἀφίσσω ;

ΧΟΡΟΣ.

(Στροφή).

Ἐὰν νὰ μαντεύω γνωρίζω, ἐὰν ὀρθῶς συλλογίζομαι, καί, μὰ τὸν Ὀλυμπον, Κιθαιρῶν, πρὶν ἢ πορευθῆ ἢ αὐριον πλησιφαῆς σελήνη, σὺ παμψηφεί θὰ κηρυχθῆς πατριώτης τοῦ κλεινοῦ Οἰδίποδος, τροφὸς καὶ μήτηρ αὐτοῦ. Ἐν τῷ χορῷ σὺ θὰ λατρεύῃσαι ὡς εὐεργέτης τοῦ βασιλείως μας. Εἴθε δ' εἰς σέ, ἀλεξίκακε Φοῖβε, ἀρεστὰ νὰ ὦσι ταῦτα.

(Ἀντιστροφή).

Ποῖος, ὦ τέκνον, σ' ἐγέννησεν, ποῖος, τῶν ἀθανάτων εἶναι πατήρ σου ; Μὴ νόμῳ τις ὀρεινῆ τὸν ὀρεσσίβιον νυμφευθεῖσα

(1) Ὁ Οἰδίπους ἐνταῦθα μεγάλην ἠθικὴν ὑπερηφάνειαν δεκνύει καὶ μὴ δυνάμενος τὴν γενεάν του ν' ἀνακαλύψῃ, τῆς Τύχης υἱὸν ἀποκαλεῖ ἑαυτὸν.

Πᾶνα ; ἢ τίς θυγάτηρ τοῦ εἰς τὰ δάση καὶ τοὺς βράχους ἐνδιατρίβοντος Λοξίου εἰς τὸ φῶς σέ ἐξήγαγεν ; Ἡ τῆς Κυλλήνης ὁ βασιλεὺς, ἢ ὁ Βάκχος, ὁ εἰς βουνά καὶ κορυφὰς κοικῶν, ἀπὸ κάμμιαν τῶν Ἑλκωμάδων Νυμφῶν σ' ἐδέξατο ; Πολλάκις μετ' αὐτῶν συμπαίζει (1).

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Νομίζω ὅτι βλέπω νὰ ἐρχηταὶ ὁ βροχὸς, τὸν ὁποῖον πρὸ πολλοῦ ἐζητοῦμεν. Διότι πολὺ συμφωνεῖ κατὰ τὸ γῆρας μετ' αὐτοῦ ἐδῶ τοῦ ξένου νομίζω μάλιστα ὅτι οἱ Ἰδιοὶ ὑπέρεται μου τὸν φέρουσιν ἐδῶ ; σὺ δὲ βέβαια καλλίτερον ἐμοῦ θὰ τὸν διακρίνης.

ΧΟΡΟΣ. Ἐκεῖνος εἶναι, τὸν ἐγνωρίσα. Ἦτον ὁ πιστότερος ποιμὴν τοῦ Λαῖου.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Αὐτὸν ἐνοσεῖς, ὦ Κορίνθιε ξένη ;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Αὐτὸν, μάλιστα.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἔλα ἐδῶ, γέρον καὶ ἀποκρίνου εἰς ὅσα σ' ἐρωτήσω. Ἦσὸ ποτε ὑπέρτης τοῦ Λαῖου ;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Δουλὸς τοῦ μάλιστα ἤμην, ὄχι ἀργυρώνητος, ἀλλ' εἰς τὸν οἶκόν του ἀνατραφεῖς.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ποῖον ἔργον πλησίον τοῦ ἕκαμες ; πῶς διήρθεσο τὴν ζωὴν σου ;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Τὸν περισσότερο καιρὸν τῆς ζωῆς μου εἰς τὴν βροχὴν τῶν ποιμνίων ἐξώδευα.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Εἰς ποῖους κυρίως τόπους ἐσύχαζες ;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Εἰς τὸν Κιθαιρῶνα καὶ εἰς τὰ πλησίον μέρη.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἐτυχέ ποτε νὰ ἴδῃς εἰς κανὲν μέρος αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον ;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Τί ἔργον ἕκαμνε ; καὶ περὶ ποίου ἀνθρώπου μοὶ ὀμιλεῖς ;

(1) Ὁ χορὸς, ὅστις ἄλλοτε ἦν ἡ γλῶσσα τοῦ θεοῦ καὶ ἄλλοτε τῶν βδελυρωτέρων παθῶν, παρασυρόμενος ἐνταῦθα ὑπὸ κολακείας, ἀποδίδει εἰς τὸν Οἰδίποδα ὡς μητέρα θεὰς καὶ νόμφας.

ΟΙΔΠΟΥΣ. Περὶ αὐτοῦ, ὅστις εἶναι ἔμπροσθέν σου· συνωμολησάς ποτε μετ' αὐτοῦ;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Τούλάχιστον, δὲν ἐνθυμούμηναι.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Δὲν εἶναι περίεργον, βασιλεῦ· ἥ τὸν κάμω ἐγὼ τώρα νὰ μ' ἐνθυμηθῇ. Μ' ἐγνώρισε βεβαίως· ὅταν ἐγὼ τὸν ἐπλησίαζον (ἐν ἔχων ποίμνιον, ἐν ᾧ αὐτὸς εἶχε δύο) εἰς τὸ βουνὸν τοῦ Κιθαιρώνας, τρεῖς ὄλους μῆνας ἀπὸ τὴν ἀνοίξιν μέχρι τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἀρχτούρου (1)· τὸν δὲ χειμῶνα ἐγὼ μὲν ἐπήγαίνα τὸ ποίμνιόν μου εἰς τὴν μάνδραν, αὐτὸς δ' εἰς τοῦ Λαίου τοὺς σταύλους. — Εἶπέ μοι τώρα ὅλα ὅσα εἶπον εἶναι ἀληθῆ ἢ ὄχι;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Ἀληθινὰ ὁμιλεῖς, ἂν καὶ πολλὸς καιρὸς ἀπὸ τότε παρήλθεν.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Ἐνθυμεῖσαι τώρα ὅτι μ' ἔδωκας ἓνα παιδί, διὰ τὰ τὸ ἀναθρέψω ὡς ἴδιον μου τέκνον;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Ἐ! καὶ τί θέλεις νὰ εἰπῆς μετ' αὐτοῦ;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Ἰδοῦ, φίλε μου, ἐκείνον, τὸν ὅποιον τότε μικρὸν παιδί μοι εἶχες δώσει.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Ὡ νὰ πᾶς νὰ χαθῆς! δὲν σιωπαίνεις;

ΟΙΔΠΟΥΣ. Ἄ! μὴ ὑβρίζῃς αὐτὸν, γέρον, διότι οἱ ἰδικοί σου λόγοι εἶναι ἄξιοι τιμωρίας καὶ ὄχι αὐτοῦ.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Ἀλλὰ τί ἔκαμα, δέσποτά μου;

ΟΙΔΠΟΥΣ. Ἰδοῦ ποῦ δὲν ἀποκρίνεσαι διὰ τὸ παιδί, περὶ τοῦ ὁποίου αὐτὸς ὁμιλεῖ.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἠξεύρει τί λέγει καὶ εἰς μὴ τὴν φλυαρεῖ.

ΟΙΔΠΟΥΣ. Θεληματικῶς δὲν ὁμιλεῖς; λοιπὸν κλαίων ἥ ὁμιλήσῃς.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Ἀλλὰ μὴ, πρὸς θεοῦ, μὴ τὸν γέροντα δειρῆς.

(1) Ὁ ἀρχτοῦρος ἀνήκει εἰς τὸν ἀστερισμὸν Β ο ὦ τ η ν, τοῦ ὁποίου τὴν ἀίγλην καὶ τὴν λαμπρότητα θαυμάζομεν εἰς τὰς αἰθρίας καὶ ἀνεφέλους τοῦ ἔαρος νύκτας.

ΟΙΔΠΟΥΣ. (ἀποτεινόμενος εἰς τοὺς δορυφόρους του). Δέσποτά τον ὀγλίγωρα ὀπισθάγκωνα.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Ἄχ! ὁ ταλαίπωρος, τί ἔχω νὰ πάθω! Ἀλλὰ τί ζητεῖς, τί θέλεις νὰ μάθῃς;

ΟΙΔΠΟΥΣ. Ἐδωκας εἰς αὐτὸν τὸ παιδί, περὶ τοῦ ὁποίου σ' ἐρωτᾷ ὁ ξένος;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Τὸ ἔδωκα εἶθε δὲ ν' ἀπέθνησκον τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

ΟΙΔΠΟΥΣ. Τώρα θὰ τὸ πάθῃς, ἂν δὲν ὁμιλήσῃς.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὁμιλήσω, ἀκόμη περισσότερα θὰ πάθω.

ΟΙΔΠΟΥΣ. Σὺ φαίνεται, θέλεις νὰ περιστρέψῃς τὰ πράγματα.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Ποσῶς, διότι σοὶ εἶπον ὅτι τὸ ἔδωκα.

ΟΙΔΠΟΥΣ. Πόθεν λοιπὸν τὸ ἔλαβες; ἰδικόν σου ἦτον ἢ ἄλλος κάνει σοὶ τὸ ἔδωκεν;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Δὲν ἦτον ἰδικόν μου· ἀπὸ ἄλλον τὸ ἔλαβον.

ΟΙΔΠΟΥΣ. Ἀπὸ ποῖον πολίτην; καὶ ἀπὸ οἴκου ποῖον;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Ἀλλὰ μὴ, δέσποτά μου, μὴ τοιαῦτα πράγματα μ' ἐρωτᾷς.

ΟΙΔΠΟΥΣ. Ἀπέθανες, ἂν καὶ ἐκ δευτέρου σ' ἐρωτήσω.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Ἦτο λοιπὸν ἓνα ἀπὸ τὰ παιδιά, τὰ ὁποῖα εἰς τοῦ Λαίου τ' ἀνάκτορα γεννῶνται.

ΟΙΔΠΟΥΣ. Δούλος ἦτον, ἢ τοῦ ἰδίου Λαίου παιδί;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Ἀλλοίμονον! εἶναι φρεβρὸν εἰς ἐμὲ νὰ τὸ εἶπω.

ΟΙΔΠΟΥΣ. Καὶ εἰς ἐμὲ νὰ τὸ ἀκούσω· καὶ ὁμῶς πρέπει νὰ λεχθῆ.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Ἐκείνου λοιπὸν παιδί ὀνομάζετο· παρὰ δὲ τῆς συζύγου σου καλλιτέρας δύνασαι νὰ λάβῃς πληροφορίας.

ΟΙΔΠΟΥΣ. Ἐκείνη λοιπὸν σοὶ τὸ ἔδωκεν;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Μάλιστα, βασιλεῦ.

ΟΙΔΠΟΥΣ. Καὶ τί νὰ τὸ κάμῃς;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ. Διὰ νὰ τὸ φονεύσω.

ΟΙΔΠΟΥΣ. Τὸ ἴδιον παιδί της; ἢ ἀθλία!

ΤΗΡΗΤΗΣ. Φοβερόν; ἐροθεῖτο χρησμούς.

ΟΙΔΠΟΥΣ. Ποίους;

ΤΗΡΗΤΗΣ. Ἐλέγετο ὅτι τοὺς ἰδίους γονεῖς του ἔμελλε νὰ φονεύσῃ.

ΟΙΔΠΟΥΣ. Καὶ πῶς λοιπὸν σὺ τὸ ἔδωκας εἰς αὐτὸν τὸν γέροντα καὶ δὲν τὸ ἐφόνευσας;

ΤΗΡΗΤΗΣ. Τὸ ἐλυπήθην, δέσποτά μου· ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὴν ἰδίαν πατριδα του ἤθελε τὸ μεταφέρει· ἀλλ' αὐτὸς τὸ ἔσωσε, διὰ νὰ λάβωσι χώραν τόσα φρικώδη κακά. Διότι βέβαια, ἐὰν σὺ εἶσαι ἐκεῖνος περὶ τοῦ ὁποίου ὀμιλεῖ οὗτος, ἂ! ὁ δυστυχέστερος εἶσαι τῶν ἀνθρώπων (1).

ΟΙΔΠΟΥΣ. Ἄλλοίμηνον! φεῦ! τὰ πάντα πλέον ἐφανερώθησαν. Ὡ φῶς, τελευταίαν σὲ βλέπω φεράν! σ' ἐστερήθην διὰ παντὸς διότι οἴμοι! ἐγεννήθην ἀπ' ὧν δὲν ἔπρεπε νὰ γεννηθῶ, ἐσχετίσθην μεθ' ὧν ἔπρεπε νὰ σχετισθῶ καὶ ἐφόνευσα τοὺς ὁποίους ἀλλοίμωνον! δὲν ἔπρεπε νὰ φονεύσω! (2)

(1) Ἴδου τὸ αἰματηρότερον βέλος τὸ ὁποῖον τὴν καρδίαν τοῦ Οἰδίποδος πληγώνει. Εἰς δούλος, εἰς βοσκὸς τὸν ὁποῖον πρὸ ὀλίγου ἐξήτει νὰ τιμωρήσῃ, λαμβάνει ἤδη ἦθος υπερέφρανον καὶ ἀγέρωχον καὶ τον ὀνομάζει: δυστυχῆ. Ἐκφραστικώτερον ὁ Σοφοκλῆς, νομίζομεν, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκφράξῃ τὴν κατασφάξασαν τὴν ψυχὴν τοῦ Οἰδίποδος πυρίνην ῥομφαίαν.

(2) Ὁ αἰθέριος οὐρανὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ αἱ ζωηραὶ τοῦ ἡλίου τῆς φλόγες ἠνάγκιζον τοὺς δυστυχούντας ἥρωας τῆς ν' ἀποτεινάνται πρὸς αὐτὸν τὸν πυρφόρον ἡλίον καὶ μόνον νὰ ποιῶσι τὴν θλιβεράν ἐλεγεῖαν τῶν. Ἐπειδὴ δὲ πρὸς τοῖτους οἱ θεαταὶ εἰς τὰ θέατρα ἐν ὑπαίθρῳ ἵσταντο, δ. ἂ τοῦτο οἱ τῶν δραμάτων ἥρωες αὐτὸν πραγματικῶς τὸν ἡλίον ἔολεπον καὶ τὰς περιπαθεῖς ἀποστrophάς τῶν ἐποίου.

ΧΟΡΟΣ.

(Στροφή α').

Ὡ γενεαὶ τῶν ἀθλίων θνητῶν, ἴσας σᾶς θεωρῶ, ἂν καὶ ζῆτε, μ' αὐτὸ τὸ μηδέν. Τί ἄλλο εἶναι τῶν ἀνθρώπων ἢ δυστυχία εἰμὴ ὄνειρον ἐκλείπον καὶ σκιά διαλυομένη! Σὲ, ὡς παρὰδειγμα ἔχων, ὦ δύστυνε Οἰδίπου, τὸ οἰκτρόν σου ἰδὼν πεπρωμένον, οὐδένα πλέον ἐκ τῶν θνητῶν μακαρίζω.

(Ἀντιστροφή α').

Σὺ, κατὰ πρῶτον, τὴν ἀκροτάτην κορυφὴν τῆς εὐδαιμονίας ἀνέβης· τὴν γαμφύνοχα ἐφόνευσας μάγισσαν καὶ φραγμὸν εἰς τὸν θάνατον ἐστήσας, ὅστις τόσον ἔκαμε θραύσιν εἰς τὴν δύσμοιρον πόλιν· βασιλεὺς ἀκολούθως παμφηψὲ ὀνομάσθης καὶ βασιλεύων εἰς τὰς ὠραίας μας Θήβας πόσων τιμῶν δὲν ἠξιώθης!

(Στροφή β').

Καὶ ὅμως τώρα, τίς τῶν θνητῶν δυστυχέστερός σου εἶναι; Τίνας πόνοι φρικώδεις, ποῖου οἰκτραὶ ἀλγηδόνες ἐξίσουνται, φεῦ! μὲ τὰς ἰδικὰς σου; Σὲ οἰκτερῶ, ὦ ἐνδοξε Οἰδίπου· διότι εἰς καὶ μόνος κόλπος ὡς υἱὸν καὶ πατέρα σ' ἐβάστασεν· πῶς, λοιπόν, πῶς ἡ πατρικὴ σου, ταλαίπωρε, κλίνη σὲ ὑπέρερε τόσον κακρὸν σιωπηρὴ καὶ ἀναυδος;

(Ἀντιστροφή β').

Σ' ἀνεκάλυψεν ὅμως ὁ παντεπόπτης χρόνος παρὰ τὴν θέλησίν σου, καὶ ἰδοὺ ἤδη ἄγαμον γάμον (αἰσχρὸν καὶ ἀποτρόπαιον) δικάζει καὶ υἱὸν νυμφευθέντα τὴν ἰδίαν αὐτοῦ μητέρα. Εἴθε, ὦ παῖ τοῦ Λαίου, εἴθε ποτὲ νὰ μὴ σ' ἔβλεπον. Πόσοι

τώρα ὀδυρμοὶ καὶ κατώδυνοι θρήνοι, δίκην ρευμάτων, τὸ ζῶμα μου δὲν ἐκφεύγουσιν; Ἄλλ' ἐπέπρωτο, φαίνεται, σὺ μὲν αὖραν γλυκυτάτην εἰς τὰ πρόην δεινὰ μου νὰ διεγείρῃς καὶ σὺ ἐπίσης; τὰ καταβεβλημένα βλέφαρά μου νὰ κλείσῃς (1).

ΞΑΓΓΕΛΟΣ. Σεβάσμιοι καὶ εὐγενεῖς πολῖται, ὅποια ἔργα τριμυρὰ θ' ἀκούσητε, τί θέαμα μετ' οὐ πολὺ θὰ ἴδῃτε καὶ πόσον βαρὺ πένθος ἡμᾶς θὰ καταλάβῃ, ἐὰν φρονιζήτε ἀκόμη ὑπὲρ τῆς τῶν Λαβδακιδῶν οἰκογενείας; Ἐγὼ νομίζω ὅτι καὶ ὁ Ἴστρος καὶ ὁ Φᾶσις, ἂν ὅλα τὰ ὑδάτα τῶν πλημμυρήσουν, ὦ! πάλιν βέβαια ποτὲ δὲν θέλουν δυνηθῆναι ἀποκαθάρσει τὴν μιὰν αὐτὴν στέγην, ὑποκάτω τῆς ὁποίας τόσα ἐγκλήματα στυγερά διεπράχθησαν, τὰ ὅποια μετ' ὀλίγον αὐτὸ τὸ φῶς, τὰ μυσάρια! θὰ ἴδωσιν, ἐκουσίως τε καὶ μή. Ποία δὲ βλάβη καὶ ἐγκλημα ποῖον δεινότερον εἶναι παρὰ τὸ ἐκουσίως κατεργαζόμενον (2);

ΧΟΡΟΣ. Καὶ ὅσα μὲν ἐγνωρίζομεν, οἰκτρὰ καὶ βαρυστένακτα εἶναι· ἀλλ' ἐκτός ἐκείνων τί θὰ μᾶς ἀναγγεῖλῃς;

Β'. ΑΓΓΕΛΟΣ. Ἡ πρώτη μου ἀγγελία εἶναι ὅτι ἀπέθανεν ἡ θεία Ἰοκάστη.

ΧΟΡΟΣ. Ἄ! ἡ ταλαίπωρος! καὶ ὑπὸ ποίας αἰτίας;

ΞΑΓΓΕΛΟΣ. Μόνη τῆς τῆς ζωῆς τὸ νῆμα ἀπέκοψεν. Καὶ ὅσα

(1) Ἰδοὺ τί ὁ Κ. Νιζάρ ἀναφέρει, ἐπὶ τοῦ τελευταίου τούτου χορικοῦ ᾄσματος: «Τί μένει πλέον νὰ κάμῃ ὁ χορὸς μετὰ τόσας φρικώδεις κακοτροπὰς; Ὁρῆναι ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἐπὶ τῆς μηδαμὴ ὀητίας τῶν μεγαλείων του, ἐπὶ τῆς μανίας τῶν ἡδονῶν του. Ὁρῆναι ἐπὶ τοῦ Οἰδίποδος, τοῦ τῶος εὐτυχὸς βασιλέως, τοῦ νικητοῦ τῆς ποικιλοῦδος Σριγγῆδος. Ὁρῆναι ἐπὶ τῶν στυγερῶν ἐγκλημάτων τὰ ὅποια ἀνεκάλυψεν ὁ παντεπότης χρόνος. Οἱ θρήνοι εἰς αὐτοὺς εἶναι θρήνοι ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου· ὁ χορὸς αὐτὸς εἶναι ὁ αἰώμιος τῆς ἀνθρωπότητος· χορὸς, τὸν ὁποῖον οἱ ἔσοχοι ποιῆται ἀποστολὴν ἔχουσι ν' ἀκούωσι καὶ νὰ ἐπαναλέγωσι διηγετικῶς.

(2) Διὰ τῶν λόγων τούτων ἐκφράζεται τὸ μῖτος, τὸ ὅποιον ὁ Σοφοκλῆς ἔστρεψεν εἰς τὸ στυγερώτερον τῆς αὐτοχειρίας ἐγκλημα.

μὲν ἔκαμεν ἀλγεῖνά καὶ φρικώδη, σὺ βεβαίως δὲν δύνασαι νὰ τὰ ἴδῃς· ἀλλ' ὅσον ἐγὼ ἐνθυμοῦμαι, θέλω σοὶ περιγράψειν τὰ οἰκτρὰ τῆς ἀθλίας παθήματα. Μανιώδης καὶ ὡς παράφρων διελθοῦσα τὰ πρόθυρα, πρὸς τὴν νυμφικὴν κλίνην τῆς εὐθύς κατευθύνεται, καὶ μὲ τὰς δύο τῆς χεῖρας τὴν κόμην ἤρχισε ν' ἀποσπᾷ. Εἰσερχετ' ἔπειτα εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς καὶ μεθ' ὀρμῆς κλείει τὰς θύρας· φωνάζει θρηνηδῶς τοῦ Λαίου τὸ ὄνομα καὶ εἰς τὸν νοῦν τῆς ἀνακαλεῖ τὸν μυσαρὸν ἐκεῖνον γάμον, ὅστις τῇ ἔδωκεν υἱὸν, φονεύσαντα μὲν τὸν σύζυγόν τῆς καὶ τέκνα μυσάρῃ καὶ ἀποτρόπαια γεννήσαντα μετ' αὐτῆς. Ὁλιβερώς ὀδυνᾶται καὶ εἰς τὴν κλίνην τῆς βλοσυρὸν ῥίπτουσα βλέμμα σπαράσσεται βλέπουσα ὅτι σύζυγον ἐν αὐτῇ ἐκ συζύγου ἐγέννησε καὶ ἐκ τέκνων ἀλλοίμονον! τέκνα. Πῶς δὲ μετὰ ταῦτα ἀπέθανε, δὲν τὸ εἶδομεν. Διότι βοῶν εἰσορμᾷ ὁ Οἰδίπους, ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἀναχαιτισθέντες δὲν ἠδυνήθημεν τὰ μετὰ ταῦτα δεινὰ τῆς νὰ ἴδωμεν· τὴν προσοχὴν μας δὲ ὅλην εἰς ἐκεῖνον ἐστρέψαμεν, ἀσκόπως ἐδῶ καὶ ἐκεῖ περιπλανώμενον. Ἐρχεται εἰς ἡμᾶς· ξίφος ζητεῖ νὰ τῷ δώσωμεν καὶ ἐρωτᾷ ὁ ἄθλιος ποῦ νὰ εὔρῃ τὴν γυναῖκά του, ἥτις ὅμως δὲν ἦτο γυνή του, ἀλλὰ μητρικὴ γῆ ἐξ ἧς καὶ αὐτὸς καὶ τὰ ἴδια ἐβλάστησαν τέκνα του. Ἐν ᾧ δὲ οὕτως ἐλυσσα καὶ φοβερώς ἐμαίνετο, θεὸς τις βεβαίως τῷ δεικνύει τὴν θύραν, διότι ἐξ ἡμῶν οὐδ' ἐκινήθη κανεὶς· Φρικώδη δ' ἀφήσας φωνὴν καὶ ὡς ὑπὸ θεοῦ τινος ὀδηγούμενος, ὡς μαινῆς κατὰ τῶν θυρῶν ἐπιπίπτει, ἐξάγει τὰ κλειθρα ἀπὸ τὰς βάσεις καὶ εἰσορμᾷ εἰς τὸν κοιτῶνα βιαίως. Ἐλεῖ, ἀλλοίμονον! εἶδομεν τὴν Ἰοκάστην κρεμασμένην καὶ εἰς μοιραῖα περιπλεγμένην σχοινία. Ἰδὼν αὐτὴν ὁ Οἰδίπους, φοβερὸν ἀφίνει βρυχηθμόν, καὶ χαλαρώνει εὐθύς τὸ σχοινίον. Ἡ φρίκη τότε τῆς σκηνῆς, εἰς τὸν ἀνώτατον ἀνέδῃ βαθμόν· ἢ μὲν Ἰοκάστη ἐπὶ τῆς γῆς, παρεββῆμένη ἔκειτο· αὐτὸς δ' ὁ Οἰδίπους ἀποσπᾷ ἐκ τῶν ἐνδυμάτων τῆς τὰς χρυσὰς καρφίδας καὶ κτυπᾷ δι' αὐτῶν τὰς κυκλοτερεῖς τῶν ὀφθαλμῶν του κόγχας· συνάμα δ' ἐβόα ὅτι δὲν ὄρειλον νὰ

βλέπωσιν οὐδ' ὅσα ἔπασχε δεινά, οὐδ' ὅσα κατηργάσθη ἀλλ' εἰς τὸ σκότος αἰωνίως βεβυθισμένοι δὲν ἤθελον μὲν βλέπει ὅσους ἦν ἀπηγορευμένον νὰ ἴδωσιν· ἀλλὰ καὶ ἤθελον στερηθῆ τὴν θέαν τῶν γλυκυτέρων εἰς τὸν κόσμον προσώπων. Τοιαῦτα αὐτὸς καταρώμενος, ἐκτύπα τὰ βλέφαρά του, ὄχι ἄπαξ, ἀλλὰ πολλάκις ὁ ἄφροδος, καὶ ἐπανειλημμένως. Αἵματοσταζουσαι δὲ τῶν ὀφθαλμῶν του αἰ κόραι, πορφυροβαφῆ εἶχον κάμει τὴν γενειάδα του· καὶ δὲν ἐχύνοντο σταγόνες μόνον αἵματος φονικοῦ, ἀλλὰ ῥαγδαία αἵματος βροχὴ καὶ χάλαζα αἱματηρὰ τὸ καθημαγμένον κατέβρεχε σῶμά του. Τοιαῦτα στυγερὰ ἐγκλήματα κατηργάσθησαν δύο σύζυγοι μικροὶ καὶ ἄθλιοι! Ἐκείνη δὲ ἡ θυλερὰ καὶ σφιγγῶσα εὐδαιμονία τῶν μακρῶν τοῦ νὰ εἶναι εὐδαιμονία μετετράπη ἀλλοίμονον! τώρα εἰς στεναγμούς, εἰς ἀλγηδόνas, εἰς θάνατον, εἰς αἰσχος, καὶ εἰς ὅλα τὰ φρικωδέστερα κακά, ὅσα ἡ γῆ τῶν θνητῶν εἰς τοὺς κόλπους της τρέφει.

ΧΟΡΟΣ. Καὶ τώρα, εἰς τῶν δεινῶν του τὸ ἐπισφράγισμα, τί κάμνει ὁ δυστυχής;

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ. Βοῶ ὁ ἄθλιος νὰ τοῦ ἀνοίξωσι τὰ κλειθρα κ' εἰς τοὺς Θεβαίους ὄλους νὰ φανερωθῆ ὁ τοῦ πατρὸς του φοιεὺς, ὁ τῆς μητρός του . . . καὶ ἄλλα ἀσεβῆ καὶ ἄρρητα, δίκην χειμάρρου, ἐκ τοῦ στόματός του ἐξερευγόμενος, ἥτ' ὅποια ἀδυνατεῖ ἡ γλῶσσά μου νὰ περιγράψῃ· ὅτι τάχα θὰ ἐξορίσῃ ἐκ αὐτὸν ἐκ τῶν Θεβῶν, ὅτι δὲν θὰ μείνῃ πλέον εἰς τὸν οἶκόν του, ἀρ' οὐ μὲ τόσας κατάρas συνέχεται. Ἀλλὰ δυνάμεις ἀνάγκην ἔχει καὶ ὀδηγοῦ· μόνος δὲν δύναται τὰ δεινά του νὰ ὑποφέρῃ. Σκηνὴ δὲ φρικώδης ἐνώπιόν σου θὰ παρασταθῆ μετ' ὀλίγον· ἰδοὺ τὰ κλειθρα τῶν πυλῶν ἀνοίγονται· μέλλεις νὰ ἴδῃς θέαμα καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς φοβερόν.

ΧΟΡΟΣ, Ὡ θέαμα τρομερὸν, φρικαλέον! ὦ τρομερώτερον πάντων, ὅσα τοὺς ὀφθαλμούς μου προσέβαλλον. Δυστυχῆ, ποία μανία σὲ κατέλαβεν. Ποία θεότης τρομερὰ τὴν στυγεράν δυστυχίαν σου ἐπεσφράγισεν. Ἀλλοίμονον! ἐν ᾧ πολλὰ

θέλω νὰ μάθω, πολλὰ νὰ ἐρωτήσω καὶ νὰ ἐξετάσω, ἀδυνατῶ ἐν τούτοις τὸ πρόσωπόν σου νὰ ἴδω. Τόσην φρίκην μοὶ προξενεῖς!

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Αἰαῖ, αἰαῖ! ἀλλοίμονον! ὁ ἄθλιος ἐγώ! ποῦ γῆς εὐρίσκομαι; ποῦ βαδίζουσι οἱ πόδες μου; Ἄ! ποῦ περιπετᾷ ἡ κλαυθυερὰ φωνὴ μου; θεέ· ποῦ μ' ἔφερες; καὶ σὺ τρομερὲ ποῦ ὑπῆγες (1);

ΧΟΡΟΣ. Ἦνα σοὶ φέρῃ ἀλγηδόνas φρικτὰς, ἀνηκούστους.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ Ὡ νεφέλη σκιερὰ καὶ κατὰσκοτε! πῶς πέπλον μαῦρον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐξήπλωσας; Ὡ σκότος ἀκατάδαμαστον, ἄπειρον· πῶς μὲ κατέχεις ὀλόκληρον εἰς τοὺς κόλπους σου; Ἀλλοίμονον! καὶ πάλιν ἀλλοίμονον! πῶς μὲ κεντῶσιν αἱ φρικώδεις πληγαὶ μου, πῶς μὲ ταρασσεῖ τῶν ἐγκλημάτων μου ἡ ἀνάμνησις!

ΧΟΡΟΣ. Οὐδὲν θαυμαστόν, ἐάν, ἐν μέσῳ κατωδύνων ἀλγῶν κλαίης καὶ διὰ τὰ παρόντα δεινά, πενθῆς καὶ διὰ τὰς παρελθούσας ὀδύνας σου.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἀκόμη σὺ μὲ περιθάλλεις, σταθερὸς ἀκόμη μένεις εἰς τὴν ἀμοιβαίαν φιλίαν μας! Ἐτυφλώθην, καὶ τὰς περὶ

(1) Τίς δύναται νὰ περιγράψῃ τὰς ἐντυπώσεις ἅς εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἐνεποιεῖ τοιαύτη σκηνὴ τρομερὰ καὶ φρικώδης! Τίνες λογικαὶ φράσεις, ποῖαι, ὅσω εὐγλωττοὶ καὶ ἂν εἶναι, δύναται ποτε πιστὴν εἰκόνα τῆς ἔλεινης τοῦ Οἰδίποδος καταστάσεως νὰ δώσωσιν; Νὰ βλέπῃ τις τὸν πρῶηνετυγῆ καὶ εὐδαίμονα ἄνδρα, τὸν πρῶτον ἐκ τῶν Θεβαίων, τὸν τῆς πόλεως οἰκοκτῆρον, καθημαγμένον ἤδη ἔλεινῶς, ὑπὸ νυκτὸς αἰωνίας περιβαλλόμενον, μὴ γνωρίζοντα οὐδὲ ποῦ εἶναι, οὐδὲ ποῦ φέρεται, φρικκὴν τέλος εἰς τοὺς βλέποντας αὐτὸν ἐμπνεόντα. Νὰ βλέπῃ τις αὐτὸν πλανώμενον ὡς παράφρονα, τὰ κατορρέοντα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του αἵματα νὰ παρατηρῆ κατ' ἀκοίη αὐτὸν γοεῶς θρηνηδύοντα! Τοιαύτην σκηνὴν μόνη ἡ ἑλληνικὴ μεγαλοφυΐα, μόνη ἡ ζωηρότης τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος ἰδύναται νὰ παραγάγῃ! Σὺ, μόνε γεραρὲ Σοφοκλῆς ἠδυνήθης νὰ δημιουργήσῃς τοιοῦτον ἀριστοτεχνικὸν καλλιτέχνημα. — Ἐάν δ' ἐρωτήσῃ τις κανένα Γάλλον ἢ ἕλλον τινὰ ξενομανῆ, θὰ σοὶ ἀποκριθῆ ὅτι κριφῶς προσβάλλει *la délicatesse des dames!*!

ἐμοῦ φροντίδας σὺ δὲν τὰς παρήτησας! Σὲ γνωρίζω, ἀλλοίμονον! δὲν μὲ λανθάνεις. Νὰ σὲ ἴδω μὲν δὲν δύναμαι· ἀλλ' ἡ φωνή σου, ἡ τρυφερὰ φωνή σου, ἔναυλος εἰς τὰ ὄτά μου μένει.

ΧΟΡΟΣ. Σκληρὸ Οἰδίπου! πῶς ἀπεφάσισας τὸ πρὶν φλογῶδες τῶν ὁμμάτων σου πῦρ οὕτως οἰκτρῶς ν' ἀποσβέσῃς; Τίς τῶν θεῶν σὲ παρεκίνησεν;

Οἴδιπος. Ὁ Ἀπόλλων, ὦ φίλοι, ὁ Ἀπόλλων τῶν κακῶν μας ὁ αἴτιος εἶναι· ἐξ αὐτοῦ τόσον σκληρῶς ἐβασανίστην. Τοὺς ὀφθαλμούς μου ὅμως ἐγὼ, μόνος ἐγὼ τοὺς κατέστρεψα. Τί ὄφειλον πλέον νὰ βλέπω, ἀφ' οὗ πρᾶγμα γλυκὺ δι' ἐμὲ δὲν ὑπῆρχεν, ἀφ' οὗ τὰ πάντα μαῦρα νὰ φαίνονται ἔπρεπε;

ΧΟΡΟΣ. Δίκαιον ἔχεις Οἰδίπου.

Οἴδιπος. Τί τοῦ λοιποῦ εὐχάριστον νὰ βλέπω ἐμελλον; Ποῖοι λόγοι καὶ ὁμιλίας ποῖαι γλυκυθύμως τὸ οὖς μου ἤθελον κρούει; Ἐκβάλετέ με λοιπὸν ἐκ τῆς γῆς σας τὴν ὁποίαν τόσον ἀδίκως μαιίνω, ἐγὼ τὸ ὀλέθριον μίasma, ὁ ἐπικατάρτις, ὁ μισητότερος εἰς τοὺς θεοὺς ἐκ πάντων τῶν θνητῶν.

ΧΟΡΟΣ. Καὶ ὁ νοῦς σου πλανᾶται, ταλαίπωρε· καὶ ἡ δυστυχία σου ὅμως ἀνυπόφορος εἶναι· εἶπε ποτὲ νὰ μὴ σ' ἐγνωρίζον.

Οἴδιπος. Ἄς ἀπέθνησκον ὁ εἰς ἄγρια δάση εὐρών με, ὁ τὰ δεσμὰ τῶν ποδῶν μου ἐκλύσας! Μ' ἐλύτρωσεν ἀπὸ τὸν θάνατον, ὅπως εἰς ἄβυσσον ζοφωδεστέραν μὲ καταρρίψῃ. Ἐάν τότε ἀπέθνησκον θὰ ἐπροξένουν τῶρα τόσας πικρὰς ὀδύνας καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τοὺς φίλους μου;

ΧΟΡΟΣ. Αὐτὸ κ' ἐγὼ τὸ ἤθελον.

Οἴδιπος. Θὰ ἐγενόμην φονεὺς τοῦ πατρός μου, καὶ τῆς μητρός μου νυμφίος θὰ ἐλεγόμην; Τώρα ὅμως ἀθλιέστατος εἶμαι, υἱὸς γονέων ἀσεβῶν τυγχάνω καὶ συνεζεύχτην, ἀλλοίμονον! μετ' ἐκείνων, παρ' ὧν ὁ τλήμων! ἔλαβον τὸ ζῆν. Κακὸν δὲ ποῖον καὶ ποῖα λύπη τὸν δυστυχῆ δὲν ἐβασάνισεν Οἰδίπωνα.

ΧΟΡΟΣ. Δὲν ἤμπορῶ νὰ εἶπω ὅτι καλῶς ἐσκέφθης. Καλλιτέρον ἦτο ν' ἀπέθνησκες πρὸς τυφλὸς ἐπὶ τῆς γῆς νὰ διαγῆς.

Οἴδιπος. Μὴ, φίλε μου, μὴ μοι λέγῃς ὅτι ταῦτα καλῶς δὲν ἐγένοντο. Διότι μὲ ποίους ἐγὼ ὀφθαλμούς, ὅταν εἰς Ἄθην πορευθῶ, ἤθελον τολμήσει νὰ ἴδω τὸν γλυκύτατον πατέρα μου ἢ τὴν ταλαίπωρον μητέρα, τοὺς ὁποίους; ἐκακοποίησα δι' ἔργων καὶ αὐτῆς τῆς ἀγχόνης ἀνωτέρων; Ἀλλὰ πόσον γλυκὺ θὰ ἦτο καὶ παρήγορον ἂν ἦτο δυνατόν τὰ τρυφερὰ νὰ ἴδω παιδιὰ μου, μ' ὁποιοῦνδήποτε τρόπον καὶ ἂν ἐγεννήθησαν. Ἀλλὰ ποτὲ, ποτὲ δὲν θέλω τὸ ἀξιώθῃ· καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν πόλιν, καὶ τὰ τείχη τῆς καὶ τὰ ἱερὰ τῶν θεῶν ἀγάλαμα ὦ! οὐδέποτε θὰ ἴδω βεβαίως, ἐκ τῆς θέας τῶν ὁπίων ἐγὼ ὁ ἴδιος, ὁ εὐγενέστερος ἐξ ὄλων τῶν Οἰθαίων, ἐστερήθην διατάσων μακρὰν νὰ διώκωσιν ὄλοι τὸν ἀσεβέστερον ἐκ τῶν θνητῶν καὶ ὡς Λαβδακίδην ἀναδειχθέντα. Ἀφ' οὗ τοιαύτη ἀπαξ κηλὶς τὸ μέτωπόν μου στιγματίζει, πῶς ἦτο δυνατόν ἀβλαβὲς τὸ φῶς μου νὰ ἔχω καὶ τὰ φίλτατά μοι πράγματα νὰ βλέπω μὲ σώους ὀφθαλμούς; Αὐτὸ ποτὲ δὲν ἔπρεπε νὰ γίνῃ. Ἀλλ' ἐάν ἦτο δυνατόν καὶ αὐτὴν τὴν πηγὴν τῆς ἀκοῆς ν' ἀποφράξω, ποσῶς δὲν ἤθελον βραδύνει νὰ τὸ κάμω καὶ οὕτως ἀναίσθητον νὰ κάμω τὸ πανάθλιον σῶμά μου, τυφλὸς δὲ συνάμα καὶ κωφὸς νὰ εἶμαι. Πόσον βέβαια εἶναι γλυκὺ τὸ νὰ εὐρίσκηται τις ξένος εἰς τὰ δεινὰ καὶ τὰς ἀλγηδόνας του; Ἰὼ Κιθαιρῶν, τί μ' ἐδέχθης καὶ δεξάμενός με πρὸς τί παρευθὺς δὲν μ' ἐφόνευσας, ὅπως ποτὲ εἰς τοὺς ἀνθρώπους μὴ δεῖξω τὴν οἰκτρὰν γενεά μου; Ἰὼ Πόλυβε καὶ Κόρινθε, ὦ λόγω μόνον οἴκοι πατρικοὶ, τί κάλλος ἐθρόψατε, τόσα κακὰ ὑποκρύπτον; Τώρα κακὸς ὢν ἐγὼ κακοὺς καὶ τοὺς γονεῖς μου εὐρίσκω. Ἰὼ τρεῖς δρόμοι, ἰὼ κοιλὰς καὶ δάσος ζοφῶδες καὶ ἐν μέσῳ τῶν τριῶν δρόμων στενωπὲ, ὦ τόποι μιαιοὶ, ποτισθέντες ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ πατρός μου, τὸ ὁποῖον αἰῖδια ἔχουσιν χεῖρες μου, ἐνθυμείσθε ἄρα γε τί τρομερὰ κακουργήματα, πατῶν τὸ ἔδαφός σας, κατεργάσθη καὶ πόσα ἄλλα, ἐλθὼν ἐνταῦθα, ἔπραξας; Ἰὼ γάμοι, γάμοι, μ' ἐγεννήσατε καὶ γεννήσαντές με μ' ἀνελάβετε πάλιν καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ σπέρματος πατέρας ἀνεδείξατε, ἀδελφοὺς,

τέκνα ἐξ αἵματος συγγενοῦς, νύμφας, συζύγους, μητέρας, καὶ ὅσα αἰσχρὰ καὶ ἀποτρόπαια κρύπτει ἡ ἀνθρωπίνη φύσις. Ἄλλ' ὅσα δὲν πρέπει νὰ γίνωνται, μήπως καὶ νὰ λέγωνται εἶναι εἰ-
καιον; κρύφατέ με λοιπὸν, δι' ἀγάπην τῶν θεῶν, ἐξω ταύτης
τῆς γῆς, ἢ φονεύσατέ με, ἢ πῆξατέ με εἰς τοὺς ἀφροὺς τῆς
θαλάσσης, ὅπως μή με ἴδητε πλέον. Ἔλθετε, βάλτε τὰς χει-
ράς σας εἰς τὸ ἄθλιον σώμα μου. Πείσθητε, σὰς ἱκετεύω, μὴ
φρονηθῆτε. Τὰς φρικώδεις ὀδύνας μου μόνος ἐγὼ δύναμαι νὰ
τὰς ὑποφέρω καὶ ὄχι κανεὶς ἄλλος θνητός.

ΧΟΡΟΣ. Ἴδου ἐγκαίρως ἔρχεται ὁ Κρέων, ὁ μόνος ἀντὶ σοῦ
τῶν Θηβῶν κυβερνήτης. Αὐτὸς κάλλιστα δύναται νὰ ἐκπληρώ-
σῃ τὰς ἐπιθυμίας σου.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἄλλ' εἰς αὐτὸν, ἀλλοίμονον! τί ἔχω νὰ εἶπω;
Πῶς νὰ ἐμπιστευθῶ εἰς αὐτὸν, πρὸς τὸν ὅποιον πρότερον τόσον
κακὸς καὶ ιδιότροπος ἐδείχθη;

ΚΡΕΩΝ. Δὲν ἦλθον, Οἰδίπου, ἐνταῦθα νὰ σὲ περιπαίξω,
οὐδὲ διὰ τὴν πρὸς με κακὴν διαγωγὴν σου νὰ σὲ ὀνειδίσω.
Ἄλλ' ἐὰν τὰς γενεάς τῶν θνητῶν δὲν ἐντρέπεσθε, σεβασθῆτε
τούλάχιστον τὸ ἀγνὸν φῶς τοῦ τὰ πάντα ζωογονοῦντος ἡλίου·
μὴ, πρὸς θεοῦ, ἀκάλυπτον παρουσιάσετε τοιοῦτον εἰδεχθῆς μία-
σμα, τὸ ὅποιον οὔτε ἡ γῆ πλέον δέχεται, οὔτε τὸ ἱερὸν ὕδωρ,
οὔτ' αὐτὸ τὸ ἀγνότατον φῶς. Φέρετέ το ὅσον τὸ δυνατόν ὀ-
γλίγωρα ἐντὸς τοῦ οἴκου καὶ μόνους ἄφετε τοὺς συγγενεῖς ὅ-
πως βλέπωσι καὶ ἀκούωσι τῶν δυστυχῶν συγγενῶν τοὺς πό-
νους καὶ τὰς ἀλγηδῶνας.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἄρ' οὐ διεψευσας ἀνεπίστως τὰς ὑποψίας
μου καὶ μὲ τόσῃν εὐμένειαν προσῆλθες εἰς τὸν ἀθλιέστερον
τῶν ἀνθρώπων, πείσθητι, δι' ἀγάπην τῶν θεῶν, εἰς τοὺς λό-
γους, μου, οἵτινες τὸ ἰδικόν σου μᾶλλον θ' ἀποβλέπουν συμ-
φέρον παρὰ τὸ ἰδικόν μου.

ΚΡΕΩΝ. Πρὸς τίνα σκοπὸν μὲ παρακαλεῖς τόσον θερμῶς;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Μακρὰν τῆς γῆς ταύτης ἐξόρισόν με καὶ μὴ
μ' ἀφίγγῃς τὸν μιαιρὸν! ὄμμα θνητοῦ νὰ μὲ βλέπῃ.

ΚΡΕΩΝ. Προθύμως ἤθελον ἐκπληρώσει τὴν ἐπιθυμίαν σου,
ἐὰν δὲν ἐνόμιζον καλὸν νὰ ἐρωτήσω πρῶτον τὸ μαντεῖον.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἄλλὰ μήπως φανερὰ δὲν ἐκήρυξε τὸ μαντεῖον
νὰ καταστρέψῃτε τὸν τοῦ πατρός μου φονέα, τὸν ἀσεβέστερον
ἐκ τῶν θνητῶν;

ΚΡΕΩΝ. Ναί, τὸ ἐκήρυξεν, ἀλλ' εἰς τὴν θέσιν ὅπου εἴμεθα
τώρα ἀνάγκη πᾶσα ἐκ νέου νὰ τὸ ἐρωτήσωμεν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ὅθ' ἐξετάσῃτε λοιπὸν τί πρέπει νὰ κάμῃτε εἶνα
ἄθλιον καὶ μιαιρὸν ἄνθρωπον;

ΚΡΕΩΝ. Ναί, διότι σὺ τώρα πιστεύεις εἰς τὸν θεόν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Καὶ τώρα λοιπὸν ἄκουσον τὰς τελευταίας εὐ-
χάς μου. Περί μὲν τῆς ταφῆς τῆς δυστυχῆς Ἰοκάστης δὲν
φροντίζω εἶναι ἀδελφῆ σου, ὅπωςθέλεις θάψον την. Ἄλλ' ἐμὲ,
Κρέων, ἃς μὴ ἀξιοθῆ ἡ πατρικὴ γῆ νὰ μ' ἴδῃ πατοῦντα τὸ
ἐδάφος τῆς. Ἄφες με νὰ κατοικῶ εἰς τὰ ὄρη, εἰς τὸν Κιθαί-
ρωνά μου νὰ περιπλανῶμαι· αὐτὸ τὸ βουνὸν ὡς τάρων εἶχον
προορίσει εἰς ἐμὲ καὶ ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ μου· ἐκεῖ λοιπὸν
ὅπου ἤθελον αὐτοὶ ν' ἀποθάνω, ἐκεῖ κ' ἐγὼ ἃς ἐκπνεύσω.
Ἰνωρίζω ὅτι καὶ ἀσθένεια, καὶ κάθε ἄλλο κακὸν ἐμὲ δὲν δύ-
ναται νὰ καταστρέψῃ· ἐγὼ ποτὲ δὲν ἐσώθην, ποτὲ δὲν διέφυ-
γον κίνδυνον, εἰ μὴ διὰ νὰ πέσω εἰς δυστυχίαν φρικωδεστέραν,
θλιβερωτέραν. Ἄλλ' ἔστω, ὅπου ὑπάγει ἡ Μοῖρά μου, ἃς ὑ-
πάγῃ, θὰ τὴν ἀκολουθήσω. Καὶ ἀπὸ τὰ παιδιὰ μου δὲ, διὰ
μὲν τ' ἀρσενικὰ δῖόλου δὲν φροντίζω ἄνδρες εἶναι, ἔπου καὶ
ἂν ὑπάγωσι, ποτὲ τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς των δὲν θὰ τὰς
στερηθῶσι. Λυποῦμαι ὅμως καὶ ἡ ψυχὴ μου βραγίζεται καὶ ἄ-
δύναται διὰ τὰς τρυφερὰς θυγατέρας μου, διὰ τὰς οἰκτρὰς
παρθένους μου· πότε αὐταὶ ἐκάθισαν εἰς τράπεζαν, χωρὶς ἐγὼ
νὰ εἶμαι πλησίον των; Τί πρᾶγμα ἤγγισαν αἱ χεῖρές μου,
τοῦ ὁποίου νὰ μὴ μεθῆξωσι καὶ αὐταί; Δι' αὐτὰς λοιπὸν, αἵ-
τινες παντόρφανοι ἔμεινον τώρα, δι' αὐτὰς ἐγὼ φροντίζω· ἃ
πόσον γλυκὴ ἤθελον εἶναι ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ τὰς σφίξω
εἰς τὰς πατρικὰς ἀγκάλας μου καὶ μαζὺ μ' αὐτὰς τὰ δεινὰ

μου νὰ θρηνηθῆσω; βασιλεῦ, συγκατάνευσον εἰς τὰς εὐχάς μου. Ἐάν αἱ χεῖρές μου τὸ τρυφερόν πιχάσωσι σῶμά των, ὦ! πιστευσέ το, γενναίε, θὰ νομίσω ὅτι τὰς χαίρομαι καθὼς καὶ ὅταν ἐβλεπον... Ἄλλὰ τί λέγω; αὐτὴν τὴν κλυθυμερᾶν φωνὴν τῶν κλαιουσῶν θυγατέρων μου δὲν ἀκούω; μήπως ὁ Κρέων, λυπηθείς με, μοὶ ἔφερεν ἐνταῦθα τὰ φίλτατα θυγάτρια μου; Ὁρθῶς ὁμιλῶ;

ΚΡΕΩΝ. Μάλιστα. Ἐγὼ ἐδῶ σοὶ τὰ ἔφερα, ἐννοήσας τὴν φλογερὰν ἐπιθυμίαν, ἣς πρὸ πολλοῦ σὲ κατέχει.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Εἴθε, ὦ Κρέων, νὰ εὐτυχῆς, εἴθε διὰ τὴν πρὸς με εὐεργεσίαν σου, καλλίτερος θεὸς τοῦ ἰδικοῦ μου νὰ σὲ καθοδηγήῃ εἰς τῆς ζωῆς τὰς τριβούς. Ἄλλὰ, τένα μου, ποῦ εἴσθε; ἐλάτε, παιδιὰ μου, πιχάσατε τὰς ἀδελφὰς αὐτὰς χεῖρας αἵτινες πρὸ ὀλίγου ἀπέσβεσαν τὸ λαμπρὸν πῦρ τοῦ πατρός σας· σὰς ἐγέννησα, φίλτατά μου, σὰς ἐγέννησα, ὁ ἄθλιος! χωρὶς νὰ γνωρίζω ἀπ' ἐκεῖ ὅπου ἐγὼ ὁ ἴδιος ἐγεννήθην. Γνωρίζετε τί φορικτὰς ὑποφέρω βασάνους, ὅταν συλλογισθῶ ἂν καὶ δὲν βλέπω ποῖαν ζωὴν θὰ διάξῃτε μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, ἀπ' οὗ τοιαύτη δυστυχία ἦλθεν ἐφ' ὑμῶν; Μὲ ποίους σεῖς θὰ συγκοινωνήτε πολίτας; εἰς ποῖας δὲ θὰ ὑπάγητε ἐορτὰς ὁποῦ νὰ μὴ ἐπιστρέψῃτε κλαυμέναι, παραπονεμένοι, οἰκτραί; Καὶ ὅταν εἰς γάμου ἡλικίαν ἔλθῃτε, ἄχ! τέκνα μου, ποῖος ἀνὴρ θὰ εὐρεθῇ καὶ ποῖος θὰ ταλιήσῃ νὰ νυμφευθῇ ὑμᾶς, αἵτινες καὶ τοὺς γονεῖς μου καὶ σὰς τὰς ἰδίας κατασχύνετε; Καὶ τί κακὸν, παιδιὰ μου, δὲν λείπει ἀπὸ σᾶς; ὁ πατὴρ σας ἐφόνευσε τὸν πατέρα του, ἐνυμφεύθη τὴν μητέρα του καὶ σὰς ἐγέννησεν ἐκ τῆς ἰδίας, ἐκ τῆς ὁποίας καὶ αὐτὸς ἐγεννήθη. Τοιαῦτα ὀνειδῆ θὰ προσάπτωσιν εἰς τὸ παρθετικὸν μέτωπόν σας. Καὶ μὲ τοιαύτας κηλίδας ποῖος θέλει σὰς νυμφευθῆ; Κάνεις βέβαια, τὸ προβλέπω, ὦ τέκνα μου· ἀνύμφευτοι, ναί, καὶ πτωχαὶ θὰ πλανᾶσθε. Ἄλλὰ σὺ, ὦ φίλε Κρέων, ὅστις μόνος ἔμεινες πατὴρ εἰς αὐτὰς, ἀπ' οὗ πλέον ἡμεῖς οἱ δύο κακῶς ἀπωλέσθημεν, μὴ παραβλέψῃς αὐτὰς, μὴ τὰς ἀφήσῃς πτωχαὶ καὶ ἀνύμ-

φρευτοι νὰ πλανῶνται εἰς τὰς Θήβας· μὴ ἐξισώσῃς τὴν τύχην των μὲ τὴν ἰδικὴν μου, ἥτις τόσον ἀθλία ὑπῆρξε. Δάδε δι' αὐτὰς οἶκτον, ἰδὲ τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν, εἰς ἣν περιήλθον· τοὺς γονεῖς των τοὺς ἔχασαν καὶ κανένα ἄλλον συγγενῆ, πλὴν σοῦ, δὲν ἔχουσιν αἱ δυστυχεῖς. Δός μοι λοιπὸν τὸν λόγον σου καὶ συγκατάνευσον νὰ φροντίσῃς περὶ αὐτῶν. Εἰς ἐσὰς δὲ, τρυφερὰ παιδιὰ μου, ἐάν εἴχετε νοῦν, πολλὰ ἤθελον σὰς συμβουλευέσει. Μίαν ὅμως εὐχὴν ἐγκάρδιον σὰς ἀποτείνω, ναί, μίαν μόνην, νὰ ζήσητε δηλ. ὅσῳ ἡμοῖρα τὸ ἐπιτρέψῃ, ἀλλὰ νὰ ζήσητε ζωὴν πολὺ εὐτυχεστέραν τῆς τοῦ πατρός σας.

ΚΡΕΩΝ. Φθάνει τώρα ὅσον ἐβρήκησας· εἰσελθε πλέον εἰς τὸν οἶκον.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἄν καὶ πολὺ πικρὸν μοὶ εἶναι, πρέπει ὅμως νὰ πεισθῶ.

ΚΡΕΩΝ. Ὅλα καλὰ εἶναι, ὅταν ἐγκαίρως γίνωνται.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἄλλὰ γνωρίζεις μὲ ποῖαν συμφωνίαν εἰσερχομαι;

ΚΡΕΩΝ. Ποῖαν;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Νὰ μ' ἐξορίσῃς ἐκ τῶν Θηβῶν.

ΚΡΕΩΝ. Αὐτὸ θέλει καὶ ὁ θεός.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἄλλ' εἰς τοὺς θεοὺς ἐγὼ μισητὸς εἶμαι.

ΚΡΕΩΝ. Διὰ τοῦτο ἴσα ἴσα θ' ἀπολαύσῃς ὅ, τι ζητεῖς.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Μοὶ τὸ ὑπόσχεσαι λοιπόν;

ΚΡΕΩΝ. Ὅσα δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ κάμω, οὐδὲ νὰ τὰ λέγω θέλω.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἐκβαλέ με λοιπὸν ἀπ' ἐδῶ.

ΚΡΕΩΝ. Ἐρχου, ἀλλ' ἄρῃσον τὰ τέκνα σου.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ. Ἄ! μὴ μου στερῆς τὰ φίλτατα παιδιὰ μου.

ΚΡΕΩΝ. Μὴ θέλῃς εἰς ὅλα νὰ ὑπερισχύῃς· εἰς ὅσα ὑπερίσχυσας, τίποτε δὲν σ' ἐδοκίμησεν εἰς τὴν ζωὴν σου (1).

(1) Ἴδου ὁ τελευταῖος κεραυλὸς, ὅστις ἐξηκοντίσθη κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ δυστήνου Οἰδίποδος! Ἦν λέγεται μὲ πικρίαν καὶ ὑπακούει σιωπηρῶς καὶ ἀναυδός.

ΧΟΡΟΣ. ὦ ἠθαῖοι συμπατριῶται, ἴδετε τὸν Οἰδίποδα, αὐτὸν ὅστις τὸ φοβερὸν τῆς Σφιγγὸς αἰνίγμα ἔλυσε, αὐτὸν, ὅστις ἦν ὁ πρῶτος μεταξύ μας καὶ ποτὲ δὲν ἐφθόνηι εἰς τῶν συμπολιτῶν του τὴν τύχην, ἴδέτε τον τῶρα εἰς ποίαν θύελλαν δυστυχιῶν ἐναυάγησε. Ποτὲ, λοιπὸν, ποτὲ ἄς μὴ μακαρίζωμεν θνητὸν πρὶν τὴν τελευταίαν τῆς ζωῆς του ἡμέραν ἰδῶμεν, πρὶν ἰδῶμεν τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, ξένον δυστυχιῶν καὶ οἰδύων (1).

(1) Τὸ ἔξοχον τοῦτο δράμα περατοῦται μὲ τὸ σοφώτερον τοῦ Σοφοκλέους γαμικόν: Μηδῖνα πρὸ τοῦ τέλους μακάριζε. — Ἴδου τίνα ὑψηλὰ καὶ φιλοσοφικὰ συμπεράσματα ἀρῶμεθα ἐκ τῶν ἑλληνικῶν δραμάτων. Ὀλιγεται κατ' ἀρχὰς ὁ θεατῆς, ἀκολοθεῖ μὲ μέγα ἐνδιαφέρον τὸν ἥρωά του, εἰσέρχεται εἰς τὰς διαφόρους τῆς ζωῆς του περιπετείας, θρηνεῖ εἰς τὰς συμφορὰς του, ἀναπτεροῦνται ἐπίστε αἱ ἐλπίδες του, ῥίπτει ἐπειτα βλέμματι εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἥρωός του, ἀδυνατεῖ ὁμοίως τὸν ἄδύτον γνόφον τῆς νᾶ διαπεράσει, παρίσταται μὲ βραχισμένην καρδίαν εἰς τὴν ἐντελῆ καταστροφὴν του, σπογγίζει τὸ καταρρέυσαν δάκρυ καὶ τέλος ἀφίνει τὸ θεατρικὸν βιβλίον, ἀναφωνῶν:

«ΜΗΔΕΝΑ ΠΡΟ ΤΟΥ ΤΕΛΟΥΣ ΜΑΚΑΡΙΖΕ».

Τ Ε Λ Ο Σ .